

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 AĞUSTOS 2009

Bütün Dünya

192297

SAYI: 2009 / 8

FİYATI: 4 TL

2000

**İntikama
susayanlar
YARGIYI
GÖREV-
LENDİRDİ**

Sayfa: 52

**30 AĞUSTOS'UN
87'inci YILINDA
85'inci YILDÖNÜMÜNÜ
KUTLUYORUZ**

SAYFA: 14

FRANSA
"DREYFUS
OLAYI" NIN LEKESİNİ
EBEDİYEN
TAŞIYACAK

**BELGE DÜZMECE
MAHKEME GÖSTERMELİKTİ**

SAYFA: 29

**Bir Norveç
Atasözü:
"ATATÜRK
GİBİ
DÜŞÜNMEK"**

SAYFA: 8

**Eğer Berlin'de
YARGIÇLAR
YOKSA**

SAYFA: 36

**Atatürk'ün en
büyük anıtı
bu ay Buca'da
Açılıyor**

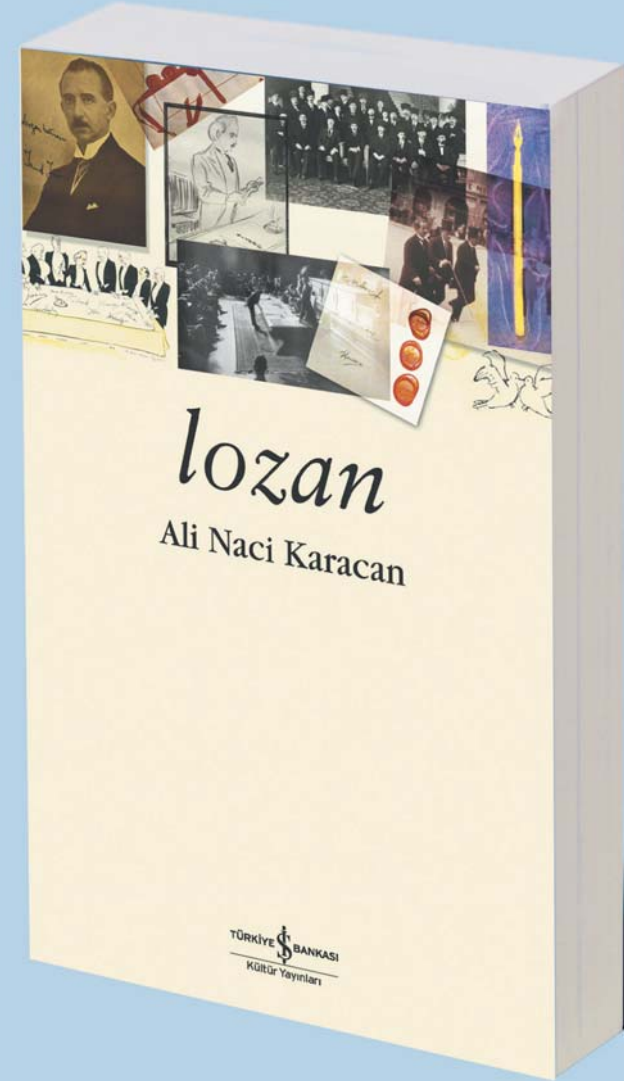
SAYFA: 39

**UMUDUMUZ
"İNSAN
HAKLARI"**

SAYFA: 23

HABERAL NEREDE BİZ ORADAYIZ

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

İÇİNDEKİLER

- 8 Atatürk gibi düşünmek
Orhan Velidedeoğlu
- 14 30 Ağustos
Yaşar Öztürk
- 18 Mustafa Kemal'in
İnebolu Konuşması
Şebnem Şen
- 23 Herkes Avrupa İnsan
Hakları Mahkemesi'ni
Bilmeli
Gülbüz Evren
- 29 Fransa bu lekeyi
ebediyen taşıyacak
Meriç Velidedeoğlu
- 32 Pavlov'un köpekleri ve
Ergenekon
Kerem Doksat
- 36 "Berlin'de Yargıçlar
vardır"
Alaeddin Giray
- 38 "Çocuğumu satıyorum..."
- 39 Atatürk Rölyefi Buca'da
Açılıyor"
Barış Tarkan
- 43 Yoksa siz de benim
gibi misiniz?
- 45 Kutsal isyan
Ali Naili Erdem
- 47 Süleyman Çelebi'nin
Mevlit'i 600 yaşında
Konur Ertop
- 52 "İntikama susayanlar
yargıyı görevlendirdi"
Mehmet Muhsinoğlu
- 57 Bu pazar giderek azar
Metin Gören
- 60 Düşlerimiz de bizim,
gerçeklerimiz de.
Nuray Bartoschek
- 64 35 yıl sonra gelen
teşekkür.
Mesut Günsev
- 67 2. Dünya Savaşı'nda
meğer bunlar da olmuş.
Yürük İyriboz
- 71 Yazar dede ve torunları
Muzaffer İzgü
- 75 Bir ağabey görevi
yaptık Balkanlar'da
Engin Ünsal
- 79 "Perseid" göktaşı
yağmuru yaklaşıyor
Cheryl Tanrıverdi
- 83 Yılan süt emer mi?
Erdoğan Sakman
- 85 İnsanlar düşünürken
Ali Murat Erkorkmaz
- 91 Padişah "George
Washington isimli
birini tanı mıyorum" dedi
- 93 Gitsek de, tozsak da
orada bir köy var
uzakta, Belçika'da.
Barış Tarkan
- 96 Doğa'nın özgürleştiği yer
Kelebekler Vadisi
İzlen Şen

AĞUSTOS 2009

- 102 Frances Farmer'ın
hüzünlü yaşamı
Mehmet Ünver
- 109 İçimi acıtan şey
Sadi Bülbül
- 111 Yarım kalan bulmaca
Mehmet Uhri
- 115 Brezilya'da takma ad
geleneği
- 118 Atlas Okyanusu'nda
bir Türk ülkesi
Yılmaz K. Kazancı
- 122 Büyükler öyle de
demişler, böyle de
Engin Soylu
- 124 Kızıldere kültürü
Barış Tarkan
- 128 Adem Oğlu ve
ufuk turu
Çağdaş Korkut
- 132 Aral Denizi faciası
Semra Atay
- 134 Yalnızlık
Canan Erk
- 136 Sihirli bahçe
İlyas Halil
- 138 Astor Piazzola
İlyas Halil
- 142 Üçüncü türle ilişki
öyküleri
Semra Atay
- 136 Sihirli bahçe
İlyas Halil
- 13 İlk dersimiz Türkçe
- 42 Fırçalayarak
- 70 Bilginizi denetleyin
- 82 Ağustos sudokuları
- 148 Anne ve babalardan
- 151 Çözümler sayfası
- 152 Kareler ve rakamlar
- 153 Mantık bilmecesi
- 154 Satranç
- 156 Bulmaca
- 158 Ayın kitapları
- 160 Bir fotoğraf bin sözcük

Herkes Avrupa İnsan Hakları
Mahkemesi'ni Bilmeli (Sh. 23)

**Başkent Üniversitesi
Adına Sahibi:**

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

**Yayın Genel Yönetmeni
Yardımcısı:**
Mehmet Muhsinoğlu

Genel Koordinatör:
Gülçin Orkut

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Turgut Keskin

İşletme Genel Yönetmeni:
Sina Şen

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür
hizmeti olan Bütün Dünya 2000,
Başkent Üniversitesi
kuruluşlarından

1. Cadde, No: 77, Bahçelievler,
Ankara adresindeki Aküm
Reklamcılık, Danışmanlık ve
Yayıncılık Ajansı
Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin
3. Cadde, No: 2, Yenimahalle,
Ankara adresindeki tesislerinden
basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (Anısal Başkan)
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu,
Necmi Tanyolaç, Kaya Karan, Alaettin Giray,
Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu, Ahmet Aydede,
Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:

Yücel Aksoy, Metin Atamer,
Nuray Bartoschek, Cahit Batum, Prof.
Dr. Yüksel Bozer, Sadi Bülbül,
Haluk Cansın, Ali Murat Erkokmaz,
Konur Ertop, Gürbüz Evren, Metin Gören,
İlyas Halil, Pelin Hazar, İlker İnal,
Muzaffer İzgü, Özüm Larçın,
Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu Oskay,
Saniye Özden, Yaşar Öztürk,
Erdoğan Sakman, İzlen Şen,
Cheryl Tanrıverdi, İzmir Tolga, Engin Ünsal,
Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri,
Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)
Faks: (0312) 234 12 16

İletişim Adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Abone Hizmetleri:
(0212) 314 08 88

Dağıtım: Yaysat
Renk Ayırımı: Mat Yapım
Basım Tarihi: 06 / 05 / 2009

www.bütündünya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

Bütün Dünya'DAN SİZE
Mete Akyol

Çok Özlüyorum

Aylar var, en yakınlarıma, en sevdiklerime hasret kaldım. Bir zamanlar hemen hergün kendileriyle doyamaya doyamaya konuştuğum uzaktaki arkadaşlarım, dostlarım, bugünlerde telefonda sesimi duyar duymaz bir bahane uyduruyorlar, benden kaçıyorlar. Onlar beni, korktuklarından arıyamıyorlar, ben ise onları, korkutmamak için aramıyorum. Kaşımdan, saçımdan ya da gözümünden, kulağımdan mıdır bilemiyorum ama, bir yerimden beni bir teröriste benzettiklerini kesinlikle biliyorum.

"Kusura bakma, senin telefonun kesinlikle dinleniyordur" diyorlar çünkü.

Bu viraja geldiğimizde, hemen şaka kulvarına yönlendiriyorum konuşmamızı:

"Doğrusu telefonumun dinlenip dinlenmediğini bilmiyorum ama, zavallının son aylarda çok yorulduğunu çok iyi biliyorum" diyorum. "O nedenle telefonumun kesinlikle bir süre dinlenmesi gerektiğine ben de inanıyorum..."

Konuştuğum arkadaşım, benim "dinlenen telefonum" yüzünden, kendisinin de dinlenilmesinden korkuyormuş aslında.

"Ne o? Yoksa sen de mi bir terör

çetesi kurdun da darbe yapmaya hazırlanıyorsun?"

Hımmm... Bu sözümdeki suç unsurundan çok, günah unsuru rahatsız ediyor onu.

"Tövbe de" diye hakırıyor telefonun öteki ucundan. "Hem de bir kez yetmez, en az üç kez tövbe et..."

Bir başka arkadaşım "Nasılsın?" deyip, hatırlımı sormaya görsün. Düşmesine dokunulmuş ses alma aygıtı gibi onun bu sorusuna da aynı yanıtı veriyorum:

"Valla" diyorum. "Bu ortamda ne kadar iyi olunabilirse, ben de işte o kadar iyiyim diyeyim..."

Yumuşatılmış tonlu da olsa, karşımdan hemen bir azarlama geliyor:

"Yahu hatırlını soralım dedik, hemen siyasete başlıyorsun" diyor arkadaşım. "Bırak şimdi şu yaz gününde siyaseti de, sağlığın nasıl, keyfin ne alemde, onu söyle..."

Sonra o da ne arıyor, ne soruyor... Ben onu aradığımda ise bu kez "Şimdi çok meşgulüm, ben seni sonra ararım" deyip, kaçıyor.

Öyle korkuyorlar ki benden...

Oysa ben onları çok özlüyorum... Yalnızca onları mı?... Kendileriyle, doyamaya doyamaya konuşabildiğim günlerimi de çok özlüyorum. •

SİZDEN BİZE MEKTUPLAR BİZDEN SİZE YANITLAR

Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216-456 2729

Değerli Bütün Dünya Ailesi,
Son üç sayı sergilediğiniz “ayakta duruşunuz” için sizi tüm beynimle tebrik etmek istiyorum. Temeli kültür olan dergimizin geçirmekte olduğumuz politik olaylar karşısında seyirci kalmamasını tebrik etmeyi bir görev bildim. Bu tavrınızı alkışlamamak size haksızlık olurdu diye düşünüyorum. Gönül istiyor ki sizin bu duruşunuz, memleketimizin aydınları tarafından örnek alınsın.

Bütün Dünya Ailesi’nin her mensubunu ayrı ayrı tebrik ediyor, size “varolun” diye sesleniyorum. Saygılarımla.

**Zekai Karatay,
Konya**

Bizde bir tabir vardır: “Asker yolu bekler gibi” denir. Her ay Bütün Dünya’yı bizim evde eşim ve üç oğlum, asker yolu bekler gibi bekliyoruz. Birkaç sayınızda sizin savaşçı yanınızı da tanıdık. Savaşınızı da bilhassa aydınlara örnek olacak şekilde veriyorsunuz. Hepinizden, kendinize çok dikkat etmenizi rica ediyoruz. Sevindik Ailesi’nden Bütün Dünya Ailesi’ne saygılarımızı ve sevgilerimizi gönderiyoruz.

**Nihat Sevindik,
Gaziantep**

Temmuz ayında çıkan sayınızda, dünyanın en ünlü tıp profesörlerinin ülkemizin gururu Prof. Dr. Mehmet Haberal’a gönderdikleri “geçmiş olsun” mektupları, bir Türk olarak hem göğsümü kabarttı, hem de yüzümü kızarttı.

Dünyanın en büyük tıp otoritelerinin bile dünya çapında bir tıp adamı olarak kabul ettikleri gururumuz Prof. Haberal’a ülkemizde bizim yaptığımız haksızlık, hiçbir ölçüye sığmamaktadır. Bir dünya çapındaki şöhretini “terörist” diye tutuklamak herhalde dünyada sadece bizde görülüyor.

Prof. Mehmet Haberal’a biz de “Geçmiş olsun” diyoruz ve kendisinden, bu memleketin insanlarına olan inancını daima korumaya devam etmesini diliyoruz.

Onu milletçe seviyoruz. Her zaman da arkasında destekçisiyiz. Lütfen selam ve saygılarımızı kendisine de bildirin.

**Mehmet Türksever,
Şanlı Urfa**

Bütün Dünya’ya gelen okur mektuplarıyla birlikte geçen ay, “izleyici mektupları” da aldık. Kendisine birçok okur mektubu gönderilen yazarımız Gürbüz Evren’e geçen ay

Bütün Dünya aracılığıyla iki de “izleyici mektubu” geldi. Kardeş yayın kuruluşumuz Kanal B’de Cuma akşamları yayınlanan “Bekleme Odası” programındaki başarısı nedeniyle Gürbüz Evren’e gönderilen bu kutlama mektuplarının ikisinden aldığımız bölümleri, arkadaşımızın övücü ortaklaşmak duygusuyla aşağıda yayımlıyoruz:

Sayın Gürbüz Bey,

Bu yazımı sizi kutlamak için gönderiyorum. “Bekleme Odası” programını, programlarınızın farkına vardığımdan beri, kesintisiz ve tam bir sadakatle izliyorum. Birçok programınızı çok beğendim. Büyük bir emek karşılığı hazırladığınızı, uzaktan da olsa, görüyorum. Programlarınızın çoğu, zevkle seyrettiğim BBC’deki benzer yayınlardan daha doyurucu, daha öğretici ve düşündürücü ayrıca mesleki olarak daha iyi. Bilmem böyle bir mukayese yapılabilir mi? Dün akşamki yayınız, LOZAN, bana göre bugüne kadar yaptıklarınızın herhalde en iyisiydi. Bu sözüm önceki bazı programlarınızın iyi olmadığı anlamına gelmemeli.

Programın güncelliği, sağladığı bilgi, günümüz olayları karşısında taşıdığı önem (anlayana) açılarından bence mükemmeldi. Gönül isterki o program, zorla başka kanallarda da tekrarlınsın (beyhude temenni....).

Haddim olmayarak bir teklifim

olacak ; kitaplarınızı okuduğum için biliyorum kaleminiz kuvvetli, teklifim çünkü programı kitap haline getirmeniz. Utanmasam, "ders kitabı" haline getirmek diyeceğim. En iyisini siz bilirsiniz. Türkiye’ye böyle bir program armağan ettiğiniz için çok teşekkür ederim ve sizi bütün kalbimle tebrik ederim.

Selam, sevgi ve saygılarımla,
**Ahmed Demirer
İstanbul**

Sayın Gürbüz Evren,

saygı, saygınlık ve sayınlıkla hiç ilgisi olmayan pek çok “sayın”ın baş tacı edildiği şu ortamda gerçekten sayın olan kişilere sayın demek, bana çok zor geliyor.

O nedenle size izninizle, “Sevgili yavrum” diye hitap etmek istiyorum. Programlarınızın tiryakisiyim. Hiçbirini kaçırmam. Çok üzülerken ya da içim kan ağlayarak izlerim ama son programınızdaki (Lozan) röportajlar, o her yaşta ve kesimden insanların bu kadar önemli bir tarihten bihaberliği beni çıldırttı. Bereket o delikanlımız imdada yetişti. Yine de bir tesellidir mi diyelim, yoksa oturup şu perişan halimize ağlayalım mı bilemiyorum. Sizi meşgul ettiğim için özür dilerim. Her saniyeniz benim için çok kıymetli.

Size teşekkür ediyor, çalışmalarınızın devamını, daima sağlıklı, mutlu ve başarılı olmanızı diliyorum.

**Nebahat Karaağaç,
Ayvalık, Balıkesir”**

Yazan: ORHAN VELİDEDEOĞLU

"Atatürk gibi düşünmek"

1970'li yıllardı; Çankaya'ya çıkan caddenin sağ başında yer alan Türk-Amerikan Kültür Derneği'nde, Amerikalı bir konuk profesörün Atatürk'le ilgili konuşmasını dinlemiştim.

"Türk Ulusu, büyük bir ulustur. Ulusların büyüklüğü yetiştirdiği yüksek değerdeki insanlarıyla ölçülür. Türk Ulusu, üç-beş yüzyılda bir rastlanabilen bir dahiyi, Mustafa Kemal'i yetiştirdi. O yalnızca kendi ulusuna önderlik etmedi, tüm Üçüncü Dünya ülkelerine de bağımsızlığın yolunu gösterdi, onların da önderi oldu..." gibi sözlerle Atatürk'ün yüceliği karşısında hayranlığını dile getirmişti.

"O yalnızca kendi ulusuna değil Üçüncü Dünya ülkelerine de bağımsızlık yolunu gösterdi."

Pek çok ülkenin devlet büyükleri ve düşün adamları, gerek sağlığında, gerek ölümünden sonra, Atatürk'e ilişkin övgülerde bulunmuşlardır.

1933'te Ankara'da elçi olarak bulunan Pontus Arttı de,

Cumhuriyetin 10'uncu yılı ile ilgili raporunda Atatürk Devrimi'ne ilişkin "Türkiye Cumhuriyetinin oluşturulması, bu yüzyılın en olağanüstü olayıdır. Bu olay, yok olmaya sürüklenen devletlere yeniden bağımsızlıklarını elde etmede esin kaynağı olmuştur" der. Bugün bile her ülkede, yeri geldikçe, Atatürk'ün kişiliği, devlet adamlığı ve özellikle de gerçekleştirdiği devrimler anlatılıp yüceltilir.

Fin-Türk Kültür Derneği Başkanı Jouni Suistola, Finlandiya'da yayımlanan "Kemal Atatürk'ün Finlandiya'daki imajı" adlı makalesinde şöyle der:

"Son yıllarda Finlandiya'da Kemal Atatürk hakkında çok değerli kitaplar yayımlandı. (...) Her ülkede Atatürk'ün tanımlanışı temel gruplarda toplanır. Bunlar bir ülkeden diğer bir ülkeye farklılık göstermez. Örneğin, her ne politik görüşte olursa olsun, Finlandiya'da bütün gazeteler Atatürk'ün gerçekleştirdiği reformları anlatır. Bunlara değişmez gruplar diyebiliriz. Bu gruplar üç noktada toplanır: Atatürk'ün kişiliği, devrimlerinin değerlendirilişi ve yönetiminin özü." [1]

Daha önce de yayımladığım aşağıdaki şu yazıyı ilk okuduğumda heyecan ve gururdan nefesim

sıklaşmış, ağlamamak için kendimi zor tutmuştum. Ne onurlu bir yaklaşımlı..

"Tarih 18 Mayıs 2002. Yer, İtalya'nın Perugia kenti.

Genç Türk işadamı Utku Oğuz, Perugia'nın önde gelen kişilerinin oluşturduğu Felsefe ve Tarih Kulübü başkan yardımcısının çağrılısı olarak, kulüp üyeleri ve konuklarına yaptığı 1918-1939 Arası Türkiye ve Atatürk

Reformları konulu konferansını, bilgisayarında kayıtlı son Atatürk fotoğrafını projeksiyon makinesinin aydınlatığı duvara yansıttıktan sonra şu sözlerle bitirir:

"İşte Anadolu aydınlanmasının temeli olan Türk Devrimi budur!..

"Üyeler ve konuklar tarafından coşkuyla alkışlanan Utku Oğuz,

konferansının gördüğü bu ilgiden mutlu, biraz da şaşkıncıdır. Ama onun için Perugia'daki o 18 Mayıs gecesini asla unutulmayacak kılan yorum, orada konuk olarak bulunan yaşlı bir Norveçli'den gelir:

Biz Norveç'te herhangi bir problem karşısında çözümü imkânsız olduğu düşüncesiyle hemen kestirmeden teslim olma eğiliminde olan, ne yapıp edip bir çözüm üretmek için yaratıcılığını

"Biz Norveç'te ruh ve zihin tembeli insanlara 'Yılma; bu sorunun bir çözümü olmalı. Bir kez de Mustafa Kemal gibi düşün!' deriz."

zorlama zahmetine katlanmak istemeyen ruh ve zihin tembeli insanlara derhal, "Hayır, yılma; bu problemin mutlaka bir çözümü olmalı. Bir kere de Mustafa Kemal gibi düşün!" deriz.

Sizin bu geceki sunuşunuzla ben, anadilim Norveççeye yerleşmiş olan bu eski deyimin arkasındaki gerçek ve derin anlamı çok daha belirgin bir şekilde kavramış bulunuyorum... Size bunun için minnettarım." [2] Yabancı ülkeler, yabancı ülke halkları Atatürk'ü bu kadar iyi değerlendirmiyorlar, bu kadar yüceltmiyorlar; ya biz?.. Biz ne yapıyoruz?!

Bir ulusun büyüklüğü, yalnızca üstün değerde insan yetiştirmekle değil, o insanların, yaşarken de, ölümünden sonra da eserlerine sahip çıkıp onları yaşatmak, koruyup kollamak; yaşayanların ise değerini bilip onları yüceltmek; onları el üstünde tutup değerlendirmekle de ölçülür.

Dergimizin Ocak 2009 sayısında bir yazı başlığı:

İran'ın En Yüksek Bilim Ödülü Prof. Dr. Mehmet Haberal'a
Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal'a Şiraz'da,

İran'ın en yüksek bilim ödülü olan "İran Tıp Bilimleri Akademisi Onursal Üyeliği" ödülü, Akademi Başkanı Prof. Dr. Iradji Fazel tarafından verildi.

Sayın Haberal'a "Tıp dünyasına katkıları" nedeniyle verilen ödül toplantısında Fazel, takdir ve teşekkür konuşmasında:

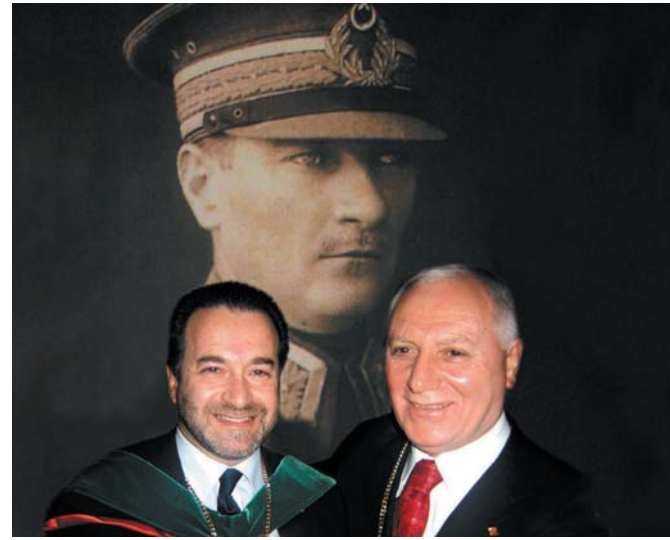
"Doğu ve Batı'nın burada bir arada bulunmaları, tamamen sizin eserinizdir. Yirmi yıl önce diktığınız fidan, gördüğünüz gibi şimdi büyük bir olmuştur, meyvelerini vermektedir" der.

Bir "Türk" olarak ne kadar gururlanmışım bu yazıyı ve devamını okuduğumda... Ya, Derginin Şubat 2009 sayısı... Yine bir başlık:

Prof. Haberal'a Viyana'da Görkemli Bir Sürpriz

Uluslararası Cerrahlar Birliği'nin 36'ncı Dünya Kongresi'nin yapıldığı Viyana Belediyesi Tören Salonunda onursal üyeliğe seçilen ve bir önceki başkan olan Prof. Dr. Nadey S. Hakim konuşmasından sonra, "Şimdi bir dakikanızı rica ediyorum" deyip kendisini dinleyen topluluk arasından Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın yanına giderek onu kürsüye davet eder. Londra Hemmersmith Hastanesi Organ Nakli Bölümü Başkanı Prof. Dr.

Prof. Haberal'a İran'ın en yüksek bilim ödülü olan "İran Tıp Bilimleri Akademisi Onursal Üyeliği" ödülü verildi.

Prof. Dr. Haberal İran'ın en büyük bilim ödül töreninde Prof. Dr. Nadey S. Hakim ile dev ekrandaki Atatürk resmi önünde.

Nadey S. Hakim ve Prof. Dr. Haberal birlikte kürsüye çıkarılarken aynı anda kürsünün arkasındaki duvarı kaplayan dev beyazperdede, mareşal üniformasıyla ve tüm görkemiyle Mustafa Kemal Atatürk belirir.

Prof. Dr. Nadey S. Hakim, eliyle önce perdeyi, sonra beraberinde kürsüye çıkardığı Haberal'ı işaret ederek şöyle der:

Karşımızda, bugünkü çağdaş Türkiye'yi var eden ve hepinizin tanıdığından emin olduğum Mustafa Kemal Atatürk; yanımda da O'nun ilkeleriyle yetişen ve bugün organ nakli konusunda dünyanın önde gelen isimlerinden olan değerli meslektaşım Prof. Dr. Mehmet Haberal bulunuyor.

Kendisini kutluyor ve birlikte alkışlıyoruz."

Uluslararası Dünya Cerrahlar Birliği üyesi 39 ülkeden gelen 200'ü aşkın cerrahın bulunduğu salondan coşkulu bir alkış yükselir.

Prof. Dr. Nadey S. Hakim, bu takdimden

s o n r a

sürdürdüğü konuşmasında özetle şöyle der: "2005 yılında derneğimizin onur üyeliğine seçtiğimiz Prof.

"Prof. Haberal Atatürk'ü günümüzde de yaşatmaya devam eden ve O'nun izinden giderek ülkesi için durmaksızın çalışan bir bilim adamıdır."

Dr. Mehmet Haberal'ı o günden sonra yakından tanıma fırsatım oldu. Türkiye'ye gittim, onun orada yaptıklarına da tanık oldum. Şu an önünde bulunduğumuz büyük asker, büyük devlet adamı ve tüm dünyanın saygıyla andığı Mustafa Kemal Atatürk, bugünkü çağdaş Türkiye Devleti'ni

kurmuştur ve yepyeni bir Türk ulusu oluşturmuştur. Prof. Dr. Mehmet Haberal, 1938 yılında vefat eden Mustafa Kemal Atatürk'ü, 2008 yılında da yaşatmaya devam eden kuşağın iyi bir temsilcisi ve O'nun izinden giderek ülkesi için durmaksızın çalışan bir bilim adamıdır."

Prof. Dr. Haberal, bu “beklen-medik olay” konusundaki görüşlerini basın mensuplarına şu sözlerle belirtir:

“İlk bakışta bir sürpriz olarak tanımlanabilecek bu olay, gerçek anlamıyla çok görkemli bir ödüldür ve bu, Türkiye’ye ve tüm Türk ulusuna verilmektedir.

“Burada gerçekleştirilmekte olan bu üst düzeydeki bilimsel toplantıda, salonun dev perdesinde Mustafa Kemal Atatürk’ün portresinin yer alması, yalnızca benim için değil, tüm ülke halkım için bir gurur ve övünç nedenidir.(...)”

“Böyle bir tablo karşısında her Türk’ün en az benim kadar duyulanacağından hiç kuşum yok. Bu olayın yüce anlamını ve yüreğimdiki heyecanımı ancak bu sözlerle ifade edebilirim.”

Yukarıya alıntıladığım Utku Oğuz’un anısını okurken yaşadığım duygu yoğunluğunu, heyecanı ve gururu, bu kez Sayın Haberal ile ilgili yazıyı okurken de duyumsadım.

Çünkü: Bu olay, gerçek anlamıyla Türk ulusuna sunulan bir gurur tablosudur. İşte, başarılarıyla Türklüğü, Türk ulusunu yücelten; Atatürk’ü ve ideallerini O’na yakışır biçimde temsil edip yaşatan insan:

Prof. Dr. Mehmet Haberal...

Bugün onu el üstünde tutacağımız yerde...

Soruyorum: Haberal nerede?..

[1] Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Bülteni, Temmuz 1989.

[2] Abdülkadir Yücelman’ın 21 Temmuz 2002 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan “Mustafa Kemal Gibi Düşünmek” başlıklı yazısından kısaltılarak alınmıştır.

Galile, dünyanın yuvarlak olduğunu ve kendi etrafında döndüğünü ileri sürdüğü için, tutucu ve tutuklayıcı engizisyon mahkemesinde yargılanıyordu. İleri sürdüğü gerçeği geri alırsa serbest bırakılacak, fakat görüşünde diretirse yakılarak öldürülecekti. Çaresiz kalan Galile sözlerini geri almak sorunda kalmış ve ölüm cezasından kurtulmuş, serbest bırakılmıştı.

Can dostu yardımcısı, büyük hocasını iyi tanıyordu. Onun, inancını ya da gerçeği söylediği sözlerini geri almayacağına inanıyordu. O nedenle Galile’nin evinde, “kara haberi” bekliyordu. Onun “yakılarak öldürüldüğü” haberini bekleyen can dostu, mahkemeden gelecek bu kara haber yerine karşısında, mahkemeden hocasının gelmekte olduğunu görünce onun sözlerini geri aldığı anladı ve büyük bir üzüntüyle hocasını şu sözle karşıladı:

“Yazıklar olsun bir kahramanı bile olmayan ülkeye...”

Can dostunun bu sözüne büyük düşünür şu karşılığı verdi:

“Yanlış söylüyorsun, dostum” dedi ve onun sözünü şöyle düzeltti:

“Yazıklar olsun gerçeğin dile getirilmesi için bir kahraman arayan ülkeye.”

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

- 1- **Zaping** (İngilizce)
a-Yerden sıçrayan sulu çamur
b-Uygunsuz
c-Yatçılık
d-Sürekli TV kanalı değiştirme
- 2- **Yogi** (Sanskritçe)
a-Hint felsefe sistemi
b-Yoga felsefesini uygulayan
c-Japon para birimi
d-Uzakdoğu sporu
- 3- **Vaketa** (İtalyanca)
a-Bir tür ince meşin
b-Demiryolu arabası
c-Boruya takılmış musluk
d-Bir tür üstüğü
- 4- **Abeci** (Çince)
a-Aşırı zeki kimse
b-Zekâca geri kimse
c-Uyurgezer
d-Dalgin kimse
- 5- **Baget** (Fransızca)
a-Üç telli Rus sazı
b-Bale yapan erkek
c-Merminin devinimi
d-Kısa ve ince değnek
- 6- **Cibre** (Yunanca)
a-Bir tür civata
b-Siyah noktalı sivilce
c-Meyve posası
d-Gemi halatı
- 7- **Çamuka** (Yunanca)
a-Kazak kızağı
b-Bir tür balık
c-Afrika çamı
d-İğneli olta
- 8- **Daktiloskopi** (Fransızca)
a-Parmak iziyle kimlik belirleme
b-Daktilo ile yazmak
c-Daktilo silindiri
d-Daktilo klavyesinin dizilişi
- 9- **Efor** (Fransızca)
a-Bir asalet ünvanı
b-Ritmik hareketler
c-Bir tür dişli
d-Güç, hareket, çaba
- 10- **Ültra** (Fransızca)
a-Sözcüğe üstünlük katan örnek
b-Ültrason bulgusu
c-Fabrika araç grubu
d-Evrenselcilik
- 11- **Uskur** (İngilizce)
a-Somun, civata yivi
b-İskele yastığı
c-Arka güverte
d-Gemi pervanesi
- 12- **Tabloid** (İngilizce)
a-Az sayfalı, büyük boyutlu gazete
b-İlan yayımlamayan gazete
c-Çok sayfalı, küçük boyutlu gazete
d-Bedava dağıtılan reklam gazetesi
- 13- **Taflan** (Yunanca)
a-Sırt dayayacak yeri olmayan iskemle
b-Arazi planlamasına yarayan aygıt
c-Küçük bir meyve ağacı
d-Yol ücretini gösteren sayaç
- 14- **Şalopa** (İtalyanca)
a-İki direkli küçük tekne
b-Bağlantı demir mili
c-Kandilin telli mantar düzeni
d-Motorlu taşıt iç lastiği
- 15- **Façeta** (İtalyanca)
a-Çentikli çakıl
b-Yontulmuş elmas yüzü
c-Mikroplar yutan kan gözesi
d-Kesici bir aygıt

(Yanıtlar 151 sayfa)

YAKIN TARİHİMİZ
Yaşar Öztürk

Bu Yıl 87'nci Yıldönümü ama...

30 Ağustos Zaferimiz, devlet gündemindeki yoğun olaylar nedeniyle ilk yıldönümünde kutlanamamıştı

Bu yıl 87'nci yıldönümünü kutlayacağımız 30 Ağustos zaferimizi ilk kez, 85 yıl önce, zaferin ikinci yıldönümünde kutlamıştık.

1922 yılında kazandığımız zaferimizi birinci yıldönümünde kutlayamamızın nedeni, o yılımızın olağanüstü yoğunlukta olaylarla dolu olmasıdır.

1923 yılında Lozan görüşmeleri başlamış, bir süre sonra kesilmişti. Aynı yıl yeni bir seçim yapılmış, TBMM yenilenmiş, Lozan görüşmeleri yeniden başlamış, Lozan

30 Ağustos Zaferi'mizi ilk kez 85 Yıl Önce Kutladık...

Barışı imzalanmış ve TBMM'de onaylanmıştı. İşgal güçleri İstanbul'u terk etmek zorunda bırakılmış, Ankara Başkent olmuş ve Cumhuriyet ilan edilmişti...

Böylesine yoğun geçmesi nedeniyle bu büyük zaferimizin ilk kutlaması ikinci yıldönümünde, tarihimizin en önemli meydan savaşını kazandığımız Dumlupınar'da kutlanmıştı.

Mustafa Kemal Dumlupınar'da "Şehit Asker" anıtının temelini atmaya giderken

Dumlupınar'da "Şehit Asker" anıtı temel atma töreninden sonra fotoğraf çekimi

Törende, zaferin kahramanı Mehmetçik anılıyor ve kendisine ulusunun minnet ve şükranını simgeleyen "Meçhul Asker Anıtı"nın temeli atılıyordu. Yurdun dört bir yanından gelen kişiler Dumlupınar'da birleşiyorlar, bu büyük zaferimizi bir bayram havasında kutluyorlardı. Törenler Gazi Mustafa Kemal ve eşi Latife Hanım'ın "Meçhul Asker Anıtı"nın ilk taşlarını koymaları ile başladı.

Önce Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak, Dumlupınar zaferinin askeri boyutunu dile getirdi ve şöyle dedi: "Dumlupınar zaferi ile dünyaya bir kere daha kanıtlanmış oldu ki, varolma savaşında yalnız maddi savaş araçları değil, ancak ulusların seçkin nitelikleri, yüksek maneviyatı, ulusal

karakteri, kesinlikle zafer kazanmak kararlılık ve iradesi ve bağımsızlık ateşi kesin baskın çikmayı sağlayabilir."

Darülfünun, Türk Ocakları ve Öğretmenler

Birliği adına yapılan konuşmalardan sonra Yargı ve Barolar adına Muhittin Baha Pars kürsüye çıktı, bugüne de ışık tutan konuşmasının bir bölümünde şöyle dedi: "Dumlupınar yengisi rastgele bir zafer değildir. Bu zaferle Türkiye'yi iki parçaya ayıran çizgi yok edilmiş, Türkiye'nin bir yanında tutsaklık, zulüm ve işkence,

Bu zaferle mahkemelerimize hakettikleri bağımsızlık verilmiştir.

adaletsizlik ve kanunsuzluk egemen iken, bu zaferle vatan bir bütün durumuna konulmuş hak üstün gelerek adalet ve kanun yaygınlaştırılmıştır. Bir gün önce vatanın bir bölümündeki mahkemelerimiz düşman baskısı altında bunalırken, bu zaferle

mahkemelerimize hakettikleri bağımsızlık, yurttaşlara özgürlük, konuşma özgürlüğü verilmiştir. Bugün her yurttaş hakkını savunmada özgür, düşündüğünü yazmakta serbest, adalet ve yasaların kutsal koruyuculuğu altında yaşamaktadır."

Törende Gazi Mustafa Kemal de bir konuşma yaptı. Onun konuşmasından birkaç bölümü aşağıda yayımlıyoruz:

Yüzyıllardan beri Türkiye'yi yönetenler çok şeyler düşünmüşlerdir; fakat yalnız bir şeyi düşünmemişlerdir: Türkiye'yi. Bu düşüncesizlik yüzünden Türk vatanının, Türk ulusunun uğradığı zararları ancak bir yolla giderebiliriz: O da artık Türkiye'de Türkiye'den başka bir şey düşünmemek. Ancak bu anlayışla hareket ederek her türlü esenlik ve mutluluk hedeflerine ulaşabiliriz.

Bizim ulusumuz vatani için, özgürlüğü ve egemenliği için fedakar bir halktır; bunu kanıtladı. Ulusumuz yaptığı devrimlerin kısıkanç savunucusudur da. Benliğinde bu erdemler yerleşmiş bir ulusu yürümekte olduğu doğru yoldan hiçbir kimse, hiçbir kuvvet alıkoyamaz.

Harp, muharebe, sonunda meydan muharebesi yalnız karşı karşıya gelen iki ordunun çarpışması değildir. Ulusların çarpışmasıdır. Meydan muharebesi ulusların bütün maddi, manevi güç ve erdemleriyle ve her türlü araçlarıyla çarpıştığı bir sınav alanıdır. Bu alanda, çarpışan ulusların gerçek kuvvet ve değerleri ölçülür.

...Kendilerine bir ulusun geleceği

Mustafa Kemal, "Şehit Asker" anıtı hakkında düşüncelerini söylerken.

emanet edilen adamlar, ulusun, kuvvet ve gücünü yalnız ve ancak yine ulusun gerçek ve elde edilebilir çıkarları yolunda kullanmakla yükümlü olduklarını bir an hatırlarından çıkarmamalıdır.

Bir ulusun ruhu zabt olunmadıkça o ulusa egemen olmanın olanağı yoktur

...Gerçek belirince yalan ortadan kalkar. Safsatalar, hurafeler kafalardan çıkmalıdır. Her türlü yükselmeye ve gelişmeye yetenekli olan

ulusumuzun toplumsal ve fikri devrim adımlarını kısaltmak isteyen engeller kesinlikle ortadan kaldırılmalıdır. ...Bir ülkeyi zorla ele geçirmek ve işgal etmek o ülkelerin sahiplerine egemen olmak için yeterli değildir. Bir ulusun ruhu zabt olunmadıkça, bir ulusun kararlılığı ve iradesi kırılmadıkça, o ulusa egemen olmanın olanağı yoktur. Oysa yüzyılların doğurmuş olduğu bir ulusal ruha,

güçlü ve sürekli bir ulusal iradeye hiçbir güç direnemez.

...Mahkum olmak istemeyen bir ulusu, tutsaklığı altında tutmağa gücü yetecek kadar kuvvetli despotlar artık bu dünya yüzünde kalmamıştır.

...Ulusal Egemenlik öyle bir ışıktır ki, onun karşısında zincirler erir, taç ve tahtlar yanar, yok olur. Ulusların tutsaklığı üzerine kurulmuş kuruluşlar her yerde yıkılmaya mahkumdurlar.

...30 Ağustos muharebesi Türk tarihinin en önemli bir dönüm noktasını oluşturur. Ulusal tarihimiz çok parlak zaferlerle doludur. Fakat Türk ulusunun burada kazandığı zafer kadar kesin sonuçlu ve dünya tarihine yeni akım vermekte kesin etkili bir meydan muharebesi anımsamıyorum.

Gazi Mustafa Kemal, konuşmaları arasında önemli bir yer tutan bu konuşmasının sonunda da gençlere seslenmiş ve şu sözleriyle, Cumhuriyet'i kendilerine emanet ettiğini bildirmiştir:

"Gençler!

Cesaretimizi güçlendiren ve sürdüren sizsiniz. Siz almakta olduğunuz eğitim ve kültür ile, insanlık üstünlüklerinin, vatan sevgisinin, düşünce özgürlüğünün en değerli simgesi olacaksınız.

Ey yükselen yeni kuşak! Gelecek sizsiniz. Cumhuriyeti biz kurduk; onu yükseltecek ve sürdüreceksiniz."

Yazan: ŞEBNEM ŞEN

Gazi Mustafa Kemal'in İnebolu Konuşması

(Kimi dönemlerde hoşla gıtmeyen)

Gazi Mustafa Kemal o gün ilk kez şapka giyerek yeni kıyafet yasasının müjdesini vermiştir.

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal'i İnebolu'ya davet etmek üzere oluşturulan kurulun üyeleri İnebolulu tüccar Mustafa Battak, Balıkçılar Kahyası Kaptan İlyas, Belediye Meclis Üyesi eczacı Ali Haydar Bey, ilköğretim müfettişi Latif Bey ve İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisi Mustafa Selim

Gazi Mustafa Kemal'in İnebolu ziyareti.

İmece, bu yüce görevlerini tamamladıkları 1925 yılının Ağustos ayı başında Çankaya Köşkü'nden ayrılırken mutluluktan havalara uçuyorlardı ama... Davetlerini memnurlukla kabul ettiğini bildiren ve en yakın zamanda İnebolu'ya

Bu ziyaretin Türkiye Cumhuriyeti tarihinde önemli bir yer alacağı akıllardan bile geçmiyordu.

geleceğini söyleyen Gazi'nin, bu sözünü üç hafta gibi "en yakın zamanda" yerine getireceğini elbette bilmiyorlardı.

Hatta bu davet sahibi İnebolulular, Gazi Mustafa Kemal'in bu ziyaretinin Türkiye Cumhuriyeti tarihinde önemli bir yer alacağını akıllarından bile geçirmiyorlardı.

Bu gezisinde Gazi Mustafa Kemal, Kastamonu'da çok önemli bir konuşma yapmış ve o gün ilk kez

şapka giyerek, Kastamonu'dan tüm Türkiye'ye, yeni kıyafet yasasının müjdesini vermiştir.

Türk Devrim Tarihi'nde Kastamonu'yu özel bir onurun sahibi yapan bu devrimsel adımından bir gün sonra, 27 Ağustos 1925 tarihinde Gazi Mustafa Kemal, İnebolu'da da devrimsel bir konuşma yapmış ve Kurtuluş Savaşı'mızda "Anadolu'ya açılan kapı" görevi yapan bu kentin halkına teşekkürlerini bildirmiştir.

Gazi Mustafa Kemal'in İnebolu konuşması, ülkemizin ilerideki kimi dönemlerinde "anımsatılması pek hoş karşılanmamıştır."

Bu konuşmanın geniş bir bölümünü, "ülkemizin bugünkü döneminde anımsatılması yararlı olacaktır" umudumuzla aynen yayımlıyoruz:

"Efendiler,

Bu hitap nedeniyle ufak bir noktayı tekrar edeyim. "Efendiler" dediğim zaman başka yerlerde olduğu gibi, burada da bunun anlamı "Hanımefendiler" ve "Beyefendiler"dir.

Bu gezim ne kadar yerinde oldu. Bütün gördüklerim her açıdan beni çok mutlu etmiştir. Çankırı'da, Kastamonu'da, Ankara'dan İnebolu'ya kadar bütün bu üçyüz elli kilometrelik

yolboyunda ve bugün burada, içten bulunuşlarıyla onur duyduğum saygıdeğer İnebolulularda gördüğüm aydınlanma, yüksek anlayış ve gelişme derecesi gerçekten övgüye değerdir. Gerçekten önemle belirtmeye değerdir.

Güzel kalpli arkadaşlar!

Bu açık gerçeğin tersini ileri sürenlerin de varlığını düşündükçe acı duyuyorum. Bu gibiler ulusa, ulusun eğilimine, ulusun yüksek emellerine

ne kadar yabancıdırlar. Bu gibiler kendi yanlışlarını genel sanmak derin yanlışsındadırlar. Kendi dar düşüncelerini ölçü alarak ulusu her türlü ilerlemeden, her türlü yüksek yenilikten yoksun bırakmaya kalkışıyorlar. Ulusun uygarlık ve insanlık yolundaki uzun adımlarını durdurmak için adeta çırpınıyorlar. Fakat o gibiler niçin düşünmüyorlar ki, buna artık olanak kalmamıştır.

Ey memleketini seven ve memleketi, ulusu için hayatını vermekten çekinmemiş bulunan değerli vatandaşlar!

Hep beraber bütün dünyaya açık olarak dile getirelim ki, bunca devrimlerin bilinçli kahramanı olan bu ulus, uygarlık güneşinin bütün sıcaklığını almıştır. Kuşku duymaya yer var mıdır ki, bu sıcaklığın alevleri elbette

"...Bu dar görüşlüler ulusu her türlü ilerleme ve yüksek yenilikten yoksun bırakmaya kalkışıyorlar."

Gazi Mustafa Kemal yaptığı kıyafet devrimi sonrasında kendi giyimiyle halka örnek oluyordu

emrivaki biçiminde verimli olarak fişkırmaktadır.

Efendiler, Türkiye Cumhuriyet'ini kuran Türk halkı uygardır. Tarihte uygardır, gerçekte uygardır. Fakat uygar dünyaya -ben sizin öz kardeşiniz, arkadaşınız, babanız gibi söylüyorum- uygarım diyen Türkiye Cumhuriyeti halkı, düşüncesiyle, anlayışıyla uygar olduğunu kanıtlamak ve göstermek zorundadır. Uygarım diyen Türkiye Cumhuriyeti halkı aile hayatıyla, yaşayış tarzıyla uygar olduğunu göstermek zorundadır.

Kısaca, uygarım diyen, Türkiye'nin, gerçekten uygar olan halkı başından aşağıya kadar dış görünümüyle de uygar ve olgun insanlar olduğunu fiilen göstermeye zorunludur. Bu son sözlerimi çok açıkça belirtmeliyim

ki, bütün ülke ve dünya ne demek istediğimi kolaylıkla anlasın. Bu açıklamamı yüce heyetinize, genel olarak hepinize bir soru ile yöneltmek yapmak istiyorum, soruyorum:

Bizim kıyafetimiz ulusal mıdır? (Topluluktan “Hayır” sesleri yükselmektedir.)

Bizim kıyafetimiz uygar ve uluslararası mıdır? (Topluluktan “Hayır” sesleri yükselmektedir.)

Size katılıyorum. Deyimimi hoş

"...Türkiye'nin uygar olan halkı dış görünümüyle de uygar ve olgun insanlar olduğunu fiilen göstermek zorundadır."

görünüz. “Altı kaval, üstü Şişhane” diye açıklanacak bir kıyafet ne ulusaldır ve ne de uluslararasıdır. O halde kıyafetsiz bir ulus olur mu arkadaşlar? (Topluluktan “Hayır, kesinlikle hayır” sesleri yükselmektedir.)

Çok değerli bir cevheri çamurla sıvayarak, dünyanın gözü önüne koymakta anlam var mıdır? Ve “Bu çamurun içinde cevher gizlidir, fakat göremiyorsunuz” demek uygun mudur? Cevheri gösterebilmek için çamuru atmak zorunludur ve doğaldır. Cevherin korunması için bir koruyucu yapmak gerekiyorsa onu altından ya da platinden yapmak gerekmez mi? Bu kadar açık gerçek karşısında kararsızlık uygun mudur? Bizi kararsızlığa yöneltenler varsa

onların ahmaklığına ve bönlüğüne hükmetmekte hâlâ mı duraksayacağız? Arkadaşlar,

Turan kıyafetini araştırıp canlandırmaya yer yoktur. Uygar ve uluslararası kıyafet bizim için, çok cevherli ulusumuz için yakışır bir kıyafettir. Onu giyeceğiz. Ayakta iskarpın ya da potin, bacakta pantolon, yelek, gömlek, kravat, yakalık, ceket ve doğal olarak bunların tamamlayıcısı olmak üzere başta güneş siperlikli başlık... Bunu çok açık söylemek isterim. Bu başlığın adına şapka denir. Redingot gibi, bonjur gibi, smokin gibi, frak gibi işte şapkamız. Buna “caiz değildir” diyenler vardır. Onlara diyeyim ki “Çok gafilsiniz, çok cahilsiniz.”

Ve onlara sormak isterim: “Yunan başlığı olan fesi giymek caiz olur da, şapkeyi giymek neden olmaz?”

Ve yine onlara, bütün ulusuma anımsatmak isterim ki, “Bizans papazlarının ve Yahudi hahamlarının özel kıyafeti olan cübbeyi ne zaman, ne için ve nasıl giydiler?”

Bu konuya ilişkin sözlerimi bitirmeden önce birkaç söz daha söylemek isterim.

Efendiler, Toplum hayatının temeli, aile hayatıdır. Açıklamaya gerek yoktur ki aile, kadın ve erkekten kurulmuştur. Kadınlarımız hakkında erkekler hakkında söz söylediğim kadar fazla açıklamada

bulunmayacağım. Bu yüce varlığı özellikle huzurunuzda hoşgörü ile geçemem. İzniniz olursa bir iki söz söyleyeceğim ve siz ne söylemek istediğimi kolaylıkla anlayacaksınız.

Gezim sırasında köylerde değil, özellikle kasaba ve kentlerde kadın arkadaşlarımızın, yüzlerini ve gözlerini çok sıkı ve özenle kapatmakta olduklarını gördüm.

Özellikle bu sıcak mevsimde bu tarzın, kendileri için kesinlikle azap ve ıstırap verici olduğunu tahmin ediyorum. Erkek arkadaşlar, bu biraz bizim bencilliğimizin eseridir. Bu belki çok iffetli ve dikkatli olduğumuzun gereğidir. Fakat saygıdeğer arkadaşlar, kadınlarımız da, bizim gibi

anlayış ve düşünce sahibi insanlardır. Onlara son gerekleri telkin etmek ve ulusal ahlakımızı anlatmak ve onların dimağını ılık ile, incelik ile donatmak esası üzerinde bulunduktan sonra fazla bencilliğe gerek kalmaz. Onlar da yüzlerini dünyaya gösterebilirler. Ve gözleriyle dünyayı dikkatle görebilirler. Bunda korkulacak bir şey yoktur.

Arkadaşlar, Özellikle söylüyorum. Korkmayınız. Bu gidiş zorunludur. Bu zorunluluk bizi yüksek ve önemli bir sonuca ulaştırıyor. İsterseniz bildireyim ki, bu kadar yüksek ve önemli bir sonuca ulaşmak

"Bizans papazlarının ve Yahudi hahamlarının özel kıyafeti olan cübbeyi ne zaman, ne için ve nasıl giydiler?"

için gerekirse, bazı kurbanlar da verelim. Bunun zararı yoktur. Önemli olarak şu uyarıyı yaparım ki, bu durumun korunmasında inat ve tutuculuk, hepimizi her an kurbanlık koyun olma eğiliminden kurtaramaz.

Hanım ve Bey Arkadaşlarım! Size bildiğiniz bir gerçeği kısa bir tümce ile yineleyerek sunacağım, beni hoş görünüz. Uygarlığın coşkunu seli karşısında direnmek boşunadır. Ve o, gafil ve itaatsizler konusunda çok amansızdır. Dağları delen, gökyüzünde uçan, göze görünmeyen

parçacıklardan, yıldızlara kadar her şeyi gören, aydınlatan, inceleyen uygarlığın güç ve yüceliği karşısında ortaçağ anlayışlarıyla, ilkel uydurmalarla yürümeye çalışan uluslar yok olmaya ya da hiç olmazsa tutsak olmaya ve aşağılanmaya mahkumdurlar. Gerçek şudur ki, Türkiye Cumhuriyeti halkı yenilikçi ve gelişmiş bir ulus olarak sonsuza kadar yaşamaya karar vermiş, tutsaklık zincirlerini ise tarihte görülmemiş kahramanlıklarla parça, parça etmiştir."•

Her günün sözü

- Her gün, kendime, tüm yaşam sorunlarımı aynı anda çözmeye çalışmayacağıma ve sizden de bunu beklemeyeceğime söz vereceğim.
- Her güne, kendim, siz ve içinde yaşadığım dünyaya ilişkin yeni şeyler öğrenmeye çalışarak başlayacağım. Böylece her şeyi yeni doğmuş gibi duyumsayacağım.
- Her güne, birbirimizi daha iyi tanıyabilmemiz için, size üzüntümün yanı sıra sevincimi de iletmeyi düşünerek başlayacağım.
- Her güne, her ikimizin de farklı biçimde gelişip değiştiğimizi anımsayarak, sizi can kulağıyla dinlemeyi; görüş açınızı öğrenmeye çalışırken, kendi görüş açımı sizi

- rahatsız etmeden aktarma yolunu bulmayı kendime anımsatarak başlayacağım.
- Her güne, bir insan olduğumu ve ben kusursuz oluncaya dek sizin kusursuz olmanızı istemeyeceğimi kendime anımsatarak başlayacağım.
- Her güne, dünyamızdaki güzellikleri daha çok fark etmeye çalışarak başlayacağım.
- Her güne, ellerimi uzatıp sevecenlikle size dokunmayı kendime anımsatarak başlayacağım. Çünkü sizi duyumsamaktan yoksun kalmak istemiyorum.
- Her güne, yeniden seven insan olma sürecine giderek başlayacağım ve sonra neler olacağını izleyeceğim.•

EVRENSEL BAKIŞ AÇISI

Gürbüz Evren

Herkes Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ni Bilmeli

Türkiye'deki yaygın kanının aksine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Avrupa Birliği'nin değil Avrupa Konseyi'nin bir kurumudur. Avrupa Konseyi 10 devlet tarafından 3 ağustos 1949'da kurulmuş, Türkiye de, bugün 47 üyesi olan Konseye 8 Ağustos 1949'da katılmıştır. Avrupa

Konseyi'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ise, 4 Kasım 1950'de Roma'da imzalanmış, 3 Eylül 1953'de yürürlüğe girmiştir.

AİHM, AİHS ve ek protokolleriyle güvence altına alınmış temel hakların ihlal edilmesi durumunda sadece bireylerin değil, sözleşmeye taraf devletlerin, belirlenmiş kurallar uyarınca başvurabileceği bir yargı organıdır.

Fransa'nın Strasbourg kentinde bulunan AİHM, sözleşmeye taraf devlet sayısına eşit sayıda yargıçtan oluşur. Mahkeme'nin üyelerini, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi her sözleşme ci devletin gösterdiği 3 adaydan oluşan listeden, oy çokluğuyla 6 yıllık

AİHM'e bireysel başvuru için kişi, hak ve özgürlüğünün çiğnendiğini ve mağdur edildiğini ileri sürmek zorundadır.

bir dönem için seçer.

Üye devletlerden birisi hak ve özgürlükleri ihlal edilen kişinin kendi vatandaşı olup olmadığına bakmaksızın, diğer devletlerin sözleşmeyi ihlal ettiği iddiasıyla mahkemeye başvurabilir.

AİHM'e bireysel başvuruda bulunabilmek için kişi, hak ve özgürlüğünün çiğnendiğini ve mağdur edildiğini ileri sürmek zorundadır.

AİHM, ayrıca içtihat yani emsal yoluyla "potansiyel" ve "dolaylı" mağdur kavramlarını getirmiştir. Bazı durumlarda sadece bir yasanın varlığı, kişinin mağdur olmasına yol açabilir. İşte bu gibi durumlarda, yasanın kişiye uygulanmadan da zarar verebileceği kabul edilmiştir. Bunun en somut örneği ise telefon dinlemeleridir. AİHM, gizli telefon dinlenmesi amacıyla çıkarılan yasa nedeniyle yapılan bir başvuruda potansiyel mağdurluk olduğunu kabul etmiştir. Çünkü sadece yasanın varlığı mağdur olmaya tek başına yeterlidir.

AİHM, bir başvuruyu esası bakımından incelemeye almak için iki koşul öngörmüştür:

a) İç hukuk yollarının tüketilmesi,

b) Başvurunun, mahkûmiyet kararından sonra ki 6 aylık süre içinde yapılmasıdır.

İlk derece mahkemesine başvuru, iç hukukta başka bir yargı yolunun tanınmadığı örneğin, temyiz yolunun kapalı olması durumunda yeterlidir. İç hukuk yollarının tüketilmesinin gerekmediği durumlar da vardır. Mahkeme eğer, iç hukuk yolunun etkisiz olduğunu saptarsa, iç hukuk yolunun tüketilmesinin zorunlu olmadığına karar verir. Sözleşmenin ihlali süreklilik gösteriyorsa ve buna karşı başvurulabilecek bir hiç hukuk yolu yoksa AİHM'e gidilebilir.

Sadece siyasal propaganda amacıyla yapılan başvurular ile yanıltıcı, gerçekdışı bilgi içeren başvurular, "başvuru hakkının kötüye kullanılması" olarak kabul edilmiştir. AİHM bir başvuruyu kabul edilebilir görürse taraflar arasında dostça çözüme ulaşılması için girişimde bulunur. Sözleşmenin ihlal edildiği saptanırsa ve davalı devletin iç hukuku bunun düzeltilmesine olanak tanııyorsa, Mahkeme zarar gören tarafa tazminat ödenmesine karar verir. Tazminat,

şikâyetçinin uğradığı maddi ve manevi zararlarla iç başvuru yollarının tüketilmesi nedeniyle yapılanlar da dâhil, AİHM önündeki masrafları da kapsar. Mahkemenin kesin nitelikteki kararları bağlayıcıdır. Devlet bu karara uymak zorundadır. İnsan haklarına saygıyı ihlal eden bir taraf devlete karşı tek yaptırım, Avrupa Konseyi statüsünün 8. Maddesi uyarınca, üye devletin üyeliğinin askıya alınması ya da Konseyden ihraç edilmesidir.

AİHM'e sözleşmeye taraf devletlerin resmi dillerinde, faksla veya elektronik posta ile başvurulabilir, ancak bunu posta ile gönderilecek başvuru metniyle teyit etme zorunluluğu bulunmaktadır. Üzülerek söylemek gerekir ki, Türkiye'nin AİHM karnesi çok kötüdür. Türkiye AİHM'e 2008'de en çok şikâyet edilen ülkeler arasında Rusya'nın ardından ikinci sırada yer almıştır. Aynı yıl AİHM'in gündeminde bulunan 97 bini aşkın başvurunun yaklaşık 11 binini Türkiye'ye karşı yapılmış şikâyetler oluşturmuştur.

Türkiye, 2007'yi de hakkındaki 9 bin 150 başvuruyla yine Rusya'nın ardından ikinci sırada kapatmıştı. Veriler, Türkiye'nin 1998 - 2008 döneminde AİHM'in hakkında en fazla karar açıkladığı ülke unvanına sahip olduğunu gösteriyor. AİHM bu dönemde Türkiye'ye karşı açılmış

1858 davada karar açıkladı ve bunlardan 1605'inde AİHS'nin en az bir maddesinin ihlal edildiğine hükmetti.

İhlal kararlarının büyük çoğunluğunu adil yargılanma ve mülkiyet haklarıyla ilgili davalar oluşturmaktadır. İşkence ise bir başka mahkûmiyet konusudur. Türkiye<<http://www.porttakal.com/haberleri/turkiye/>> son 6 yılda işkenceden ötürü AİHM'de açılan davalar nedeniyle 14 milyon lira tazminat ödemiştir.

Şimdi iki önemli hatırlatma yapalım; yasaların üstünde olduğu taraf devlet-lerce kabul edilmiştir, b) AİHM kararları devletler bakımından bağlayıcıdır. Türkiye, AİHM'e bireysel başvuru hakkını 1987'de, AİHM kararlarının bağlayıcı olduğunu ise 1989'da etti.

Lütfen bu satırları da dikkatle okuyun:

Türkiye, Mayıs 2004'te Anayasa'nın 90. maddesinde yaptığı değişiklikle, Avrupa Hakları Sözleşmesi ile Türk yasaları arasında uyumsuzluk varsa, sözleşme hükümlerinin esas alınacağını kabul etti. İşte bu nedenledir ki, yargılama sürecinde AİHM'in "ıctihat" yani "emsal" oluşturan kararlarının dikkate alınması gerekir. Hukukçular, Türkiye'de AİHS

Bu konu AİHS'nin Adil Yargılanma Hakkı başlıklı 6. Maddesi'nin 1 Bendinde şöyle açıklanmaktadır: "Herkes, cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir."

Burada hemen "Makul Kuşku" konusuna da dikkat çekmek gerekiyor. Tutukluluk halinin devamına karar verilirken, sanığın

Hukukçular Türkiye'de AİHS ile uyumsuzluğun sürekli yaşanmasına karşın hiç bir hakim içtihatları dikkate almadığını vurguluyor.

ile uyumsuzluğun sürekli yaşanmasına karşın hiçbir hâkimin bugüne dek özellikle de mülkiyet davaları konusundaki içtihatları dikkate almadığını vurguluyor.

Uzman hukukçulara göre, halen İstanbul Başsavcılığı tarafından yürütülen ve mahkeme kararıyla yasaklanmasına rağmen Türk tarihinin en önemli efsanelerinden birinin adıyla anılan soruşturma ve buna bağlı davada yaşandığı iddia edilen ihlaller nedeniyle AİHM'de davalar açılacak ve Türkiye önemli miktarlarda tazminat ödemek zorunda kalacak.

Uzmanlar, AİHM'e başvuru nedeni olacak ihlalleri AİHS'ndeki hükümleri hatırlatarak şöyle sıralıyor.

1) Uzun tutukluk süreleri ve iddianamelerin gecikmesi:

kanıtları ortadan kaldırma, kaçma ya da yeniden suç işleme olasılığının bulunduğu somut olarak ortaya koyulmalıdır. Tutuklama süresi uzadıkça gerekçeler daha da ayrıntılı ve somut olmalıdır.

2) Masumiyet karinesi, yani suçu kanıtlanana kadar kişi suçsuzdur ilkesinin ihlali:

Bu konu AİHS'nin Adil Yargılanma Hakkı başlıklı 6 Maddesi'nin 2. Bendinde şöyle açıklanmaktadır: "Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılır."

3) Telefon dinlemeleri, özel yaşama ait bilgilerin medyaya sızdırılması, soruşturmanın gizliliğine uyulmaması: Bu konu AİHS'nin Özel Hayatın ve Aile Hayatının Korunması başlıklı 8 Maddesi'nin 1 Bendinde

açıklanmaktadır: "Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir." Sadece özel konuşmaların değil, konuyla hiçbir ilgisi olmayan konuşmaların bile iddianamede yer alması, önemli bir ihlal olarak bu maddenin kapsamına girmektedir.

4) **M a h k e m e** salonunun herkesin rahatlıkla ulaşabileceği yerde olmaması: Bu konu AİHS'nin Adil Yargılanma Hakkı başlıklı 6 Maddesi'nin 3. Bendinin b fıkrasında kısaca açıklanmıştır: "Savunmasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara sahip olmak." Mahkeme'nin bir cezaevinde kurulması, tutuklu yakınları ve avukatlarının buraya giderken yaşadıkları büyük ulaşım sorunları söz konusu maddenin kapsamına girmektedir.

5) İstanbul Başsavcılığı'nın yürüttüğü soruşturma ve buna bağlı devam eden davanın duruşmaları sırasında savunma tarafının yaşadığı sıkıntılar çok sık dile getiriliyor. Savunma yaparken rahat bir ortamda,

beden dilini de kullanarak konuşması gereken avukatlara mahkeme salonunda yeterli

yer ayrılması ve avukatların savunma yaparken en çok kullandıkları araçlardan biri olan dizüstü bilgisayarlarının kimi zaman salona alınması şikâyetlerin başında geliyor. İşte bu konu da AİHS'nin Adil Yargılanma Hakkı başlıklı 6 Maddesi'nin 3. Bendinin b fıkrasında

kısaca açıklanmıştır:

"Savunmasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara sahip olmak."

6) Söz konusu soruşturma ve dava ile ilgili olarak dile getirilen sorunlardan biri de gizli tanık uygulamasıdır. Bu konu, AİHS'nin Adil Yargılanma Hakkı başlıklı 6. Maddesi'nin 3. Bendinin d fıkrasında şöyle açıklanmıştır: "İddia tanıklarını sorguya çekmek veya çekirmek, savunma

tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında çağırılmasının ve dinlenmesinin sağlanmasını istemek." Birçok gizli tanığın bu davada kullanılması şikâyet konusudur ve aktardığım maddenin kapsamına girmektedir.

7) Tutukluların yaşadığı sağlık sorunları: AİHS'ne göre tutukluluk koşulları insan haysiyetine uygun

Uzman hukukçulara göre, Türk tarihinin en önemli efsanelerinden biriyle anılan davadaki ihlaller nedeni ile Türkiye önemli miktarda tazminat ödemek zorunda kalacak.

olmalı, tutukluluk hali güçlükler, sıkıntılar ya da acılar getirmemelidir. Bu durum AİHS'nin 3. Maddesi'nde şöyle özetlenmiştir: "Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz." İşte bu madde özellikle hasta bir kişinin tutukluluğunun devamının insanlık dışı ya da onur kırıcı muamele olup olmadığı incelenirken dikkate alınmaktadır.

Bunun için ise kişinin tutukluluk sırasındaki bakım ve tedavisinin yeterli olup olmadığı, hastanın durumunun kötüleşmesi olasılığının bulunup bulunmadığı, kişinin sağlık durumuna bakıldığında, tutukluluk halinin devamının doğru olup olmadığı araştırılacaktır. Burada bir kez daha Makul Kuşku" konusunu hatırlayalım. Ağır sağlık sorunları yaşayan bir kişinin tutukluluk halinin devamı için, sanığın kanıtları ortadan kaldırma, kaçma ya da yeniden suç işleme olasılığının bulunduğu kanıtlanmalıdır. Uzmanlar, İstanbul Başsavcılığı'nın yürüttüğü soruşturma ve buna bağlı olarak görülen dava sırasında, sağlık durumları bozulduğu ve ağır sağlık sorunları yaşadıkları halde bazı kişilerin tutukluluk hallerinin devamına karar verilmesinin, teminatla tahliye edilmemelerinin AİHM'de Türkiye'nin başını çok ağrıtaacağını öngörüyorlar.

Uzman hukukçulara göre, yukarıdaki ihlaller konusunda AİHM'e başvurmak için iç hukuk yollarını tüketmeyi beklemek gerekmiyor. Eğer yargılamanın sonu belli değilse, ne zaman biteceği konusunda kesin bir görüş yoksa ve hak ihlalleri devam ediyorsa, AİHM'e hemen başvuru yapılabilir. Ayrıca, AİHM'in, yukarıdaki ihlallerden biri nedeniyle başvuran kişi lehinde karar vermesi durumunda, aynı ihlali yaşayan kişiler kararı içtihat yani emsal olarak gösterebilecektir.

AİHM Türk yasalarıyla, AİHS'ndeki maddeler arasında uyumsuzluk görürse sözleşmeyi dikkate alacak ve AİHM kararları uygulanacaktır.

AİHM ihlal olup olmadığına karar verirken Türk yasalarıyla AİHS'ndeki maddeler arasında bir uyumsuzluk görürse sözleşmeyi dikkate alacaktır. Bunun ardında da Türk mahkemelerinin verdiği karar değil AİHM kararı uygulanacaktır. Bunun nedeni de Anayasa'nın 90. Maddesinde yapılan değişikliktir. Söz konusu madde ise şöyle: "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası Antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyumsuzluklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır."

Yazan: MERİÇ VELİDEDEOĞLU

Fransa bu lekeyi ebediyen taşıyacak

112 yıl önce, 1897'de düzmece (sahte) bir belgenin "fotokopi" sini yayımlayan "Le Matin" gazetesi, Fransa'nın ne denli altüst olacağını biliyordu.

Le Matin gazetesinin yayımladığı, 1894 yılında görülen "Dreyfus Davası"na neden olan "düzmece" belgeydi. Le Matin'in okuyucularından bir bankacı, belgedeki elyazısını tanıyıp verir. Yazı, mahkum olan Dreyfus'e değil, otuz yıllık bir müşterisine aittir.

Böylece Yüzbaşı Dreyfus'ün suçsuz olduğu açığa çıkıyordu. Ne ki, onu mahkum eden askeri "yargı" ve "yürütme" (hükümet) bunu zaten biliyorlardı.

Ünlü davanın suçsuz mahkumu Yüzbaşı Alfred Dreyfus

Alsace Loren'i, Almanya'ya kaptırmanın hesabının sorulmasını önlemek için, bu davaya, halkı "oyalayacak"

bir "can simidi" gibi sarılmıştı Fransız Hükümeti. Dolayısıyla yapılan yargılamanın ne denli "göstermelik" olduğu şimdi kesinlik kazanıyordu. Olup bitene sessiz kalıp "suç ortağı" olmak istemediğini belirten, dönemin ünlü yazarı Emil Zola, hemen Le Figaro gazetesinde durumu halka açıklayan yazılarına başlar.

Dreyfus, Musevi olduğundan o sıralarda Fransa'yı saran Yahudi karşıtlığını körükleyen ve hükümet yanlısı gazeteler, anında Zola'ya saldırıya geçerler.

Onun da "Yahudi Sendikası"nın üyesi olduğunu bildirirler. Oysa böyle bir sendika, kurulu ya da "örgüt" yoktur. iktidarı eleştirenleri susturmak, sindirmek için yaratılan "düş"sel bir örgüttür bu; günümüz diliyle "sanal"dır. Sonunda Emil Zola, Cumhurbaşkanı

"Dreyfus Davası"nın
ünlü "mektup-bildiri"
sini yazan Emile Zola

Felix Faure'a,
"Suçluyorum!"
başlıklı ünlü
mektubunu
yazar. Mektubu
yayımlamayı
yalnızca "Auror"
gazetesi kabul
eder.

Ayrıca gazete,
mektubu ilan

olarak da (200.000) basıp, Paris
duvarlarına asar. İnsan
hakları tarihinde de onurlu
yerini alacak olan bu
mektup-bildiri, gerekse
ardından yaşanan süreç, o
sırada Fransa'da "güçler
ayrılığı" olmasına karşın,
"yürütme"nin "yasama"ya
-askeri de olsa- "yargı"ya el
atmasının, bunları
amaçları dorultusunda
yönlendirmesinin, bir ülke
için ne tehlikeli sonuçlar yaratacağının
tarihsel bir "uyarı"sıdır. Kuşkusuz
günümüzde de geçerli olan.

Toplumun tutumuna gelince;
Fransız halkının büyük bir
bölümü Zola'nın arkasın-
dadır. "Aydınlar" adı verilen
bir "birlik" oluturulur. Tüm örgütler;
sosyalisti, başkaldırcısı, işçisi, insan
haklarını koruyanı, ünlü yazarlar
(Anatol France), bilim adamları hepsi
bu oluşumun içinde yer alır.

Eylemin biri biter, biri başlar.

Durmak, ara vermek, bıkmak,
umutsuzlanmak yoktur...
Yine de Zola'yı
mahkemeye çıkarırlar.

Tarihe "Emil Zola Davası" adıyla
geçecek olan yargılamada, yazarın
karşısında yine bir "düzmece belge"
vardır. Ama belgenin kendisi yoktur.
Dava boyunca, hem Zola hem
avukatları belgeyi isterlerse de "belge"
ortaya çıkmaz. Ne ki, "yürütme"nin
avucundaki "yargı" Zola'yı mahkûm
eder. "Hakikat toprağa
gömülünce, onun orada
daha da büyüdüğünü"
söyleyen Zola'nın
saptaması, bu "düzmece
belge" için de geçerli olur.
Dal budak saran olay, sıkı
bir araştırmayla ele
alınınca belge bulunur; bu
da "düzmece"dir.

Kuşkusuz davalar düşer.
Ne var ki, her iki

"yargılama" da Fransa'nın alnına kara
bir damga gibi yapışır kalır. Ama,
"güçler ayrılığı"nın "söz"de kalıp
uygulanmamasının getireceği
tehlikeleri göstermesi bakımından çok
önemlidirler.

Öte yandan, "ırkçı"lığın "Zola
Davası"ndan sonra Fransa'da gittikçe
azalması da dikkat çekici olarak
bulunur. Komşu Alman halkı da bir
"Dreyfus Olayı" bir "Zola Davası"
yaşasaydı, o "niteliksiz adam"ı seçip
başlarına getirmezler, böylece o

korkunç "soykırım" da belki olmazdı,
diye düşünülüyor.

Ama yine de, "niteliksiz
adam"a "nitelik"
kazandırmaya çalışmanın
bir anlamı olmadığının
örneklenmiş olmasının da önemi
vurgulanıyor.

Gerçekten Hitler'e yani bir
"niteliksiz adam"a, üniversitelerde
günde iki değil isterseniz üç kez
"doktor" cüppesi giydirilseydi,
ona kesinlikle bir "nitelik"
kazandırılmazdı. Çünkü, Ziya
Paşa'dan esinlenerek ve -var olduğuna

inandığım- hoşgörüsüne sığınarak:
"Zer düz cüppe giydirdersen, niteliksiz
adam, yine niteliksiz adamdır".

Ve bir ülkenin yönetimi böyle bir
adamın ağzını açıp kapamasına
bağlıysa, "düzmece belgeler" o ülkede
uçuşur, bunlara dayanan bitmez
tükenmez sorgulamalar, tutuklamalar,
yargılamalar sürer durur. Daha da acısı,
ülkenin insanları tüm bu olup bitene
alışır; suspus olur; kıpırdamadan öyle
oturur, izler...

Bizim gibi mi, ne dersiniz?
(Zer düz: Altın işlemeli.)

Cumhuriyet'ten

Bir yaşlı usta,
çırağının sürekli
şikayet etme-
sinden bıkmıştı.
Bir gün çırağını
tuz almaya

gönderdi. Herşeyden mutsuz olan çırak
döndüğünde, yaşlı usta ona, bir avuç
tuzu, bir bardak suya atıp içmesini
söyledi. Çırak, söyleneni yaptı; ama içer
içmez ağzındakileri tükürmeye başladı.
"Tadı nasıl?" diye soran yaşlı adama
öfkeyle "Acı" diye yanıt verdi. Usta
gülümseyerek çırağını az ilerideki gölün
kıyısına götürdü. Bu kez de bir avuç
tuzu göle atıp gölden su içmesini söyledi.
Söyleneni yapan çırak, ağzını koluyla
silerken aynı soruyu sordu:
"Tadı nasıl?"
"Ferahlatıcı?" dedi genç çırak.
Yaşlı adam, "Tuzun tadını aldın mı?"
diye sordu. "Hayır" diye yanıtladı çırağı...

Yaşlı adam, çırağının yanına oturdu ve
şöyle dedi: "Yaşamdaki acılar tuz
gibidir, ne azdır ne de çok... Acının
miktarı hep aynıdır. Acın olduğunda
yapman gereken tek şey acı veren şeyle
ilgili duygularını genişletmektir. Onun
için artık bardak olmayı bırak, göl
olmaya çalış."•

Genç adam uzun
bir süredir süren
şikayetleri için doktora
gitti. Doktor, hastasını baştan
aşağı muayene etti ve tanımlarını sıraladı:
"Karnında su toplanıyor, adalelerinde
kireçlenme var, böbreklerinde kum var.
Karnında da demir fazlalığı saptadık."
Genç adam, doktoru şaşkına çeviren
bir mutlulukla yerinden sıçradı:
"Desenize doktor bey" dedi. "Beton
gibiymi!"•

PAVLOV'UN KÖPEKLERİ ve ERGENEKON

Prof. M. KEREM DOKSAT
İstanbul Üniversitesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Psikiyatri Bölümü

Bir ulusun ulusal bilincini,
ulusal duygusunu ve
refleksini nasıl yok edersiniz?

Bilirsiniz, ünlü Rus fizyolog Pavlov, köpeklerine et verirken bir yandan zil çalınca ve bunu defalarca yapınca, bir süre sonra eti görmeden de zil sesini işitince hayvanın salyası akmaya başlar. Bu şartlı refleksdir: Hayvanın tabiatında olmayan bir uyaran (zil ses), onu tabiatında eti görmüş gibi heyecanlandırmaktadır.

Ama eğer sürekli olarak zil çalıp, hiç et göstermezseniz, bir süre sonra

“Temel güvenlik duygusu ortadan kalkıyor. Pavlov’un köpeklerindeki gibi ağır travmalarla şartlı reflekslerimiz kırılıyor.”

bu şartlı refleks söner; devamının tesisi için arada et de gösterilerek pekiştirilmelidir.

Hiçbirimiz dünyaya Türk, Meksikalı, Sünnî veya Katolik olarak gelmeyiz; bunlar bize öğretilen değerler, yâni şartlı reflekslerdir. Eğer pekiştirilmezlerse, zamanla sönerler.

Birgün Pavlov'un enstitüsünü su basar. Köpeklerin bir kısmı boğulur bir kısmı da günlerce terörize olur, çünkü ölümden zor kurtulmuşlardır. Kurtarılabilenler tekrar enstitüye toplanır. Pavlov zil

çalar, köpeklerde tık yok! Şu müthiş sonuca varır: ağır travmalar (Ergenekon ve sosyo ekonomik şartlar), şartlı refleksleri ortadan kaldırır. İnsanı veya hayvanı en doğal, en ilkel hâline geri döndürür.

Bir yandan hergün 15–20 şehit, 'kanları yerde kalmayacak' denip, sürekli kanlarının yerde kalması, bir yandan Ergenekon

bilmem ne deyip, büyük bir çoğunluğunun suçsuz olduğuna herkesin emin olduğu, hâtta tek suçu Atatürk'ü ve onun ilkelerini sevmek olan insanların, sabaha karşı evlerinden alınarak hapse atılmaları... Bir yandan orada burada araba yakarak, polise taş atarak etnik kalkışmalar...Hepsini toplarsanız, temel güvenlik duygusu ortadan kalkıyor. Pavlov'un köpek-lerindeki gibi, bu kadar ağır travmalarla şartlı reflekslerimiz (millî duygularımız ve tepkilerimiz) kırılıyor.

Batılı emperyalistler yok etmek istedikleri uluslara saldırırken, o ulusların önderlerinden başlarlar işe. Çünkü ulusal bütünlüğü sağlayan ulusal önderdir. Bunu gayet iyi bilen emperyalistler bu noktada psikoloji bilimini de yardıma çağırırlar. Meselâ Ermenilerle Türkler arasında ulusal bir düşmanlık mı var, orada “uzmanlar” girer devreye ve bu

düşmanlığın kökenlerini inceler.

Peki inceleme dediğimiz şey nedir?

Burada izlenen yol ulusal ya da etnik düşmanlıkların ortadan kaldırılması değil, ABD'nin tehdit olarak gördüğü ulusların ulusal bilinçlerinin, tarihlerinin ve benliklerinin sorgulanması, aşındırılmasıdır.

Kısacası milli duygunun yok edilmesidir etnik psikiyatrinin görevi. İşte bizi ilgilendiren şey de budur.

Bir ulusun ulusal bilincini, ulusal duygusunu ve refleksini nasıl yok edersiniz? Bunun denenmiş, sınanmış bir yöntemi vardır, o ulusun tarihsel varlığını sorgulamaya açarsınız. Yani o ulusun tarihini yeniden tartışırınız.

Meselâ Türkler kendilerini kahraman bir ulus olarak mı görüyorlar? O zaman onlara ne kadar korkak bir ulus olduklarını göstermek gerekmektedir!

Ya da Türkler atalarını, yani Atatürk'ü çok mu yüceltiyorlar?

O zaman onlara Atatürk'ün ne kadar sıradan biri olduğunu gösterin.

Farkındaysanız son on yıldır tam da böylesi bir dönemden geçiyoruz.

Sözde demokrasi, tartışma kültürü adına neyi tartışıyoruz ve bizden neyi kabul etmemiz isteniyor?

Diyorlar ki, siz soykırımcı bir milletsiniz! Ermenilere soykırım uyguladınız.

Biz diyoruz ki, hayır uygulamadık!

O zaman uyanık emperyalist diyor ki: Tamam madem uygulamadınız, bunu hemen reddetmeyin, tartışalım, öyle bir sonuca varalım.

Size mantıklı geliyor, nasılsa biz suçsuzuz, tartışmadan galip ayrılırız diyorsunuz. Ama tartışma masası kurulduğunda, hiç de ortada eşit bir tartışma şansı olmadığını görüyorsunuz. Bir bakıyorsunuz, tüm televizyonlar, gazeteler, aydınlar sizin Ermenileri katlettiğinizi yaymaya başlıyor.

Kanıtları var mı?

Elbette yok!

Ama yalan bir kez yayıldı mı ve yalanı söyleyenlerin sayısı çok oldu mu, gerçeğin sesi çıkmaz oluyor.

Hayır diyorsunuz, gerçekleri bir de biz anlatalım. Ama anlatamıyorsunuz, çünkü tüm propaganda kanalları size kapatılmış. İşte o zaman anlıyorsunuz tartışmaya açmak denilen tuzağı. Çünkü bu sürecin sonunda, ulusal gururu ve hassasiyetleri yüksek insanlar bile 'acaba' demeye başlıyor!

Acaba gerçekten Ermenileri biz mi katlettik?

Yani ulusal benlikte ilk kırılma yaşamıyor...

Psikolojik harbin etkisi çok büyük bir hızla bu şekilde yayılıyor.

Sonra sıra kürtlere geliyor! Sizden tartışmanızı istiyorlar. Tartışma başlıyor ve yine kaybediyorsunuz...

Bir düşünelim son dönemde neleri tartışmaya açtık ve neredeyiz?

-Bugün Misak-ı Milli'yi pek önemsemiyoruz.

-Kırmızı çizgileri umursamıyoruz.

-Türk dilinin önemi kalmamış.

-Bu ülkede federasyon da olabilir.

-Ermenilerden özür dileyebiliriz.

-Kürtlere biraz toprak verebiliriz.

Kısacası ulusal varlığımıza ait hayatı her alanda ve konuda kaybetmiş durumdayız. ...

Peki sıra neye geldi?

Sıra Atatürk'e geldi.

Çünkü önemli olan ulusal önderi yok etmektir. O halde tüm önderlere yapılanı Atatürk'e de yapalım.

O'nun ne kadar zalim bir diktatör olduğunu tartışalım.

O'nun aslında zaafı olduğu tartışalım.

Hatta o'nun anasını bile tartışalım.

Evet, emperyalistlerin gündeminde bu vardır..

Tartışın diyorlar, biz sizin atanızın anasını tartışmak istiyoruz!

"Gerçekleri bir de biz anlatalım. Ama anlatamıyorsunuz, çünkü tüm propaganda kanalları size kapatılmış."

Sonra? Sonra da sıra sizin ananıza gelecek

-xxx-

işte asıl psikolojik harp cephesi de burada kuruluyor!

Yıllar öncesine gidiyorsunuz... Mondros imzalanmış.

Sonra düşman askerleri İstanbul'a çıkartma yapmaya başlıyor. Milyonlarca Türk sadece izliyor!

Demek ki önemli olan ilk adım, işgali izlettirebilmekmiş!

Ama aynı zamanda bir de masa! Tartışacaksınız.

Tartışma masasında bizim sadrazam emperyalistlere yalvarıyor, biraz acıyın diye.

Peki izleyerek, tartışarak nereye varabilirsiniz?

-xxx-

Emperyalistler aslında şu anda beyinlerimize ve yüreklerimize yüzyılın çıkartmasını yapıyor.

Mehmet Akif, Çanakkale için ne diyordu:

'*Şu boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?*

En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,

-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-

Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya.'

-xxx-

Çıkartma sürerken iki tavır var alınacak. Biri İstanbul'da işgalcileri karşılayan ve onlardan tokat yiyen

bir Osmanlı paşası olabilirsiniz. Ya da Dolmabahçe'den çıkartmayı izleyen bir padişah.

Belki de evinin perdesini kapatan, sıradan ve suskun bir Türk... Ama aslında hepsi aynı kapiya ve aynı kişiliğe çıkar. İzlersiniz! Her şeyi!

Ya da ilk kurşunu atan Hasan Tahsin olursunuz. Hasan Tahsin'e kadar bu ülkede düşmana hiç kurşun atılmadığını bilmek ne kadar utanç verici aslında!

Peki, Hasan Tahsin'i ne kadar tanıyoruz? Hasan Tahsin'i Hasan Tahsin yapan nedir?

'İlk kurşun'dan önce de kurşun atmıştır Hasan Tahsin.

-xxx-

Hasan Tahsin'in insani ve sıradan yanısırdır bu.

Hiçbir insan kendisine, atasına, milletine, bayrağına, değerlerine küftetmez.

En basit insan gerçeğidir. İlkokulda bir çocuğa küftetmeye kalkarsanız, sizinle durumunu tartışmaz, bunun cevabı suratınıza yiyeceğiniz yumruktur.

Neden? Çünkü çocuğun en insani ve sıradan yanısırdır bu!

İşte ergenekon olayı, Ermeni sorunu, Kürt açılımı ve insani denilen (Mustafa) belgeselinin bam teli de burası. •

Yazan: ALAEDDİN GİRAY

Bir değirmenci, bir sözleriyle, Prusya Kralı Büyük Frederick'in başını öne eğdirdi:

"Berlin'de Yargıçlar Vardır"

Değirmenini zorla da olsa satın almak isteyen Prusya kralı Büyük Friedrich'e değirmencinin söylediği **"Eğer Berlin'de yargıçlar yoksa!"** sözü, adalet, bağımsız yargı ve bağımsız yargıç kavramları söz konusu olduğunda dünyanın dört bir yanında bugün de yankılanmaktadır.

Öğrenimini ve uzmanlık çalışmasını uzun yıllar kaldığı Almanya'da tamamlayan ünlü ekonomist Alaeddin Giray, "Şimdi zaman da, mekan da uygundur" diyerek, bu sözün öyküsünü Bütün Dünya okurları için kaleme aldı. Türkiye'de yıllardır, nedense, "Berlin'de yargıçlar vardır" biçiminde kullanılan bu sözün öyküsünü ve içerdiği anlamı ilgiyle okuyacağımıza inanıyoruz.

Yerli yersiz çeşitli bahanelerle savaş açtığı komşu ülkelerin topraklarını kendi ülkesine katan ve biraz da bu nedenle "Büyük" sıfatıyla anılan

Prusya Kralı Büyük Frederick, çevresindekilere sert davranışları ve acımasız kararlarıyla da tanınıyordu.

Büyük Frederick, savaşa çıkmadığı "boş zamanları"nda köylere gider, kimi patates tarlalarında, kimi buğday tarlalarında çalışan köylülerle konuşur, sorunlarını kendilerinden

dinlerdi. Bu gezileri sırasında bir gün, yolunun üzerinde eski bir un değirmeni gördü. Suları pırl pırl berraklıkta, şirin bir derenin kenarındaki bu değirmen, Büyük Frederick'in büyük ilgisini çekti.

Beraberindeki adamlarıyla birlikte değirmene gitti, değirmenciye çağırttı: "Senin bu değirmenini çok sevdim" dedi. "Bunu satın almak istiyorum. Kaç para istersin?"

Çevredeki tüm ülkeleri korkudan titreten kralının, kendi ülkesinde de ne denli sert ve acımasız olduğunu değirmenci çok

iyi biliyordu. Buna karşın kralına, hiç de beklemediği bir karşılık verdi: "Bu değirmeni satın alabilecek kadar para, kimsede yoktur" dedi.

Büyük Frederick, değirmencinin bu yanıtını ciddiye almadı, hafifçe tebessüm etti: "Benim bu ülkenin kralı olduğumu bilmiyor musun?" dedi. Değirmenci boynunu büktü: "Elbette biliyorum, büyük kralım."

Büyük Frederick bu kez, tüm sertliğiyle kükredi: "Madem bu ülkenin kralı olduğumu biliyorsun" dedi. "O halde değirmenini satın alabileceğim kadar paramın olduğunu da biliyorsunuzdur."

Kralın böylesi sert konuşması, değirmenciye korkutmadı: "Bakın anlatayım büyük kralım" dedi ve anlatmaya başladı:

Bu değirmen, dedemden kalmıştır. Dedem 60 yıl işletmiş bu değirmeni ve burada ölmüş. Dedemden sonra değirmenimizi babam işletmeye başladı. O da 50 yıl kadar işletti ve o da burada öldü. Şimdi sıra bende... 60 yıldan bu yana değirmenimizi ben işletiyorum. Daha kaç yıl işletirim, orasını bilemem ama, benim de burada öleceğimi biliyorum. Sırada oğlum var. Benden sonra o işletecek bu değirmeni..."

Değirmenci bunları anlattıktan sonra sözünü şöyle noktaladı: "Değirmenimiz, işte bu nedenle satılık değildir" dedi. "Satılık olmayan bir malı ise satın alabilecek

para hiç kimsede yoktur."

Değirmencinin bu yanıtı karşısında Büyük Frederick sinirlendi: "Ben bir kralım" dedi. "Çok beğendiğim bu değirmeni alamayacak mıyım, yani? Bunu mu demek istiyorsun?"

Bu kez değirmencinin dudaklarında hafif bir tebessüm belirdi: "Bu değirmeni asla satın alamazsınız demiyorum, Büyük Kralım" dedi. "Bu değirmeni satın alabilirsiniz ama yalnızca bir koşulla satın alabilirsiniz..." Büyük Frederick merakla sordu: "Bir kralın önüne sürülen o koşul nedir?" Değirmenci, işaret parmağıyla ufukları gösterdi: "Orada, Berlin'de yargıçlar yoksa eğer" dedi. "Ancak o zaman satın alabilirsiniz değirmenimi..."

Ülkesine ülkeler katan Prusya Kralı Büyük Frederick, değirmencinin bu sözü karşısında bir şey söyleyemedi. Boynunu büktü ve adamlarıyla oradan ayrıldı.

Sarayına döndükten sonra ise, "Bir ülkenin en güçlü kurumu hukuktur" diyerek ülkesindeki hukuk düzenini güçlendirici çalışmalar başlattı.

Bu çalışmalar tarihte "Frederick Yasaları" olarak yer alırken, değirmencinin krala verdiği "Berlin'de yargıçlar yoksa eğer" yanıtı ise, "Berlin'de yargıçlar vardır" biçiminde yerini aldı siyasal, toplumsal, hukuksal ve insansal tarihte...●

Mustafa Kemal'e yardım etmek için
bir Hintli kadın çocuğunu satışı çıkarmıştı

“Çocuğumu Satıyorum...
Satılık Çocuk Var...”

Hint Müslümanları, yeni bir devlet kurma çalışmaları sırasında Mustafa Kemal'e destek vermek amacıyla kendi aralarında yardım toplamaya başlamışlardı. Ülkenin çeşitli yörelerindeki Müslüman Hintliler, olanaklarının elverdiği ölçüde maddi katkılarda bulunuyorlardı.

Peşaver kentinde de toplanan halk yapacakları yardımı açıklarken, bir kadının şu sözü duyuldu: “Çocuğumu satıyorum...Çocuğumu satıyorum...”

Topluluktaki tüm başlar, bu sesin geldiği yana çevrildi, tüm gözler, bu sözün sahibi kadının üzerine dikildi.

Çok yoksul olduğu ilk bakışta giyiminden ve çökük avutlarından anlaşılan kadın, birkaç aylık çocuğunu elleriyle havaya kaldırmış, herkese duyurabilmek için sesinin var gücüyle bağırmaı sürdürüyordu:

“Çocuğumu satıyorum... Satılık çocuk var... En büyük parayı kim verirse çocuğumu ona satacağım, parayı da Mustafa Kemal'e göndereceğim.”

Kalabalıktan bir kişi, önündekileri sağa sola iterek kendine yol açtı ve

kadının yanına geldi.

“Önce çocuğunu sıkı sıkı bağrına bas, sonra da bu parayı al” dedi. Ve cebinden çıkardığı avuç dolusu yüklü tutarda kağıt parayı, kadının avucuna sıkıştırdı: “Bu paradan istediğin kadarını Mustafa Kemal'e gönder, kalanını da kendine ve çocuğuna ayır.”

Kadın gözyaşlarını tutamadı, içini çeke ağlayarak varlıklı adamın ellerine sarıldı, öpmek istedi. Sonra da kalabalığın orta yerindeki masaya yaklaştı, masanın çevresindeki görevlilere elindeki paranın tümünü verdi. “Tümünü” dedi. “Bu paranın tümünü, Mustafa Kemal'e göndermeniz için veriyorum size...”

Görevli, önündeki kayıt defterine paranın tutarını yazarken, bu bağışı yapan kadına adını da sordu. “Mihriban” dedi. “Adım Mihriban...”

Görevli, önündeki defterde bağışı yapan kişi hanesine Mihriban yazdıktan sonra kadın, bir ad daha yazdırdı: “Bir de Mustafa yazın Mihriban'ın yanına” dedi. “Oğlumla birlikte yapıyoruz bu bağışı...”

Dünya'nın
en yüksek
10 heykeli
arasına
girecek

Yazan: BARIŞ TARKAN

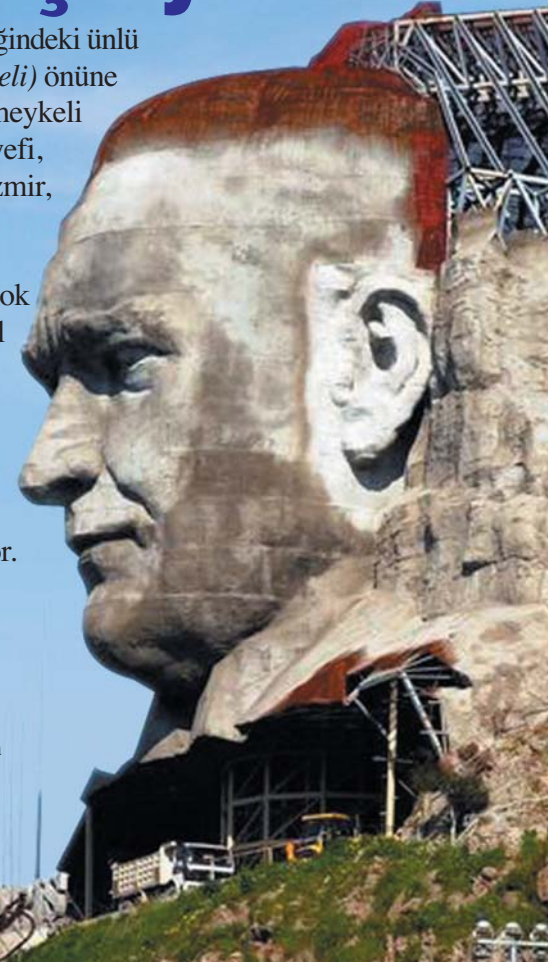
Atatürk Rölyefi Buca'da Açılıyor

Brezilya'nın 32 metre yüksekliğindeki ünlü Reedemer Heykeli'nin (İsa Heykeli) önüne geçerek, dünyanın en yüksek 10 heykeli arasına girecek olan Atatürk Rölyefi, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nda İzmir, Buca'da açılacak.

Buca Belediye Başkanı Ercan Tattı'nın verdiği bilgiye göre, birçok açıdan dünyanın en büyük heykel çalışmaları arasında yer alan bu yapıt, Çaldıran Mahallesi, Taş Ocakları Mevkii'nde, kayaların biçimine uygun olarak ve yaklaşık 40 m. yüksekliğinde, 3 boyutlu olarak konuşlandırılıyor.

Buca Belediye Başkanı Ercan Tattı, Mask'ın yer alacağı tepede çevre düzenlemesinin yapılacağını ve alanın gece ve gündüz aydınlatılacağını söylüyor.

Mustafa Kemal Atatürk'ün, "Ben bütün İzmir'i ve bütün İzmirli'leri severim. Güzel İzmir'in temiz kalpli insanların da beni sevdiklerinden eminim" sözünün yer aldığı Buca Belediyesi web sitesinde, uygulaması süren Atatürk resminin, belediye ve akademisyenlerden oluşan bir kurul tarafından seçildiği belirtiliyor.

Atatürk Maskı'nın kaya zemin üzerine işlenmesi işinin teknik danışmanlığını, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Ege Üniversitesi Jeoloji, Jeofizik ve İnşaat Bölümü öğretim üyeleri yapıyor, İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi de projeye katkıda bulunuyor.

Fizibilite ve projelendirme çalışmaları bittiğinde, tahminen 50 ton çelik hasır, 500 m³ püskürtme beton ve 300 ton çelik konstrüksiyon kullanılmış olacağı da verilen bilgiler arasında...

Değişik branşlarda 15 mühendisin görev aldığı projeye göre, maskın yer alacağı tepede çevre düzenlemesi yapılacak, ayrıca bu alan gece ve gündüz aydınlatılacak.

Buca Belediyesi, "Bu rölyef çalışmasıyla ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün adına yakışır bir eser yaratmakla birlikte, hem ilçemizin hem de kentimizin tanıtımına olanak sağlayan bir proje kazandırılmış olacaktır"

açıklaması yanında, Atatürk Rölyefi için bugüne değin yapılan çalışmaları şöyle sıralıyor:

•Arazinin jeolojik, jeofizik ve jeodezik etüdları son aşamalarına

dek ilgili üniversite tarafından yapılmıştır.

•Bu etüdlar sonucunda herhangi bir depremde düşme olasılığı olan en küçükten en büyüğe dek tüm kayalar, tahribatsız genleşen dinamitle yerinde parçalanıp kaldırılmıştır.

•Rölyefe ulaşımı sağlayacak yol açılıp rölyefin oturtulacağı zemin ve kaya

aynasının kazı ve temizleme işlemi yapılmıştır.

•Rölyefin oturacağı ve yaslanacağı tüm kayaların yapıları taşıma güçleri, testler ve hesaplamalar sonucu belirlenmiş, yatay ankraj çivilerin çakılacağı kayalar belirlenmiştir. Yatay ve düşey ankrajlar, açacak uygun makine ve ekipman belirlenmiştir.

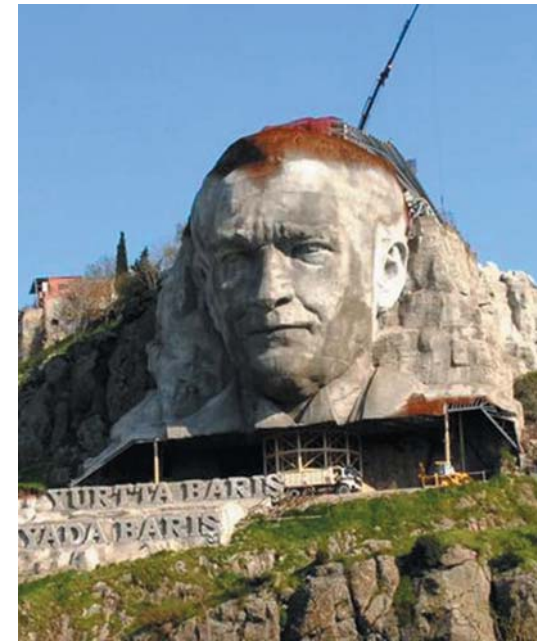
•Rölyef kabuğunu oluşturacak

hasırları belirlenmiş ve mukavemet deneyleri tamamlanmıştır.

•Rölyefi modüler olarak hazırlayacağımız 5 dönümlük alanın tesviye çalışması tamamlanmıştır.

•Rölyef montajının yapılacağı yerde, yapımına esas teşkil edecek 4 metrelik maketin ön çalışması olan 1 metre yüksekliğindeki maket tamamlanmıştır.

•Rölyefi ve birlikte oluşturulacak yapay kayaların araziye yerleşim durumunu en gerçekçi biçimde sağlayabilmek için, fotogrametrik teknolojiyi kullanmak üzere ilgili üniversite ile görüşmelerimiz sürmektedir.

Siz olsaydınız ne yapardınız?

Prof. Özcan Köknel,
"Çatışan Değerlerimiz"
adlı kitabında şöyle bir örnek vermiş:
"Erkek kedi bir ağaca çıkmış ve inmek bilmiyor. Kediye o ağaçtan indirmek için ne yaparsınız?"

Şıklar :

- a) Ağaca Tırmanırsınız.
- b) Merdiven dayayıp tırmanırsınız.
- c) "Gel pisipisi" diye seslenirsiniz
- d) Dişi bir kedi getirirsiniz.
- e) İtfaiyeyi çağırırsınız.

Sorunun değerlendirmesi şöyle:

a) Ağaca tırmandıysanız; cesur ve girişkensiniz. İyi bir "satış temsilcisi" olursunuz.

b) Ağaca merdiven dayadıysanız; hedef için plan yapabiliyorsunuz. İyi bir "halkla ilişkiler müdürü" olursunuz

c) "Gel pisipisi" diye seslenirsiniz, saflık derecesinde iyimlersiniz. Sakın kendi işinizi kurmayın.

d) Dişi bir kedi getirdiyseniz; kendi işinizi kurup çok başarılı olabilirsiniz.

e) İtfaiye gibi kurtarıcı görevlileri aradıysanız; sorumluluğu başkalarına atmayı beceren "iyi bir üst düzey yönetici" olursunuz.

Bu alıntıya ek yapanlar olmuş:

f) Ağacı keserseniz, böylece başka kedilerin çıkmasını da engellemiş olursunuz:Sizden mükemmel bir "kamu yöneticisi" olur.

g) "Bana ne" deyip yolunuza devam edersiniz. Sizden çok iyi bir "adam sen de"ci vatandaş olur.

FIRÇALAYARAK
Serdar Günbilen

Yoksa siz de aynen benim gibi misiniz ?

Siz de aynen benim gibi...
Sabah uyandıktan sonra,
ayılabilmek için koyu bir kahve içmek
zorunda kalmıyorsanız,

- *Siz de aynen benim gibi...*
Kolunuz ya da bacağınız kırıldığında
bir ağrı, parmağınıza iğne battığında
bir acı duymuyorsanız ,

- *Siz de aynen benim gibi...* Yatak
odanızın tavanının köşesindeki
örümcek ağından ve oradan sarkan
örümcekten rahatsızlık duymuyorsanız,

- *Siz de aynen benim gibi...*
Yanlışlıkla bir kişinin ayağına
bastığınızda pişmanlık duymuyor ve
özür dilemeyi aklınızdan bile
geçirmiyorsanız,

- *Siz de aynen benim gibi...*
Tansiyonunuz yükseldiğinde ilaç
almadan düşmesini sağlayabiliyorsanız,

- *Siz de aynen benim gibi...*

Üzüldüğünüz bir anda, üzüntünüzü
gidermek için bir kadeh olsun içki
içmeyi...

- *Siz de aynen benim gibi...*
Sinirlendiğiniz bir anda, sinirlerinizi
yatıştırmak için sakinleştirici bir ilaç
almayı düşünmüyorsanız,

- *Siz de aynen benim gibi...* Ülke
sorunları konusunda görüşünü
söylemek isteyen bir dostunuzu,
tuttuğunuz takımın doğru dürüst bir
transfer yapmadığı konusundaki
görüşlerinizle susturabiliyorsanız,

- *Siz de aynen benim gibi...* Tüm
ulusu etkileyen bir olay karşısında
etkilenmeyebiliyorsanız,

- *Siz de aynen benim gibi...*
Karşılaştığınız en olmadık bir olay
karşısında "Adam sen de" deyip,
küçük bir tepki bile
göstermeyebiliyorsanız...

- *Siz de aynen benim gibi...*
(Lütfen sayfayı çeviriniz)

...Yeryüzünün en şanslı ve en mutlu “yaşayan” varlığısınız.

YAŞAMDAN GÖZLEMLER

Ali Naili Erdem

Kutsal İsyan

Seviye belirleme sınavları bitti. Başarılı olanlar isyanlarını dile getirmişler: "Yetenekleri sıfırlayan ezberciliğin bitmesi ve bize kıydınız; bari kardeşlerimize kıymayınız" yakarışında bulunmuşlar.

Uygur Türklerine yapılan toplu katliamlarla içimiz kan ağlarken, bu güzel yavrularımızın sözleri bardağı taşırdı.

Bir sorunlar ülkesi olup, çıktık. Gün yok ki kafamızı altüst eden bir sorun yaşamayalım.

Hani insanın “Kavanoz dipli dünya, yapacağın bu muydu?” diyesi geliyor.

Çağdaşlaşmayı ve aydınlanmayı amaçlamış ülkeler için eğitim, fevkalade önemlidir.

Cumhuriyetin kuruluşunda bu önem, “Cumhuriyet sizden fikren, ilmen, fennen sağlıklı ve yüksek karakterli koruyucular bekliyor” sözleriyle açıklanmıştır.

Ezbere dayalı bir eğitim, bilinenlerin tekrarıdır. Öğrenci, üreten, araştıran ve sorgulayan birisi olmak yerine, bir kaset, bir CD gibidir. Akıl dışlanmış, düşüncenin yerini hazır formüller almıştır.

Çocuklarımızın isyanı bunadır. Haklıdırlar. Herşeyi öğrenme

tutkusuyla dolup, taşan genç yaşları, ezberin labirentlerinde tutsak kılmak afedilmez bir hatadır.

B izim eğitimimizin milli, laik, çağdaş bilime endeksli, genel ve eşitlikçi olması gibi işlevselliği de saptanmıştır. Bundan geriye bir adımın olmaması beklenmişse de aksi olmuş, ezbercilik tahtını kurmuştur.

Seviye sınavına giren çocuklarımız “Bizim yeteneklerimizi körelten bu sistemle gururlanamayız” diyorlar.

Ne yapılmalıdır?

Sistem değiştirilmeli, akıl ve ilim, eğitimin itici gücü olmalıdır. Tablet fikirlerin yuvalandığı kafalar değil, kendi akıllarıyla doğruları, gerçekleri bulan kafalar yetiştirilmelidir.

Bunun için de obje ne okul, ne kitap, ne öğretmen olmayıp, öğrenci olmalıdır. Bu, çetin bir uğraşı gerektirir. Ancak meyvesi, özgür, bağımsız, demokrat bir Türkiye olur. Bu yapılmaz da “Böyle gelmiş, böyle gider” denilirse, olayların nedenlerini araştırmayan, fikir tembelliğinin rahatlığı içinde “Armut piş, ağzıma düş” sefilliği sürüp gider.

Beyinsellik eğitimin özüdür. Bu, gönlün yatsıması değildir. Çünkü iyi insan, iyi vatandaş ancak, sağlıklı beyinler kadar vicdanlı gönüllerle olur.

Çağdaş eğitim budur. Bu eğitimde öğrenci, doğruyu arayan bir zeka olduğu gibi, iyiyi ve güzeli de arayan

bir vicdandır da. İşte bu öğrenci, kendi başına bilgi üretir. O artık yönetilen bir karaktere değil, yöneten bir karaktere endekslenmiştir.

Çağımız bir arayış hummasıdır. Mumyalaşmayan akıl iktidardır ve yaşamak, yenileşmektir. Ezbercilikle yenileşilemez. İki bin yıl öncesinin bilinenlerini tekrarlar bir yere varılamaz. Bu nedenle eğitimcilere düşen görev, kendini yönetecekleri yetiştirmektir. Bu da özgürlüğün ve kişiliğin, eğitimin her kademesinde ısrarla verilmesine bağlıdır.

D üşünen, düşündüğünü korkusuzca söyleyen, serbest fikir alış veriş terbiyesine sahip olan ve tartışma kültürünü içine sindirmiş gençler, ancak ezberci bir sistemin dışında yetişebilir.

Yarınlarımızın güvencesi olacak yavrularımızın isyanına kulak vermek ve gerekenleri yapmak, vazgeçilmez bir görevdir.

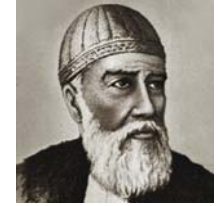

BÜYÜK YAPITLARIMIZ
Konur Ertop

SÜLEYMAN ÇELEBİ’NİN ‘MEVLİT’İ 600 YAŞINDA

Doğum tarihi, doğum yeri demek olan "Mevlit" sözcüğü, Hz. Peygamber’in doğum gününü kutlamak için yazılmış yapıt, bu yapıtın okunduğu tören anlamını taşır.

K öylü-kentli, okumuş-okuma-mış, genç-yaşlı, gelenekçi-tutucu herkes “Mevlit”i cami-de, evde, TV’de birçok kez dinlemiştir. “Mevlit”ten hiç değilse birkaç dizeyi hemen herkes ezbere bilir.

Ülkemizde mevlit törenlerinde güzel sesli mevlitçilerin ezgiyle okuduğu etkileyici yapıt, Süleyman Çelebi’nindir. Mevlit yalnız Hz. Peygamber’in doğum günü olan mevlit kandilinde değil, öteki kandillerde, doğum, sünnet, ölüm gibi nedenlerle, sevilen, sayılan büyükleri anma yıldönümü gibi günlerde de okunur.

“Mevlit”in “Bahir” denilen bölümleri arasında ilahlilere yer verilir. Mevlit yazarı Süleyman Çelebi’nin kendi adını andığı dizelerin ardından ozanın ruhuna fatiha okunur. Mevlit sırasında tütsüler yakılır, gülsuyu serpilir. Katılanlara mevlit şekeri dağıtılır. Mehmet Âkif’in “Sait Paşa İmamı”

adındaki öykülü şiiriyle Halide Edip'in "Sinekli Bakkal" romanında mevlit törenleriyle ilgili ayrıntılara yer verilmiştir.

Bursa'da Ulucami'nin imamı olan Süleyman Çelebi, "Vesilet-ün-Necat" (Kurtuluşu Sağlayacak

Araç) diye adlandırdığı yapıtını 1409 yılında, günümüzden tam 600 yıl önce kaleme aldı.

Camide bir gün İranlı bir vaiz, Bakara Suresi'nin "Biz onun (Tanrı'nın) peygamberlerinden hiçbirini ötekinden ayırmayız" ayetini konu edinerek bu ayet gereğince

Hz. Muhammet'i Hz. İsa'dan üstün tutmanın yanlış olacağını söylemiş.

Dinleyenlerden bilgili bir Arap, bu yorumun doğru olmadığını ileri sürmüştü. Bu ayetin özne Tanrı olursa "Peygamberler arasında, peygamber olmaları bakımından, bir fark görmeyiz" demek olduğunu, özne insan olursa ayetin "Bütün peygamberlerin peygamber olduklarına, aralarında bir fark gözetmeksizin inanırlar" demek olacağını açıklamış. Yine Bakara Suresi'ndeki, "Bu peygamberlerin bazısını bazısına üstün kıldık" ayetine dayanarak vaize karşı çıkmış.

Ancak cemaat ona katılmamış.

Bunun üzerine Arap, Mısır'a ve Halep'e giderek kendisinin haklı olduğunu gösteren fetvalar getirmiş. Hz. Muhammet'in önceki tüm peygamberlerden üstün olduğuna inanan Süleyman Çelebi, İranlı vaizin görüşlerini çürütmek için beş beyitlik bir şiir yazmış:

**"Ölmeyip İsa göğese
bulduğu yol
Ümmetinden olmak için
idi ol"**

("Hz. İsa'nın ölmeyip göğese çıkması, Hz. Muhammet'in ümmeti arasında yer alabilmesi içindi.") diye başlayan dizeleri çok beğenilmiş.

Süleyman Çelebi'nin, bir süre sonra tamamladığı yapıtında bu dizeler de yer alır. Süleyman Çelebi'nin "Vesilet-ün-Necat" adını verdiği yapıtı, "Mevlit" diye anılır.

Mevlit'te Hz. Peygamber'in yalnızca doğumu anlatılmaz. Mucizelerinin,

Mirac'a çıkışının Mekke'den Medine'ye göçün, ölümünün etkili bir dille konu edinildiği yapıtın pek çok yerinde peygambere coşkulu övgüler vardır.

"Mevlit", Hz. Peygamber'i konu edinen, onu öven, onun yaşamını anlatan bir yapıttır. "Siyer" diye

Erzurumlu Darir'in Hz. Muhammed'in hayatını anlatan "Siyer-i Nebi" adlı eserinden bir betimleme

adlandırılan bu tür yapıtlar, genellikle düzyazı iledir. Süleyman Çelebi kendisinden önceki siyer kitaplarından, bu arada Erzurumlu Darir'in manzum yapıtından yararlanmıştır.

Daha sonraları mevlit yazan pek çok ozan olduysa da hiçbirinin yapıtı, Süleyman Çelebi'ninki denli beğenilmedi. Ne var ki onun yapıtı, kendi kaleminden çıkan özgün biçimini yitirmekte gecikmedi. Birtakım bölümleri unutuldu. Sayfalarına başka ozanların mevlitlerinden bölümler karıştı. Süleyman Çelebi'nin "Mevlit"inin günümüze ulaşan en eski elyazması, ozanın ölümünden yüz yıl sorasının tarihini taşır. Daha sonraki elyazmaları arasında büyük ayrılıklar vardır.

Mevlithanlar (mevlit okuyanlar) yararlandıkları basma kitaplara, sözlü geleneğe bağlı olarak "Mevlid"i farklı biçimlerde okurlar. Mevlit töreninde okunan ilahiler başka başka ozanlarıdır. Mevlit kitaplarına "Geyik Öyküsü", "Güvercin Öyküsü", "Hz. İbrahim Destanı", "Hz. İsmail Destanı", "Kesikbaş Öyküsü" gibi bölümler de eklenmiştir.

Süleyman Çelebi'nin yapıtında görülen hiçbir değişiklik, "Mevlit" in en sevilen, uzun yıllar edebiyat kitaplarına örnek diye alınan, en etkili bölümlerinden "Merhaba Bahri" denli şaşırtıcı değildir.

Burada Hz. Muhammet'in doğumu sırasında olanları, annesi Hz. Emine anlatmaktadır: "Ak bir kuş gelip kanadıyla sırtımı sıvazladı; tam o sırada o din sultanı doğdu, yerler gökler ışığa boğuldu" der. Ardından tüm varlıklar Hz. Muhammed'i selamlar:

**"Cümle zerrat-ı cihan edip nida
Çağrışuban dediler kim merhaba
Merhaba ey âl-i sultan merhaba
Merhaba ey kân-ı irfan merhaba
Merhaba ey srr-ı Furkan merhaba
Merhaba ey derde derman
merhaba."**

("Evrenin tüm zerrelere seslendiler, bağrışıp merhaba dediler. Merhaba ey yüce sultan, merhaba. Merhaba ey bilgelik hazinesi merhaba. Merhaba

ey Kuran'ın gizli anlamını bilen merhaba, merhaba ey derde derman olan merhaba.”)

Böylece uzayıp giden bu güzel dizeler Ahmet adlı bir ozanın Süleyman Çelebi'den 60 yıl sonraki yapıtından alınıp “Mevlit”e eklenmiştir.

Ahmed'in “Mevlit”inde çok güzel başka parçalar da vardır:

*“Aşktır âhir yeldiren bu yelleri
Aşktır âhir söyleten bu dilleri
...*

*Aşkdurur hem gül olup hem hâr olan
Aşkdurur Mansur olup hem dâr olan
Akl-ı küll hem aşk ile buldu vücud
Hem melâik aşk ile etti sücud.”*

(“Sonunda bu yelleri estiren aşktır, bu dilleri söyleten aşktır... Aşktır hem gül olan hem diken olan. Aşktır hem Mansur hem onun çekildiği darağacı olan. Evrenin genel uyumu aşkla var

oldu, melekler aşkla secde kıldı.”) Usta bir ozan olan, tasavvufu iyi bilen Ahmed'in “Mevlit”inin el yazmaları kitaplıklarda yatarken, yapıtından yalnızca bir parçanın başka bir yapıta eklenerek başkasının adıyla yaşaması, sanatın şaşılacak gizlerindendir!

Süleyman Çelebi'nin “Mevlit”i, aruz vezniyle yazılmıştır, her beytin iki dizesi birbiriyle uyaklıdır. Yapıtta iki tane de kaside biçiminde yani her beytinin ikinci dizesinin ilk beyitle

uyaklı bölüm vardır. Her bölümün sonunda şu beyit yinelenir:

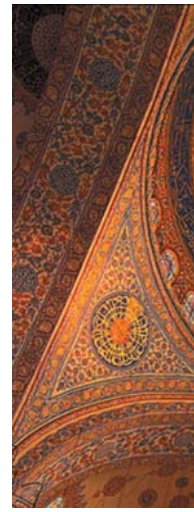
*“Ger dilersiz bulasız oddan necat
Aşk ile derd ile eydün es-selat”*

(“Cehennem ateşinden kurtulmak isterseniz aşk ile, dert ile Tanrı bizi bağışlasın deyin.”)

“Mevlit”, Eski Anadolu Türkçesi'nin edebiyat yapıtlarında daha yaşadığı dönemin bir ürünüdür. Sonraki yüzyıllarda unutulacak “Ağdırmak (çıkarmak, yükseltmek), artık (sonra), assı (fayda, kazanç), ayırık (başka), baş (yara), bile/birle (ile, beraber), buncılayın (bunun gibi), Çalap (Tanrı), denlü (türlü), dirlik (hayat), don (elbise), etmek (ekmek), eyitmek (demek, söylemek), girü (yine), görklü (güzel), ıssı (sahip), imdi (şimdi), ırgürmek (getirmek), kaçan (ne zaman), kamu (bütün), kancaru (nereye), kanda (nerede), key (çok iyi), kiçi (küçük), kimesne (kimse), nesne (eşya), od (ateş), saçu (saçılan para), sağış (sayı, hesap), tamu (cehennem), tan (hayret), uçmak (cennet), yağı (düşman), yavuz (kötü), yazuk (zarar, ziyan), yeğ (en iyi), yeğrek (daha iyi)” gibi birçok söz kullanılmıştır.

Mevlit” yaşayan bir yapıt olduğundan 600 yıl boyunca sözlü gelenek, artık

Türkçe sözcüklerin yerine dizelerde Arapça, Farsça karşılıklarını

geçirmiştir. Bugün anlaşılamayan ise bu yabancı sözcükler olmaktadır.

Yapıtın en eski yazmasında yer alan şu yoldaki dizeler Süleyman Çelebi'nin apaçık, arı-duru, içtenlikli anlatımının güzel örnekleridir:

*“Allah adıyla olur her iş
tamam”, “Misk gibi kokusu
canlarda tüte”, “Cümle
mahlukat onun emrindedir”,*

*“Tutun imdi can kulağın bu söze-
Ta beyan edem bu sözü hoş size”,
“Hem Muhammet gelmesi oldu
yakın-Çok alâmetler belirdi
gelmeden”,*

*“Görmeyenlere haber verdiler”,
“Aşk ile her kim ki dinlerse bunu-
Açıla gönünde rahmet gülşeni”,
“Dediler oğlun gibi hiçbir oğul-
Yaratılalı cihan gelmiş değil”.*

Mevlit”, Süleyman Çelebi'nin İslam Peygamberi'ne beslediği derin

sevgiyi yüzyıllar boyunca geniş halk kitlelerine de aşılamıştır. Ancak yapıtın çok önemli başka bir yanı insan kişiliğine, toplumsal ilişkilere yön veren eğitici yönüdür.

*“Bir nefes nefis arzusuna uymadı”,
“Lutfu gibi adli hadsiz çoğ idi”,
Hem tevazu'la kanaatti işi-
Arpadandı ekmeği vü hem aş”,
“Canını hırs oduna yakmadı ol”,
“Ömrü içre yalan söylemedi”,
“Fi'l ü sözüyle kişi incitmedi”,
“Gönlüne yol bulmasın kibr ü haset”,
“Kılmağul hiç kimse aybına nazar”,
“Kimse hakkında deme hiç ayb söz”*

gibi öğütler hiç eskimeyen insan değerlerini kazandırmayı amaçlar. “Şairi gibi bunun eksiki çok-Olmaya bir beyti kim eksiki yok” diyen alçakgönüllü Süleyman Çelebi'nin gösterişsiz yapıtına, geniş halk toplulukları sevgisini yüzyıllardır aralıksız sürdürmektedir.●

Evliliğinde şiddetli fırtınalar ve süre gelen geçimsizlik yaşayan adam, evini terk ederek annesinin evine gelmişti. Annesi ona sarıldı ve bir öğüt verdi: Güt, eşinin söylediklerini dinle, oğlum, dedi. Adam annesinin öğüdünü tuttu; o akşam eve gittiğinde, eşinin söylediklerini dinlemeye başladı.

Aradan kısa bir süre geçtikten sonra adam, yine aynı nedenle, yine annesine geldi. Annesi bu kez oğluna şefkatle sarıldı ve onun saçlarını okşamaya başladı. Sonra da kulağına, yeni bir öğüt fısıldadı: “Şimdi eve git ve... Eşinin sana söyleyemediği her sözcüğü dinle” dedi. “Çünkü sevgiye ulaşan yolun kapısının gerçek anahtarı, sevdiğini kulaklarından önce, kalbinle dinleyebilmektir.”

YAKIN TARİHİMİZ
Mehmet Muhsinoğlu

"İntikama susayanlar yargıyı görevlendirdi"

2. Dünya Savaşı'ndan sonra Japon savaş suçlularını yargılamak için yapılan "Tokyo Duruşmaları" yargıçlarından Hintli Radhabinod Pal, ABD'yi bu sözlerle suçluyordu:

II. Dünya Savaşı'ndan sonra "Uzakdoğu Uluslararası Askeri Mahkemesi" ya da "Tokyo Duruşmaları" adıyla anılan yargı sürecinde, diğer 10 yargıcın verdiği ölüm cezalarına karşı çıkan ve "Japonya'nın saldırgan amaçlarla değil, kendini savunma ve kurtuluş için savaştığını" öne süren Hintli yargıç Radhabinod Pal, Japonların gönlünde taht kurmuştu. "Japon İmparatoru uğruna savaşırken" ölen asker ve sivillerin anısına, başkent Tokyo yakınlarında kurulan

"Yasukuni Shrine" sitesinde, Hintli yargıç Radhabinod Pal için, yıllar önce verdiği bu karar ve 1.235 sayfalık karşı oy yazısı nedeniyle, 2005 yılında yapılan bir anıt yer alıyor.

The New York Times'ın 31 Ağustos 2007 tarihli sayısında, Ko Sasaki imzasıyla yayımlanan bir yazıda, "Kendi ülkesinin yurttaşları tarafından çok az anımsanan Hintli Pal'ın, ölümünden 40 yıl sonra bile, Japonya'da hâlâ önemli kişi" olduğu belirtiliyor.

Kamuya ait NHK radyosunda yayımlanan ve

Yargıç Radhabinod Pal

"Uzakdoğu Uluslararası Askeri Mahkemesi" (Tokyo Duruşmaları)

55 dakika süren bir programda, ayrıca satışa sunulan 309 sayfalık kitapta, "Radhabinod Pal'ın yaşamı, düşünceleri ve Japonya üzerindeki etkileri" anlatılıyordu.

-xxx-

Ağustos/2007'de Hindistan'a resmi ziyarette bulunan Japon Başbakanı Shinzo Abe, New Delhi parlamentosunda yaptığı konuşmada, yargıç Radhabinod Pal'dan saygı ve övgüyle söz ettikten sonra, 81 yaşındaki oğlu Prashanto Pal ile görüşmek için Kalküta kentine gitmişti.

23 Ağustos 2007 Perşembe günü gerçekleşen görüşme sırasında Başbakan Abe, Radhabinod Pal'a duyduğu hayranlığı dile getiriyor, Hindistan'ın sömürge olduğu yıllarda İngiltere'ye baş kaldıran ve II.Dünya Savaşı sonrası Japon yöneticileri ölüm cezasına mahkum edilirken, Tokyo'dan yana tavır takınan Hintli yargıcın anısına saygılarını sunuyordu.

Bu görüşmede Prasanta Pal, Başbakan Abe'ye babasının 4 fotoğrafını hediye ediyordu. Fotoğraflardan ikisinde, eski Japon Başbakanlarından Nobusuke Kishi ve yargıç Radhabinod Pal birlikte görülüyordu.

Başbakan Shinzo Abe daha sonra, İngilizlere karşı şiddetle direnişi savunan ve yargıç Pal'ın en katı destekçisi olan Hintli ulusalcı Subhash Chandra Bose'yi de ziyaret ediyordu.

Diğer taraftan Hindistan Başbakanı Manmohan Singh de, 14 Aralık 2006 Perşembe günü Japon parlamentosu "Diet"te konuk olarak yaptığı konuşmada, iki ülke arasındaki ilişkilerden söz ederken, şunları söylüyordu:

"Adalet ilkelerine bağlı olan yargıç Radhabinod Pal, Japonya'da günümüzde bile anımsanıyor. Bu olay derin dostluğumuzun ve tarihimizin kritik anlarında birbirimize destek olduğumuzun kanıtıdır."

-xxx-

"Uzakdoğu Uluslararası Askeri Mahkemesi'nin, müttefik ülkeler temsilcisi olan yargıçları arasında, Hintli Radhabinod

Yargıç Radhabinod Pal hayranı Japon Başbakanı Shinzo Abe

Pal'ın İngiliz ve Amerikalı yetkililer tarafından neden seçildiği, bugün de kesinlikle bilinmiyor.

Hintli Pal diğer 10 yargıcın aksine, savaş dönemi Japon liderlerinin Asya'daki savaş nedeniyle suçlanamayacağını, çünkü onların saldırgan değil, "meşru savunma ve kurtuluş" amacıyla mücadele ettiklerini öne sürüyordu.

Başbakan Abe gibi ulusalcı politikacıların iktidara gelmesinden sonra, aynı dünya görüşünü paylaşan akademisyenler ve gazeteciler, Japonya'nın savaş tarihini gözden geçirmek ve gerekirse düzeltmeler yapmak için kamuoyunda baskı oluşturdular.

Bu kampanya sonucu "Tokyo Duruşmaları" çevresinde oluşan "kültür savaşı"nda, bir anlamda "mihenктаşı" olan yargıç Pal, yeniden sahne ışıkları altına getiriliyordu.

Japon Başbakanı Abe, Hindistan parlamentosunda yaptığı konuşmada ve yargıcın oğlu Prashanto Pal ile 20 dakika süren görüşmesinde, "Tokyo Duruşmaları"nın yasallığına ve dürüstlüğüne dolaylı göndermelerde bulunarak, gölge düşürmeye çalışıyordu.

Başbakan Abe'nin Prashanto Pal ile yaptığı görüşmenin "el altından

Yargıç Radhabinod Pal Amerika'nın Hiroşima Nagazaki'de kullandığı atom bombalarının Nazi vahşetinden daha kötü olduğunu vurguluyordu

servis edilen" notları- Japonya'nın komşu ülkeler arasındaki kötü imajını düzeltmeye çok yararlı olmayacağı uyarılarına karşın- ertesi gün kimi gazetelerde geniş yer buluyordu.

-xxx-

Japonlar tarafından bugün de tartışma konusu yapılan "savaş suçları" arasında (B) ve (C) grubuna ayrılanlar,

Asya'nın değişik bölgelerinde yargılanmış, (A) grubunda suçlanan 25 Japon lideri ise Tokyo'da, 11 yargıçlı uluslararası mahkemenin önüne çıkarılmıştı.

Bu grupta yer alanlar, "Saldırgan amaçlarla savaş çıkarmak, barış ve insanlığa karşı suç işlemekle" suçlanıyordu.

Hindistan'ın Kalküta Yüksek Mahkemesi'nde yargıç olarak görev yapan ve bir "Asya ulusalcısı" olarak, sömürgeciliğe karşı görüşleriyle tanınan Radhabinod Pal, "Nanjing katliamı" gibi suçların bile (B) ve (C) grubunda yargılanması gerektiğini savunuyor, "intikam almaya susamış olanların, yargı sürecini utanç verici biçimde görevlendirdiğini" söylüyordu.

25 sanığı suçlu bulan diğer yargıçların kararına karşın, "Her kişi ve olayı ayrı ayrı ele alacağını ve

iddianamade öne sürülen tüm suçlamalardan, herkesin sorumlu tutulamayacağını" belirten yargıç Pal, bu arada Amerika tarafından Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombaları atılmasının, "Nazilerin işlediği suçlarla karşılaştırıldığında, çok daha kötü bir vahşet olduğunu" vurguluyordu.

Yargıç Pal, Amerika'nın Japonya'yı "açıkça savaşa kışkırttığını" iddia ediyordu.

-xxx-

San Francisco Barış Anlaşması'nın imzalanması ve "Tokyo Duruşmaları" kararlarının Japonya tarafından kabulü üzerine, Amerikan işgali 1952 yılında sona erdi.

Bu arada yargıç Pal'ın 1.235 sayfalık karşı oy yazısıyla ilgili yayın yasağı da kaldırıldı.

Japon ulusalcıları, "Tokyo Duruşmaları"nın utanç verici olduğunu savunurken, bu belgeyi de dağıtmaya başladılar.

Örneğin, Hokkaido Üniversitesi Kamu Politikası Okulu profesörlerinden Shi Nakajima, "Yargıç Pal" adlı kitabında, "Tokyo Duruşmalarını eleştirenlerin, Pal'ın karşı oy yazısından seçtikleri kimi paragrafları" gündeme getirdiklerine dikkati çekiyor, şöyle devam ediyordu:

"Pal, Japonya konusunda çok

sertti ve Amerika Birleşik Devletleri'nden söz ederken ağır sözcükler kullanırdı. Ona göre bütün emperyalist güçler, aynı gangster şebekesinin birer parçasıydı. Pal, bu görüş ve tutumunu hep korudu."

-xxx-

Savaştan sonra başvuru "kurnaz taktikler" bir yana bırakılacak olursa, Yargıç Pal politikacılar tarafından birçok kez Japonya'ya davet edildi ve onur nişanı yağmuruna tutuldu.

1950'li yılların Başbakanı Nobusuke Kishi, yargıç Pal'ın en büyük hayranı ve destekçisiydi.

Kishi "Tokyo Duruşmaları"nın (A) grubu sanıkları arasında yer almış, ancak suçlu bulunmamıştı. Kishi, daha sonra Başbakan

1950'lerin Japon Başbakanı Nobusuke Kishi, yargıç Pal'ın en büyük destekçisiydi

olan Shinzo Abe'nin dedesi ve politik rol modeliydi.

Yargıç Pal'ın anısına kurulan "Japonya-Hindistan Dostluk Derneği"nin Başkanı Hideaki Kase, bir konuşmasında şunları söylüyordu: "Bizler için yargıç Pal'ın varlığı büyük bir huzur ve şükran sebebidir. Japonya'nın tek suçlu olmadığını açıkça söyleyen başka bir yabancı yok!"

Ancak, daha sonra Japon Başbakanlarından Yasuhiro Nakasone'ye bir dönem danışmanlık yapan aynı Hideaki Kase, "Yargıç Pal'ın Nanjing katliamı dahil, verdiği kararın tümüyle görüş birliği içinde olmadığını, Çinlilerin ve müttefiklerin Nanjing konusunda sürdürdükleri tamamen yalana dayalı bir propagandanın kurbanı olduğunu" öne sürüyordu.

Harvard Üniversitesi'nin Güney Asya tarihçisi Sugata Bose'ye göre; birçok Hintli sömürgecilik karşıtlarının, Batılı güçlerle yarışan Japonya için besledikleri hayranlık duygusu yanında, Asya'da uyguladığı yayılmacılık ve sömürgecilik politikası nedeniyle, bu ülke hakkında sahip oldukları "çelişkili" görüş ve düşüncelerini, yargıç Pal da paylaşıyordu.

Sugata Bose, Hindistan bağımsızlık hareketinin lideri olan büyük amcası Subhash Chandra Bose'nin, Çin'i işgal eden Japonya'yı eleştirdiğini, ancak İngilizlere karşı bir Japon müttefiki olduğunu anımsatıyor ve diyor ki:

"Güney ve Güneydoğu Asya açısından bu karmaşık bir görüş... Japonların sağladığı yardım nedeniyle bir ölçüde var olan minnet duygusu yanında, aynı zamanda ölümcül bir şüphe de vardı Japonya hakkında... Buna karşın Subhash Chandra Bose ve sömürgecilik karşıtlarının kurduğu

Hindistan Ulusal Ordusu, Japonya'nın yardımını kabul etmişti."

"Yargıç Pal bir Hintli olarak bütün bunları biliyordu" diyen tarihçi Sugata Bose, sözlerini şöyle noktılıyor:

"...Belki de yargıcın görüşlerini, dolaylı olarak bunlar etkilemiş olabilir!" •

Yargıç

Radhabinod Pal,
27 Ocak 1886'da
Bangladeş'in
Salimpur
köyünde doğdu.
Başkanlık

Koleji'nde matematik ve Kalküta Üniversitesi'nde anayasa hukuku eğitimi gördü, 1923-1936 yılları arasında aynı üniversitede profesör olarak ders verdi. 1941 yılında Kalküta Yüksek Mahkemesi'nde yargıç; 1944 yılında Kalküta Üniversitesi'nde rektör yardımcısı oldu. 1927'de Hindistan Hükümeti'nin hukuk danışmanlığını yapan Pal, 1946 yılında "Uzakdoğu Uluslararası Askeri Mahkemesi" yargıçlığına getirildi.

Tokyo Duruşmaları'ndan sonra, Birleşmiş Milletler Uluslararası Hukuk Komisyonu üyeliğine seçildi ve 1952-1966 döneminde görev yaptı.

10 Ocak 1967'de, 81 yaşında öldü.

SPORUN DÜNYASI

Metin Gören

Bu Pazar Giderek Azar

Kulüplerimizin de yadsınmayan bir sermaye gücüyle dünya futboluna büyük zarar vereceği bu oluşuma, kıyasından kenarından girdiğini gözliyoruz.

Ekonomik krizler dünya ülkelerini akla gelmedik yöntemlerle önlem almaya zorluyor. "Yıkılmaz", "Sarsılmaz", "Bir şey olmaz", "Etkilenmez" gibi klasik söylemlerle tanımlanmaya çalışılan ve her açıdan dünyanın en güçlü ülkesi konumundaki Amerika bile paketlerini açtı, gelebilecek tehlikeleri örnekler sunarak vatandaşlarına bıkmadan, usanmadan anlatıyor. Güçlü ülkelerin birçoğu örneğin, İngiltere, Fransa, Almanya bir

anlamda yelkenleri suya indirdiler, gelişmeleri dikkatle izliyorlar. Amerika'nın dünyayı saran, milyonları televizyonların başına adeta çakan NBA (Amerika Profesyonel Basketbol Ligi) bile canlılığını yitirdi gibi... Gururumuz Hidayet Türkoğlu aylarca gündem yarattığı bu ilginç pazarın Amerika ekonomisine kazandırdığı değer tartışılmaz gerçeği ile kriz önlemlerini örtüştürmek sanırım doğru ve sağlıklı bir yaklaşım olmayacaktır. Ancak

hareketlerindeki durağanlık, dünyanın en kaliteli ve ekonomik boyutları yüksek liginde de ciddi önlemler alındığının bir göstergesi biçiminde aklımıza takıldı.

Bugün dünyanın tartışılmaz en büyük spor oluşumlarından biri olan İngiltere Futbol Ligi'nde şampiyonluk uğraşı veren ünlü takımların birçoğunda, muhasebe hesapları yoğunlaştırıldı. Güçlü kulüpler kasalarının ticari bir söylemle "Kırmızı Bakiye" yani zarar tabloları sunmaması için çaba gösteriyor.

İngiltere'nin dünyaca ünlü takımı Manchester United, "Demirbaş oyuncum" biçiminde lanse ettiği Ronaldinho'yu gözünü kırpmadan İspanya'ya uğurladı.

Portekizli oyuncunun Real Madrid'e transfer oluşu, tam doksan milyon Euro'nun kulüp kasasına kısa süreli bir zaman dilimi içinde akmasını sağladı. İngiltere'nin "Sir" unvanlı İskoç teknik direktörü Alex Ferguson'un, transfere karşı çıktığını işaretleyen tepkili açıklamaları çok kısa sürdü. Olayın perde arkasından Ferguson'nun, "Sus konuşma, sonra işinden olursun" biçiminde ilginç bir uyarı aldığı ortaya çıktı. Ünlü teknik direktörün direniş söylemiyle iş garantisi arasındaki savaş kısa sürede sona erdi. Ferguson, Amerikalı patronlarına boyun eğmek zorunda kaldı. Manchester United ise bir süre daha Ronaldinho'dan gelen büyük

Başbakan Berlusconi'nin takımı Milan krizi atlatabilmek için, Kaka'yı Real Madrid'e bavullar dolusu parayla sattı.

parayla krize karşı savaşını sürdürebilecek.

Kriz, bir zamanların futbol ülkesi İtalya'yı da etkisi altına aldı. Başbakan Berlusconi'nin takımı Milan krizi atlatabilmek için, kırmızı-siyahlı formayla özdeşleştirdiği Brezilyalı futbolcu Kaka'yı Real Madrid'e bavullar dolusu parayla sattı. İtalya başbakanı ve Milan kulübünün sahibi Berlusconi'nin, İtalya'nın ünlü spor gazetesi "La Gazetta Sport"a çıkan açıklaması da ilginçti: "Kaka'yı sattım, kriz denizinde boğulmaktan kurtuldum."

İtalya başbakanının bu açıklaması karikatür sanatçılarına günlerce malzeme oldu. Etkili gazeteler, kadınlara düşkünlüğüyle başka üne sahip olan Berlusconi'nin karikatürlerini birinci sayfadan yayımladılar.

Başbakanla ilgili bir karikatür ilginçti. Brezilyalı oyuncu Kaka kucağında, kriz denizinden sahile

çıkan Milan kulübü başkanından, denizin içinde boğulmakta olan onlarca kadın "Bizi de kurtar" biçiminde bir yakarış sözcüğüyle yardım istiyorlardı.

Real Madrid Başkanı Florentino Perez sınırsız serveti ve taraftar desteğiyle güç gösterisi yapıyor

Bu denli esprili yaklaşımlardan sonra madalyonun öteki yüzünde krizi umursamayan birçok alıcı ülke ve onların ünlü kulüpleri vardı. İspanya ve Real Madrid bu konuda liderdi. Efsane bir takım yaratabilmek için tanımı zor bir harcamaya giren Başkan Florentino Perez "Paranın hiç önemi yok. Yeter ki, Real Madrid kupaların tümünü müzesine götürsün" diyordu. Perez, bir anlamlı yarışın içindeydi. Sınırsız bir servete sahip olmanın psikolojik, ancak olumsuz oluşumları içinde hırsla dayalı bir çelişki yaşayan Real Madrid başkanı, arkasına aldığı taraftarla bir güç gösterisi de yapıyordu. Perez, son yıllarda İspanya futbolunun tek egemen gücü olan Katalanlar'ın takımı Barcelona'yı alt edebilmenin ince hesapları içindeydi. Müthiş transferler, su gibi harcanan paralar ve bir ünlü kulübün yeşil alanlarla siyasi arenalar arasında ring yolculuğu yapacak olması... Çok daha önemlisi Başkan Florentino Perez'in sağla-yacağı güç... Özcesi, açamayacağı kapının bulunmadığı ve de servetine

yenilerinin katılacağı sınırsız iş sahaları...

Bugün, İngiltere ve İtalya'dan İspanya'ya... Yarın İspanya'dan bir dolu ülkeye... Tüm bunlar, futbol denilen dev bir sanayinin hammaddesi insan olan bir ürüne yatırdığı çılgınlığa varan inanılmaz yatırım biçiminde algılanmalıydı. Bu pazar, giderek azar.

Kulüplerimizin de çılgınlığa varmasa da azdığı ve yadsınmayan bir sermaye gücüyle dünya futboluna büyük zarar vereceği bu oluşuma, kıyısından kenarından girdiğini gözlüyoruz. Ve ayırdında olmadan demeç salvolarının, onların gibi tümceler oluşturduğuna tanıklık ediyoruz. Şampiyonluk için söylemler, peş peşe üç yıl gibi erişilmesi zor zaman dilimlerine bölünüyor. Ve paranın adının olmadığı bir eylemin özümsemiğini gözlüyoruz.

Ülkemizin yerini haritada bile bulamayanların üzerine örtecekleri yorganların uluslararası paraların tomarlarından oluşacağını sözünü verenlerin, günü ya da sezonu kurtarmalarıyla futbolumuzu kurtarmalarının arasındaki tampon bölgenin de ayırdında olmalıdır. Ezeli rekabetin yadsınmaz olgusuyla ülke insanını zor durumda bırakan ekonomik olumsuzluğu, bir futbol karşılaşmasının tribün keyfi hizmetine sunarsak, bu ilginç pazar ülke boyutlarını aşarak azar. •

YAŞAMDAN YANSIMALAR
Nuray Bartoschek

Düşlerimiz de bizim, gerçeklerimiz de...

Televizyonda haberleri sunan spiker “ Uluslararası Barış Görüşmesinde alınan karara göre **dünya üzerinde sürekli barışı sağlamak için tüm silahların kullanımı yasaklandı**” dediği anda, odadaki konuşmalar birden kesildi. Yemek masasında yerini almaya hazırlanan ev halkı, “Doğru mu duydum?” diye soran gözlerle birbirimizin yüzlerine baktık.

Spiker, haberi okumayı sürdürüyordu: “Kararda ayrıca ülkelerin ellerinde bulunan tüm silahların imha edilmesine, silahlanmaya ayrılan bütçenin öncelikle yoksul ülkeleri kalkındırmak için, sağlık, beslenme ve eğitim gibi öncelikli gereksinimler için kullanılmasına karar verildi. Evet sevgili izleyiciler, şu anda birlikte, tarihsel bir olaya tanıklık ediyoruz...”

Annem heyecanla “ Çok şükür bu günleri de gördük” dedi. Ağabeyim “Bir dakika bugün ayın kaçı?” diye sordu.

Dnun aklından geçenleri ben okudum: “Nisan ayında olmadığımıza göre Nisan Bir şakası olamaz sevgili abiciğim” dedim.

Aramıza annem girdi: “Kahvaltı hazır, haydi sen koş, bakkaldan taze ekmek al” dedi bana. “Önce kendimize gelemim sonra da bu güzel olayı kutlayalım.” Haberlerde duyduklarımın şaşkınlığını üzerimden atamadan, kendimi sokağa attım. Sokakta çocuklar, neşe içinde oyun oynuyorlardı. Bu kez de onları görünce şaşırdım. Doğrusu, son dört yıldır aynı evde oturmamıza karşın, bu mahallede bu denli çok çocuk olduğunun ayırdında değildim. Günün bu saatlerinde sokaklarımız genellikle boş olurdu. Yalnızca bizim mahallemizde değil, tüm mahallelerde de tüm sokaklar bomboş olurdu bu saatlerde.. Hatta oyun parklarında bile tek tük çocuklar gördüm arada sırada. Hani, dışarıdan birisi gelse, bu şehirde hiç çocuk yok sanır.

Dışarıdan mı? Hangi dışarıdan söz ediyorum ki! Aslında gerçeği çok iyi biliyorum. Yalnızca bizim mahallemizde, benim yaşadığım ilde değil, her yerde durum aynı. Çocuklar artık sokakta oynamak istemiyorlar; Evlerindeki

bilgisayarlarının ekranlarının karşısından kalkmıyorlar, arkadaşları ile "em -es- en" kullanarak görüşüyorlar.

Hayır, hayır. Yanlışlıkla değil, bilerek yazdım. Hiçbir çocuk, "msn" harflerini “me-se-ne” olarak söylemiyor. Okullara söyleşiye gittiğimde, bilseniz kaç öğrenciden "arasıra ‘çet’ yapmak" önerisi alıyorum. Bu önerilerini yapmadan önce elbette "em-es-en"im olup olmadığını soruyorlar.

“Ama dün gece belgesel kanalını izledikten sonra bilgisayar ve televizyon karşısında daha az zaman geçirmeye, karar verdik.”

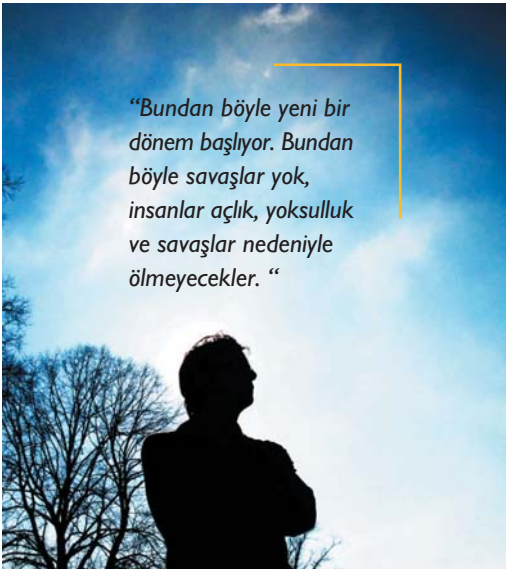

O anda ayağıma bir top çarptı, beni bu düşüncelerimden uzaklaştırdı. Oyun oynayan çocuklardan biri kibarca “Çok çok özür diledi” ve "Amacının asla beni rahatsız etmek olmadığını" söyledi.

O an ayırdına vardım; kibarca özür dileyen bir çocuğun varlığını meğer ne denli çok özlemiş olduğumun.

Sabahtan bu yana süren şaşkınlığımla çocuğun yüzüne baktım. “ Sizleri ilk kez sokakta oyun oynarken görüyorum” dedim. “Nasıl kalkabildiniz

“Bundan böyle yeni bir dönem başlıyor. Bundan böyle savaşlar yok, insanlar açlık, yoksulluk ve savaşlar nedeniyle ölmeyecekler.”

bilgisayarlarınızın karşısından?”

Çocuk tüm içtenliğiyle yanıt verdi: “Son günlerde televizyonda izlediğimiz belgesellerin etkisi sonucu sanırım” dedi.

Çocuğun yanıtı merakımı gidermekten öte, şaşkınlığımı bir kat daha artırdı. “Televizyonda izlediğiniz belgeseller mi?” diye sordum. “Sizler televizyonda belgeselleri mi izliyorsunuz?”

Çocuk yine içtenlikle yanıt verdi: “Doğruyu söylemek gerekirse yakın zamana değin belgesel izlemiyorduk” dedi.

“Ama dün gece belgesel kanalını izledikten sonra yalnızca bilgisayarın değil, televizyonun karşısında da daha az zaman geçirmeye, daha fazla açık havada oynamaya karar verdik.”

Onun bu yanıtı ilgimi daha çok çekti: “Ben dün gece televizyon izleyemedim” dedim. “Ne vardı sizi bu denli etkileyen?”

Çocuk bilgiç bilgiç “Yapılan araştırmalara göre televizyonun karşısında saatlerce oturmak, beyin hücrelerimizi olumsuz etkiliyormuş” dedi. “Annem hep ‘Aptal kutusu’ derdi ama ben pek ciddiye almazdım. Bilimsel araştırmalara bakılırsa annem az bile söylüyormuş. Biz de arkadaşlarımızla karar aldık, bundan böyle bilgisayar başında geçireceğimiz saatlerde sokakta oynamaya, televizyon başında geçireceğimiz saatlerde de kitap okumaya karar verdik.”

Kahvaltılıkları ve günlük gazeteleri alıp, tanık olduğum konuşmaları anlatmak isteğiyle uçarcasına eve geldim.

Her köşe başında açılan büyük süpermarketlere inat hala küçük dükkanını kapatmamakta direnen bakkal Ahmet amcanın başı kalabalıktı bugün.

Alışverişe gelen müşteriler sabah haberlerinde duydukları inanılması güç haberi tartışıyorlardı heyecanla. Her kafadan ayrı bir ses çıkıyordu.

Öğretmen Veli bey biraz öfkeyle karışık olarak “Onca silahı hiçbir ülke yok etmez” dedi. “Hem o zaman bir tehlike karşısında nasıl savunacağız kendimizi?” Muhtar Özcan bey “Veli bey, kurtulun artık gereksiz kuşularınızdan” dedi ve haberin gerçekliğine yürekten inandığını gösterircesine devam etti “Bundan böyle yeni bir dönem başlıyor. Bundan böyle savaşlar yok, komşun açken, tok uyumak yok,

insanlar açlık, yoksulluk ve savaşlar nedeniyle ölmeyecekler.”

Birkaç kişi haberin gerçekliğine ya da “işlerliğine” kuşkuyla yaklaşırken, diğerleri bir bayram sevinci içerisindeydiler.

Kahvaltılıkları ve günlük gazeteleri alıp, tanık olduğum konuşmaları anlatmak isteğiyle neredeyse uçarcasına eve geldim. Evde de durum farklı değildi. Kardeşimin “Geç bile kaldılar, olması gereken buydu zaten” sözüne karşılık ağabeyim hala olayın gerçekliğine inanmakta zorlanıyordu.

Sabah gazetelerini elimden kapıp okumaya başlayan kızım “Aaa anne bak” dedi heyecanla. “Dünya çapında ün sahibi bir profesörümüz, tıp dünyasına katkısı nedeniyle bir ödül daha kazanmış. Yarın akşam cumhurbaşkanlığı konutunda ödül töreni varmış, ne güzel değil mi?” . Gazeteyi elime alıp baktım. O da ne? Bu işte bir tuhafılık var.

Kızımın okuduğu haber neredeyse gazetenin yarısını kaplamış. Başlıkta kocaman puntolarla

“HOCAM, SENİNLE GURUR DUYUYORUZ” yazıyor. Profesör, devlet büyükleri ile birlikte objektiflere mutlulukla gülümsüyor. Hemen altındaki haberi okuyorum bu kez . Engelliler maratonunda altın madalya kazanan sporcumuzun fotoğrafı var. Sporcumuz “Devletin biz engellilere sağladığı olanaklar, bizim gerçekten yaşamın içinde yer almamızı sağladı. Bu yaşama sevinci ile ülkemize daha pek çok madalya getireceğimize inanıyorum” demiş.. Sağ alt köşede bir başka haber var : “Piyanist kardeşler ödüle doymuyor.”

Hızlıca tüm sayfalarını tarıyorum gazetenin. İnanılır gibi değil! Sanki birisi elinde sihirli bir değnekle dokunmuş ve tüm yaşam biçimimizi değiştirmiş.

Heyecanla “Anne, şu gazetelere bir bakar mısın lütfen?” diyerek sandalyemden fırladığım anda, çayları doldurmakta olan kardeşimle çarpışıyoruz. Çaydanlıktaki kaynar suyun yakıcılığını o an tüm bedenimde duyumsuyorum ve acıyla çığlık atıyorum.

Gözlerimi açıp uyanıyorum. Gerçeğin tüm yakıcılığını yüreğimde duyumsuyorum. Sessiz bir çığlık atıyorum.

Odakilerin hiçbirinde en ufak bir kıpırtı yok. Kimseden çıt çıkmıyor. Duymuyorlar çığlığımı,sanki...•

Yazan: MESUT GÜNSEV

35 Yıl Sonra Gelen Teşekkür

Tanınmış gazeteci Ergin Konuksever
35 yıl önce Kıbrıs Savaşı'nda yaşamını kurtaran
Rum doktoru geçen ay Kıbrıs'ta buldu...

Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nda, Rum mermisiyle ağır yaralanan ve esir düşen o dönemin Günaydın gazetesi muhabiri, tanınmış gazeteci Ergin Konuksever, 35 yıl önce yaşamını kurtaran Rum doktor Andreas D. Demetriades ile, bu olaydan sonra ilk kez bir araya geldi.

Irak, İran, Afganistan, Pakistan ve Kıbrıs'ta savaş muhabirlikleri yapan Ergin Konuksever, yaşamını borçlu olduğu Rum doktoru, yıllar süren uzun çalışmalar sonrasında buldu. Bu arada Kıbrıslı Türk kanser uzmanı Ahmet Elgin'in 3 ayı aşkın araştırma yapması ve Rum hastanelerindeki kayıtları inceleyip, dönemin cerrahlarıyla iletişim

kurmasının da katkısıyla, gazeteci Konuksever Rum doktora ulaştı.

Lefkoşa'da Ledra Palace sınır kapısında buluşan

*Ergin Konuksever
35 yıl önce
yaşamını kurtaran
Rum doktor Andreas
D. Demetriades
ile teşekkür yemeğinde*

ve kucaklaşan iki ayrı cephenin savaş arkadaşları, kol kola yürüyerek KKTC Dış Basın Birliği'nde beraber bir öğle yemeği yiyerek anılarını tazelediler.

Türk gazeteci ve Rum doktor

Rum doktor Andreas D. Demetriades 35 yıl önce Ergin Konuksever'in sırtından çıkardığı kurşun yerlerini inceliyor...

duygusal anlar yaşarken, Rum doktor Demetriades, gazeteci Konuksever'in 35 yıl önce diktiği kurşun yaralarını yeniden muayene etti. Rum doktor "bundan sonra sen benim kardeşimsin" ifadelerini kullanırken, gazeteci Ergin Konuksever ise "35 yıl sonra doktora teşekkür etmenin mutluluğunu yaşadım" dedi.

Konuksever, doktor Demetriades'i sınır kapısına kadar kol kola götürdü ve bundan sonra daha sık görüşmek istediğini vurgulayarak, doktora "bunda sonra İstanbul'da da bir evin var" dedi.

Gazeteci Ergin Konuksever, 2'inci Kıbrıs Barış harekâtında gazetecilik yaptığı dönemde, Rum kurşunlarıyla vuruluşunu ve doktorla başlayan öyküsünü şöyle anlattı;

"2'inci hareketin birinci günüydü. O dönemde filmlerimizi gazeteye askeri helikopterle gönderiyorduk.

Hamitköy'de acil doğum yapması gereken, Yüksel Ahmet isimli kadını hastaneye yetiştirmek için bindiğimiz araç yanlış yola saptı. O anda yanımdaki şoförün ağzından giren mermiyi gördüm. Rum askeri ateşiyle şoför anında hayatını kaybetti ve üzerime düştü. Ben ise fotoğraf makinesi ile elimi arabanın camının dışına çıkardım. Basın diye bağırdım. Rum askeri bizi durdurdu. Asker karnıma silahını dayadı ve 'Ben de gazeteciyim, ama bugün sen benim düşmanımsın' dedi, o anda vuruldum. Ağır yaralanmıştım, yarama havlu bastırıp beni hastaneye kaldırdılar."

"Hastanede kan kaybederken, kapıdaki bir kısım görevlilerin, 'Bırakın kanamadan ölsün' tartışması yaptıklarını anladım. Yine o anda Rum hemşireler, kan kaybedip ölmek için karnımı yumrukluyordu. Tam o sırada mavi gözlü ve genç bir doktor içeriye girdi ve o doktorun

adını 35 yıl sonra öğrendim. Hemşirelere kızdı: ‘Ben Hipokrat yemini etmiş bir doktorum, benim için Türk, Rum asla fark etmez. Sizi ameliyat edeceğim, benim gözetimim altındasınız. Korkmayın.’ dedi. Doktor, aynı zamanda, bana zarar verilmemesi için kapıda önlemler de aldırılmıştı.. O doktor, 35 yıldır a r a d ı ğ ı m A n d r e a s D.Demetriades’miş.”

“Tam bu sırada arabada yanımda olan, birlikte esir düştüğümüz ve aşağıda sağlam bıraktığım Anka muhabiri arkadaşım Adem Yavuz’u karnından vurulmuş halde yanıma yatırdılar. Adem’i EOKA’cılar hastanenin kapısında karnına silahı

dayayarak vurdukları için Rum Doktor Demetriades 6 kez ameliyat ettiği halde kurtarılamadı ve şehit oldu.”

“Aradan geçen bu süre zarfında bu doktora bir teşekkür bile edememek sıkıntısını yaşıyordum.”

Rum doktor Andreas D.Demetriades ise o günleri şöyle özetledi:

“Ben savaş sırasında yaralı asker ve sivilleri tedavi ediyordum. Hastane Yeşil hattın yakınlarındaydı. Bir Türk gazetecinin ağır yaralı olarak getirildiğini duydum. Normalden üç kat daha seri hareket ederek müdahale ettim. Çok kötü bir savaştı. Yüzlerce yaralı ve ölü vardı. O gün biz Türk askerlerinin tüm Lefkoşa’yı alacağını duymuştuk ve bekliyorduk. Bu asker tüm Lefkoşa’yı alır demiştik. Erken müdahalenin ne anlama geldiğini ve müdahale için ‘altın saat’in ne olduğunun çok iyi bilincindeydim. Çünkü 2’inci dünya savaşında müdahalelerin gecikmesi yüzünden yaralıların yüzde 60’ı öldü. Buradaki şansımız cephenin hastaneye çok yakın olması ve müdahaleyi erken yapabilmemizdi. Yaralının Rum ya da Türk olması benim için hiçbir anlam taşımıyordu ve müdahale ettim. Aradan geçen bunca zaman sonrasında buluşmak beni çok sevindirdi. Biz bir arkadaş, hatta kardeşiz.”

Fotografılar: Eflkan Karataş

İki “yeni dost” kucaklaşarak ayrıldılar.

2.

Dünya Savaşı'nda

Meğer Bunlar da Olmuş...

Elsie Mitchell adlı bir öğretmen ve beş öğrencisi 5 Mayıs 1945'te, Gearhart Dağı'na geziye çıkmışlardı. Öğrencilerden biri, dağın yamacında görüp merak ettiği bir demir parçasına dokundu. O anda büyük bir patlama oldu, öğretmen ve beş öğrencisi yaşamlarını yitirdiler. Olayın nedeni çok sonra anlaşılabilir: Öğrencinin dokunduğu demir parçası, Japonların Amerika'ya gönderdiği en az 6.000 "bomba yüklü balon" dan biriydi. Bu kaza, Amerikan tarihinde düşman saldırısı nedeniyle Amerika kıtasında sonu ölümlle biten ilk ve tek olaydır.

Derleyen:
**Prof. Dr.
YÜRÜK İYRİBOZ**

Amerikalı komutan George Patton, Sicilya'da savaş bunalımı yaşayan bir askeri hastanede tokatlamış ve bu davranışı nedeniyle Amerika'da, özellikle asker anne ve babalar arasında büyük bir tepki yaratmıştı. Patton o günlerde daha büyük bir

savaş suçu daha işlemiş, fakat onun bu suçu "üzeri örtülerek kamuoyundan gizlenmişti."

Sicilya çatışmasından önce Patton birliklerine, kendi birlikleriyle aralarında 180-200 metre kalmasına karşın geri çekilmeyip, savaşıma devam eden düşman askerlerini esir almamalarını, teslim olsalar bile öldürülmelerini emretmişti.

Onun, büyük bir savaş suçu olan bu emri nedeniyle Sicilya'da binlerce asker ve uluslar arası hukuk, sözcüğün tam anlamıyla bir cinayete kurban gitmişlerdi.

★★★

İngiliz Mareşal Bernard Montgomery, ülkesinin Başbakanı Winston Churchill ile savaş süresince

General
George Patton

birçok konuda tartıştığını, bu tartışmaların en şiddetlisini, iki adet dışçı koltuğu nedeniyle yaptıklarını söylemişti. Normandiya Çıkartması'ndan hemen sonra Mareşal Montgomery, iki adet dışçı koltuğunu gönderilmesini istemiş, Başbakan Churchill ise savaş sırasında bunun gereksiz bir lüks olduğunu ileri sürmüştü. Tartışmayı kazanan Montgomery, "Diş ağrısı çeken bir askerin iyi savaşamayacağı" görüşünü "bir asker olarak savunmuş", bu taktiği sonunda savaşta ülkesinin başbakanına karşı da bir zafer kazanmıştı.

★★★

Alman işgalciler Paris'ten çıkarıldıktan sonra, Fransız yetkililer ünlü modacı Coco Chanel'i, kendisinden yaşça küçük bir Alman askeriyle olan ilişkisi nedeniyle gözaltına almışlardı.

Coco Chanel

Yaşı 60'ın biraz üstündeki Chanel, sorgusu sırasında olayı kabul ettiğini söylemiş, savunmasını" şu tek tümceyle yapmıştı:

"Benim yaşındaki bir kadın, kendisine aşık olan bir erkekle karşılaşrsa, onun pasaportuna bakmayı aklına getirmez."

Bu savunmasından sonra yargıç, Chanel'in serbest bırakılmasına karar vermişti.

Stalingrad'da Ruslar tarafından çevrilen Alman 6. Ordusu, 1942-43 kışında açlıktan ve soğuktan ölmek üzereydi. Yiyecek yoktu, yeterli giysiler yoktu ve yakıt yoktu.

Berlin'den, gereksinim duyulan yardım malzemelerinin yola çıkarıldığı haberi gelince bitkin orduda bir umut rüzgarı esti. Birkaç gün sonra beklenen yardım sandıkları geldi. Sandıklar büyük bir sevinçle açıldı ama içinden çıkanları görünce tüm askerler donup kaldılar. Yanlış bir düzenleme sonuncu hazırlandığı anlaşılan yardım sandıklarından, sol çiftleri olmayan binlerce ayakkabı, dört ton baharat ve milyonlarca prezervatif çıkmıştı.

★★★

2. Dünya Savaşı sırasında taraflar gaz kullanmama konusunda birbirlerine güvenmediklerinden, ellerinde zehirli gaz bulundurmaya karar vermişlerdi. Aralık 1943'de Almanlar İtalya'daki Bari limanına saldırarak, 100 ton hardal gazı yüklü bir bağlaşık gemiyi vurmuş, bu olay sonunda çok sayıda bağlaşık kuvvetler askeri, ölümcül biçimde zehirlenmişti. Gaz kurbanlarını tedavi eden doktorlar, gazın akyuvarlarda özel bir etkisi olduğunun ayırdına vardılar ve bunun kanser tedavisinde etkili olabileceğini saptadılar. Doktorlar, savaşta sonra, başta Chicago Üniversitesi olmak üzere

Amerika'nın üç üniversitesinde hardal gazı bulgularıyla ilk kanser kemoterapisini oluşturdular.

★★★

Alan Magee, 3 Ocak 1943'te Fransa göklerinde vurulan ve kontrolden çıkan Amerikan B-17 bombardıman uçağında kule topçusuydu. Paraşütü kullanılamaz durumda olmasına karşın, o yine de atladı. Yaklaşık 6000 metre yükseklikten St. Nazaire tren istasyonunun camlı tepesine düşen Alan Magee, ağır yaralandı ve bilincini

ytirdi. İyileştikten sonra 84 yaşına değin yaşayan Magee'nin 6 kilometrelik düşüşüyle ilgili ayrıntılı bilgiler saptandı ama, bu yükseklikten düşen bir kişinin sağ kalmasındaki giz, bir türlü anlaşılamadı. Kimi uzmanlar, Magee'nin istasyonun tepesinin açısına uygun bir açıda düşmüş olabileceğini varsayıyor ve onun, ancak bu nedenle ölümden kurtulmuş olabileceğini ileri sürüyorlar.

★★★

Tarihe Mitsuo Fuchida gibi tanıklık eden kişi çok yoktur. Japon komutan Fuchida, Pearl Harbor'da ilk dalganın başındaydı ve karşı tarafta büyük şaşkınlık yaratan "Tora! Tora! Tora!" kodunu pilotlarına o iletmişti. Fuchida, altı ay sonra

Midway savaşı öncesi, Akagi yük gemisinde ani bir apandisit ameliyatı geçirdi. Uçuşa katılamadığından, Amerikan uçaklarının saldırısına hedef olmamıştı. Sonraları Hiroşima'yı ziyaret eden Fuchida atom bombası saldırısından bir gün önce, bir rastlantı sonucu kenti terk etmiş, bu kez atom bombasından kurtulmuştu.

Japon komutan Fuchida

Savaşta sonra, tavuk yetiştirmeyi yeğleyen Fuchida, Japonya'yı işgal eden Amerikan ordusuyla bir anlaşma yaptı ve Amerikalıların topçu birliğinin yumurta gereksinimini karşılamaya başladı.

★★★

Amerikan ve Kanada askeri birlikleri, Japon işgalcilerin kökünü kazımak için 1943 yılında Aleut Adaları'ndaki Kiska'ya saldırdılar. Çarpışmada en az 28 Amerikan ve Kanada askeri öldü, 50 asker de yaralandı. Bu kadar kayıp verdikten sonra Amerikan ve Kanada birlikleri, Japonlar'ın adayı haftalar önce terk ettiklerini öğrendiler ve... Günlerdir düşmana değil, birbirlerine ateş etmiş olduklarının, birbirlerini öldürdüklerinin ve yaraladıklarının ayırdına vardılar. •

Hazırlayan: ÖZÜM LARÇIN

1 Kemeçe sanatçısı Fahire Fersan'ın kardeşi olan kadın bestecimiz aşağıdakilerden hangisidir?
a-Naime Ergin
b-Samime Ergin
c-Faize Ergin
d-Mahire Ergin

2 DP milletvekili, HP kurucusu, 1961 Kurucu Meclis ve 1980 Danışma Meclisi üyesi olan iktisatçı-politikacı kimdir?
a-Hüsamettin Çelebi
b-Hikmet Sami Türk
c-Sırrı Atalay
d-Feridun Ergin

3 İnsanda yorgunluk derecesini ölçme olanağı veren aygıtın adı nedir?
a-Ergograf
b-Yorgunafi
c-Erkokrat
d-Ergogsin

4 Emegın temel değeri olarak değerlendirildiği topluma ne denir?
a-Demokrasi
b-Ergokrasi
c-Bürokrasi
d-Aristokrasi

5 Üzerinde 250 insan resmi ve 128 yazıt bulunan ünlü vazounun adı nedir?
a-Ludwingson
b-François
c-Michael
d-Ernst

6 Alman "iktisadi mucize"sinin simgesi olan şansölye kimdir?
a-Ludwig Erhard
b-Laurent Fabius
c-Eduardo Fabini
d-Marcus Buteo

7 Kuzey Amerika'daki Büyük Göller'in en küçük ve en sığ olanı aşağıdakilerden hangisidir?
a-Ejegot
b-Lake
c-Fem
d-Erie

8 Babasının işlediği bir cinayet yüzünden onunla birlikte İzlanda'ya kaçan Norveçli kâşifin adı nedir?
a-Erik Erikson
b-Karl Escherich
c-Kızıl Erik
d-Johan Eschscholtz

9 Afrodiasias Kazıları'nı 29 yıl yöneten ve buraya gömülen Türk arkeologu kimdir?
a-Nihat Erim
b-Kenan Erim
c-Evren Erim
d-Alpaslan Erim

10 Bütün nesnelerin kırmızı görünmesine yol açan görme bozukluğuna ne denir?
a-Eritropsi
b-Meritropsi
c-Kızılropsi
d-Nekilropsi

11 Eski devirlerde diş temizlemekte kullanılan misvakın yetiştiği ağaç aşağıdakilerden hangisidir?
a-Erk
b-Erke
c-Erge
d-Erg

12 Aşağıdakilerden hangi "Erkin" asker ve demiryolcuydu?
a-Feridun Cemal Erkin
b-Ulvi Cemal Erkin
c-Behiç Erkin
d-Kemal Erkin

13 Meclis İçtüzüğü'nü ezbere bilecek kadar güçlü hafızasıyla ünlü meclis başkanı kimdir?
a-Ferruh Bozbeyle
b-Agâh Erozan
c-Hüsamettin Cindoruk
d-Kemal Güven

14 Kenan Evren cumhurbaşkanı olunca, genelkurmay başkanlığına kim getirildi?
a-Doğın Güreş
b-İsmail Hakkı Karadayı
c-Memduh Tağmacı
d-Nurettin Ersin

Yanıtlar 151. sayfada

YAZAR DEDE VE TORUNLARI
Muzaffer İzgü

Babamın azığı ben götürürüm. "Azık" mı ne?
Elbette azığın ne olduğunu bilmezsiniz.
Biz "Azık" deriz işte...

Babamın azığını ben götürürüm. "Azık" mı ne? Elbette azığın ne olduğunu bilmezsiniz. Biz "Azık" deriz işte... Annem çıkının içine bir haşlanmış yumurta koyar, birazcık peynir, birkaç tane zeytin... Varsa bir tane salatalık, bir tane de domates...

İşte babamın azığı, yani kuşluğu... Uuu, siz kuşluğu da bilmezsiniz. Biz köyde iki öğün yeriz. Bir kuşluk zamanı yeriz, bir de tarladan döndükten sonra akşam yeriz. Babam sabah erkenden kalkar, tarlanın yolunu tutar. Eğer tarlada işi çoksa, annem de babamla birlikte gider. Eğer

tarladaki iş azsa, babam yalnız gider. Annemle babam birlikte giderlerken kuşluklarını yanlarında götürürler.

Ay bu kuşluk, kuşluk... Kahvaltı zamanı canım... Yani şimdi "Saat on" mu desem, "On otuz" mu desem, yo yo "Onbir" diyemem. Saat onbirde kuşluk olmaz. Kuşluk dokuzla on arası olur. Eğer babam işi bırakamazsa, on otuz da olur.

İşte o zaman babam tarlamızın ortasındaki o tek ağacın altına gider. Zaten o ağacın altında babamın içeceği su da vardır. Babam suyunu

yanında götürür. Sırtını ağaca dayar, önce suyunu içer, sonra benim götürdüğüm çıkını açar, ekmeği eline alır, kocaman bir lokma ekmek koparır.

Annem çağırıyor: “Hasaaan, Hasaaan!..” Dut ağacının yanında oyuna dalmışsınız ki, dut ağacı bile bizim oyunumuzu izliyor: “Hasaaan, Hasaaan!..” Aman, aman, aman... Şimdi annem kızar. Arkadaşlarım soruyorlar: “Babana azık mı götüreceksin Hasan?” Başımı sallıyorum: “Hııı...”

“Biz de gelelim mi Hasan?” Başımı kaldırıyorum: “I-ıh...” “Atınla mı gideceksin Hasan?” Başımı sallıyorum: “Hııı...”

Atım mı? Tahta atım canım... Bir tahta parçasını elimle tutup bacağımın arasına alıyorum, öteki elimde de kamçı... Vuruyorum bacağımın arasındaki tahtaya... “Uç Kuş atım uç!..” Atımın adı Kuş... O tahta parçasını babam buldu, babam oydu, en ucuna at başı gibi bir şey yaptı.

Hasaaaaan, Hasaaaaan!..” Annem iyice kızmış, belli...

Uçtum gittim eve... Annemin elinde babamın azık çıkını... “A oğlum, babacığın iyice acıkmıştır, neredesin?” “Geldim anneciğim geldim. Bağla çıkını sırtıma...”

Uuu, kapının yanında Kuş’um beni bekliyor, kişniyor, kişniyor, “Haydi bana bin, beni uçur!..” diyor.

Uçuyoruz. Topraklı yolda ikide bir arkama bakıyorum, bakalım Kuş’um toz çıkarıyor mu, çıkarmıyor mu? Çıkartıyor. Hem de nasıl toz... “Deh Kuş’um deh, babam çok acıkmıştır. Gözü yoldadır. Hasan’ını bekliyordur.” Dıgıdık, dıgıdık, dıgıdık...

Kiraz ağaçları dallarını sallıyorlar, yapraklarıyla bana göz kırpmıyorlar.

Güle güle Hasan... Koştur Kuş’unu, baban çok acıkmıştır” diyorlar. Evet biliyorum, çok acıkmıştır. Ama şimdi ya o kiraz ağaçlarının üzerinde kiraz olsaydı, hı, kırmızı kırmızı sulu sulu, ballı ballı... Ve hepsi birden bağırırlardı: “Kopar beni Hasan, ye beni Hasan!..”

“Ben de bağırılmaz mıyım? Bağırırım: “Kiraz zamanı sevgili kiraz ağaçları, kiraz zamanı...”

Şu deredeki suya da bak, benimle

yarış ediyor. Sen beni geçemezsin. Şimdi atıma bir “Deh” daha dedim miydi, görürsün sen!.. “Deh Kuş’um deh...”

Sen de hep önüme çıkarsın karatavuk... Niye sana “Karatavuk” demişler ki? Kuş olmaya kuşsun, ama tavuk değilsin. Haydi, “Kara civciv” deseler olurdu. Niye olurdu? Çünkü öyle tavuk gibi kocaman değilsin. Karatavuk, sırtındaki çıkına bakıyorsun değil mi? O çıkın babamın karatavuk... Sen git yiyeceğini bul. Şimdi babam yola bakıyordur, tozu gördü müydü, bilir ki ben yaklaşıyorum. Cık, gelme ardımdan karatavuk... Babam öyle acıkmıştır ki, sana hiçbir şey vermez. Küstün mü bana? Canım ne bileyim ben, bugün geciktim de... Ama istersen ardım sıra gel, babacığın sana da bir iki lokma ekme atar.

Su kirpiye de bak... Benden korkmadı canım, atımdan korktu. Büzüldü, kıvrıldı, bir torbacık oldu. O torbanın içinde kirpicik var. Kirpicik şimdi atımın ayaklarının sesini dinleyecek, ses kesildi miydi, yavaş yavaş yumağını çezecek, oklarını bir bir açacak, sonra ardımdan gülümseyecek. “Hıh, beni torba sandı” diyecek. Sanki ben onun kirpi olduğunu bilmiyorum. Eh, kirpi aklı işte...

Yoruldu mu atım? Acaba Kuş mu yorulmuş, yoksa benim bacaklarım mı?

Hayır hayır dinlenemem. Şunun şuracığında ne kaldı ki? Kargan çiçekleri rüzgarda dans ediyorlar. Sarı güz çiçekleri, karganları alkışlıyorlar, balarılar çiçekten çiçeğe konarak vızvız türküsü söylüyorlar.

Atım mı? Sık sık solumaya başlıyor. Babam bağırıyor: “Hasaan!..” geldim, vardım baba vardım.” Evet vardım. Babam elini yüzünü yıkıyor, lıkır lıkır su içiyor. “Ne vardı öyle koşacak oğlum?” “Ben koşmadım baba, Kuş’um koştu.”

Babam başımı okşuyor, çıkını belimden çözüyor, düğümü açıyor. Babamın azığı, ama içinde iki tane haşlanmış yumurta var. Niye iki tane? Çünkü biri benim... Ay ay, Sarıkız, demek ki iki gün üst üste yumurtlamış. O zaman bir yumurta kimin? H a s a n ’ ı n ... Belki de yumurt l a r k e n bağırmıştır:

“Gıt gıt gıdık, yumurtam sıcak, biri Hasan’ın olacak!..” Koşmuşum, yorulmuşum, karnım da acıkmış. Haydi bakalım yıka ellerini Hasan...

Babam kocaman bir bazlama parçası uzattı bana... Umh, mis gibi kokuyor. Bir ısırtık...

Yooo, yumurtamın kabuğunu kimseye soydurtmam. Onun kabuğunu ben soyacağım. Çıtır çıtır, hop bu yandan, çıtır çıtır, hop öteki yandan... Ay soyduğum yumurta titiyor. Korkuyor mu acaba? Ay hiç yumurta korkar mı Hasan? Uf, annem karma da yapmış. Böyle kağıdı külâh yapmış, içine karabiber, kimyon, kırmızı toz biber katmış. Şimdi bu karışıma bana bana yumurtamı yiyeceğim.

Babam bir tane yeşil biber uzatıyor. Hart biberden, hap yumurtadan, hüp sudan...

Babamla hiç konuşmuyoruz; ama gözlerimizle konuşuyoruz. Babam Sarıkız'ın yumurtasının çok lezzetli olduğunu söylüyor, ben de bazlamanın tadının çok güzel olduğunu söylüyorum. Kuşlukta şölen var. Annem kayısı kurusu da koymuş, erik kurusu da koymuş. Uf onların kokuları, balları...

Babam yastıkları gösteriyor. Yok canım, öyle başımızı koyup yattığımız yastık değil bunlar... Ona "Yastık" diyorlar işte, böyle hazırlanmış toprak, yanına küçük arıklar açılmış. İşte babam bu arıkların yanına bir şeyler ekecek. Bilmem ki ne ekecek? Ektikten sonra direkler dikecek, direklerin arasını da naylonla kapatacak.

"Ah oğlum yaptığım şey çok ilkel... Bunun gelişmiş sera, ama ben onu yapamıyorum" diyor. Ben seranın ne

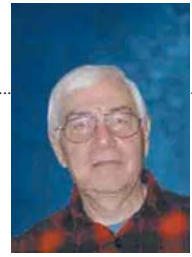
olduğunu bilmiyorum. Babam yorulmuş, ama biliyorum işi çok... Akşama dek çalışacak. Ben biraz sonra atıma binip köyün yolunu tutacağım. "Ben gidiyorum babacığım..." "Güle güle oğlum..." Babam arkamdan bağırıyor: "Yolda oynama, dosdoğru köye git." "Peki baba..."

Haydi bakalım Kuş'um, düş bakalım köy yoluna... Konarak, göçerek, lale sümbül biçerek, Kuş'umla şöyleşerek, tozu dumana katarak, sonbahar rüzgarını yutarak..." Uç Kuş'um uç!..." Şimdi eve varınca yine acıkacağım. Ühüü yumurta içimde eridi, bitti. Şöyle kocaman bir bazlama alırım, üzerine yağ sürerim, toz şekeri de gezdirdim miydi üzerinden, uf uf ufl!.. Amanın bazlamanın neresinden ısırsam? Bağırırım: "Haydi kirpi gel benimle... Sana yağlı şekerli bazlama vereyim." Yok ki... "Haydi karatavuk düş arkama... Sana mısır tanesi vereyim." Yok ki... Nereye gitmiş kimbilir?

"Güz çiçekleri siz gelin. Dut ağacının altına gelin. Arkadaşlarım oradadırlar, hep birlikte çiçek şarkıları söyleyelim."

"Kiraz ağaçları siz hiç yerinizden kıpırdamayın, benim kirazlarımı hazırlayın. Şurada kiraz zamanına ne kaldı ki? Yakında okullar açılacak, ahlamlamla bineceğiz minibüse, taşınacağız okulumuza, birinci dönem bitecek, ikinci dönem bitecek, bahar gelecek. Aaaa, bir de bakacağız ki, gelinliklerinizi giymişsiniz kiraz ağaçları...•

GÖZLEMLER, İZLENİMLER Engin Ünsal

Bir "Ağabey Görevi" Yaptık Balkanlarda

Kosova'nın ikinci büyük kenti Prizne

Haziran ayının başlarında Türkiye Otel Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası (TOLEYİS) Genel Başkanı Cemal Bakındı'dan Kosova'nın Prizren kentinde yapılacak bir seminerde tebliğ sunmak üzere davet aldım. Sayın Bakındı, seminerin içeriğini anlattığında konunun çok önemli olduğu anlaşıyordu. Balkanlar'da, özellikle yeni kurulan cumhuriyetlerde, sendikacılık yeni bir kavramdı. Liberalleşmeye çalışan bir ekonomik yapı içinde işçilerin sendikalarda örgütlenmesi

önem kazanıyordu. Yeni cumhuriyetlerin çalışanları ve işçi önderlerinin bu konuda yeterli birikimi yoktu. TOLEYİS ve onun genel başkanının öncülüğünde kurulan Avrasya Federasyonu bu konuda bir görev üstlenmiş ve Balkan sendikalarına bilgi yardımıyla bulunup onların yolunu

Türk sendikacılar, Prizne'de sendikacılığı anlatıp, bilgilerini paylaştılar.

aydınlatmaya çalışıyordu. Cemal Başkan bu girişime "M i s y o n e r sendikacılık yapıyoruz" diyerek çok önem veriyordu ve bu yüzden bu güzel girişime destek vermek gerekiyordu.

Kosova'ya sendikanın minibüsüyle gidecektik. Sendikanın yöneticileri, iş yerlerinden temsilci arkadaşlar, Kocaeli Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Sayim Yorgun ve ben, 10 Haziran sabahı çok erken bir saatte yola çıktık.

Cemail Başkan, önde, kendi kullandığı arabayla bize kılavuzluk yapacaktı. Başkan, Balkanlar'ı avucunun içi gibi bildiği için onun öncülüğü bize yaşamda görmemiz çok zor olan yerleri görmemizi sağladı.

İpsala Sınır Kapısı'ndan geçtikten sonra Yunanistan'ın Kavala kentine doğru yol aldık. AB üyesi olan Yunanistan, AB fonlarıyla mükemmel yollar yapmış, tünelleri ışıklandırmış

ve yol yenileme çalışmalarını büyük bir hızla sürdürmeye devam ediyordu. Kavala, Antalya benzeri bir kent...

*Kosova'daki
işçiler yeni
liberal düzene
nasıl uyum
sağlayacaklarını
bilmiyorlardı*

Yüksek dağların ve ormanların arasından deniz kenarındaki kente iniyorsunuz. Deniz kenarı çiçekler içinde, lüks villalarla dolu... Kavala'ya kısa zamanda veda edip Selanik'e doğru yol aldık. Atatürk'ün doğduğu kente gelmek bizi çok heyecanlandırdı. Otele yerleştikten sonra sahilde

dolaşmaya başladık. Selanik, aynen İzmir... Kordon boyuna sıralanmış yüksek apartmanların ortasına kurulmuş bir parkta Atatürk'ü, devrimlerini, onun büyüklüğünü konuşurken Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü küçümseyenlerin Türkiye'ye nasıl bir ihanet içinde olduğunu anımsadık ve bu yüzden tutuklanan aydın insanları üzümlere andık. Ertesi gün ilk işimiz, büyük önderin doğduğu evi ziyaret etmek oldu. Anı defterine onun aydınlık yolundan söz eden yazılar yazdık.

Makedonya'ya gitmeden Manastır ve Gümülcine kentlerine uğradık. Osmanlı'nın izlerini canlı tutan bu kentlerde onun torunlarıyla özlemle kucaklaştık. Buralarda yaşayan

*Toleyis Sendikası
Başkanı
Cemail Bakandı
ve Engin Ünsal
Prizne'de*

Türkler, dillerini, dinlerini, geleneklerini büyük bir titizlikle korumuşlar.

Gümülcine'de, Çukur Çayevi'nde çaylar, Türk kahveleri içtik. Çayevi, Osmanlı Çarşısı'nın içinde... Tüm dükkanlar Türkler'in... Çayevinde Türk içecekleri satılıyor ve Türk televizyon kanalları seyrediliyor. Gümülcine sanki Türkiye... Sendikanın minibüsü üzerine, sendikanın adı, yasalardan işçiye güvence sağlayan kimi maddeler Türkçe yazılmış, Türk bayraklarıyla halay çeken işçi kızlarımızın resimleri boyanmıştı. Minübüsü gören Türkler hemen çevremizi sarıyor ve bizden anavatan haberleri soruyordu. Hepsinin bir Türk kentinde akrabası, Türkiye'de okuyan çocukları olduğunu öğreniyoruz. Hepsini sınırsızca duygularla bizlere sarılıp yardımcı olmak istiyorlardı.

Makedonya, yeni bir Balkan cumhuriyeti... Çok güzel bir doğası var. Dağları yemyeşil ormanlarla kaplı... Üzüm bağları, meyve bahçeleri tüm yerleşim alanlarının çevresini

*Gümülcine
Osmanlı
Çarşısı'nda
Çukur
Kahve*

kaplamış. Köyleri, kasabaları iki katlı villa tipi evlerle dolu... Evlerin bahçeleri sanki birer çiçek tarlası... Suyu bol bir ülke Makedonya... Kaynak suların beslediği Ohri Gölü'nün çevresini dolaştık. Gölün kendisi, çevresini kaplayan evler, oteller birer mimari şaheseri... O gece Ohri'de konakladık. Ohri, Balkanlar'ın Paris'i... Burada da

*Selanik'te
Atatürk'ü ve
eserlerini
küçümseyenlerin
nasıl bir ihanet
içinde olduklarını
anımsadık.*

Türkler'in yoğun olduğu iş yerleri, lokantalar var. Türkçe konuştuğumuzu duyan insanlar hemen çevremizi sarıp bize yardımcı olmaya, dostluk kurmaya çalıştılar. Hepsinde bir Türkiye özlemi var ve Türk hükümetinin ilgisizliğinden uzun uzun yakındılar.

Kosova, Sırp zulmünden yeni kurtulmuş, harap bir ülke... Sırp kıyımı sırasında çok kayıp vermiş, evleri bombalanmış, kadınları zulüm görmüş. Çoğu Arnavutluk'a sığınmak zorunda kalmış. Hem Makedonya hem de Kosova'da Hristiyanlar'la Müslümanlar arasında bir çekişmenin varlığı açıkça gözleniyor. Üsküp'te dağın tepsine kocaman bir haç dikilmesi bunun açık bir göstergesi...

Prizren'de seminer iki gün sürdü. Karadağ, Bosna-Hersek, Arnavutluk, Makedonya'dan katılan sendikacılara ekonomik kriz, özelleştirmeler ve

bunların sendika özgürlüğü üzerindeki olumsuz etkilerini anlattık.

Kosova İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Haxhi Arif, Kosova’da yapılan özelleştirmeyi “yüzyılın soygunu” olarak tanımladı. Galiba siyaset tüm ülkelerde aynı biçimde işliyor. Bu ülkelerde sendikacılık oldukça yeni... Kosova’nın bir iş yasası, bir sendikalar yasası yok. Birleşmiş Milletler uzmanları onlara yardımcı olmaya çalışıyor. Bu genç cumhuriyetlerin insanlarına hüznü bir vedadan sonra sabah erkenden yola çıktık. Bulgaristan’dan çıkmadan Haskova adlı kente uğradık. Kentin tüm sokaklarında, parklarında ıhlamur ağaçları vardı. İlk kez tümüyle ıhlamur kokan bir kent görüyordum. “Neden bizim belediyelerimiz sokaklara, parklara ıhlamur ağacı dikmezler?” diye sorguladım.

Üsküp tepesine dikilen haç müslüman-hristiyan çekişmesinin açık göstergesiydi.

Tüm gün yolculuk yaptık. Yola çıktıktan onsekiz saat sonra evimin önündeydim. İngilizce’de bir deyiş var: “East or west, home is best” (Doğu ya da batı, ama en güzeli evim). Yatağıma uzandığımda bu sözün doğruluğuna hak verdim. •

Trafik polisi, aşırı hız yapan motosikletli bir genci durdurdu ve gence yüklü bir ceza yazdı. Acele bir işi olduğu belli olan genç, heyecanlı bir biçimde birşeyler anlatmaya çalıştı, fakat polis kendisini susturdu, “Tek sözcük daha söylersen, seni karakola götürür, polise karşı gelmekten gözaltına alırım” dedi.

Heyecanlı genç bu uyarıya aldırmadan yeniden konuşmaya kalkınca, trafik polisi “Seni uyarımıştım” diyerek genci karakola götürüp gözaltına aldı. İki saat sonra trafik polisi, gencin yanına geldi ve

onu biraz olsun avutmak istedi, “Bir saat sonra başkomiser gelir ve eminim seni serbest bırakır” dedi. “Çünkü şu saatlerde kızının düğünü var ve kesinlikle keyifli döner.”

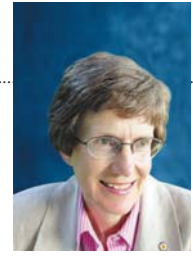
Genç, başını iki yana salladı, “Hiç de keyifli döneceğini sanmıyorum” dedi. “Çünkü damat benim...” •

İnsan Ömrü:

- İlk başta anne-babalarımızın çocukları
- Sonra çocuklarımızın anne-babası oluruz
- Daha sonra anne-babamızın anne-babası
- En sonunda da çocuklarımızın çocukları oluruz

BİR BAŞKA BAKIŞ

Cheryl Tanrıverdi

Ağustos’taki ışık şölenine davetiyeniz var

Ağustos ayında gece gökyüzüne bakarsanız, disko ışıklarından ya da büyük bir kentin silüetinden çok daha göz alıcı bir ışık gösterisine tanıklık etme şansına erişebilirsiniz. Bu gösteriyi ön sıralardan izleyebilirsiniz, bilet satın almanıza gerek yok. Üstelik, gözleriniz dışında hiçbir şeye gereksinim duymayacaksınız. Ajandanıza bunu ekleyin! “Perseid” (kahraman) Gök Taşı Yağmuru’na az kaldı! Ortaya çıktıkları takımyıldızlardan adını alan “Perseid” gök taşlarının yıldızlarla bir ilgisi yok aslında... “Akan yıldız” ya da “Kayan yıldız” olarak da

adlandırılan gök taşı, bir yıldız değil... Uzaydan atmosfere yüksek hızla giren parçaların çok ısınıp hava parçacıklarına sürtünerek yanmaya başlamasıyla ortaya çıkıyor. Yanma sonucu ortaya çıkan ışık izlerine “Gök taşı” (Meteor) deniyor.

Her yıl ağustos ayında Dünya’ya, “Swift-tuttle” Kuyrukluysıldızı’ndan taş ve toz parçacıkları gelir. Küçük parçalar atmosfere girdikçe, “Perseid” Gök Taşı Yağmuru olarak bilinen olağanüstü ışık gösterileri kimi zaman sergilenir. Bu yıl gösterinin en yoğun olacağı gecenin 12 ağustosu 13 ağustosa

bağlayan gece olması bekleniyor. Eğer o gece gökyüzü açık, bulutsuzsa ve ay ışığı çok yoğun değilse, hep anımsanmaya değer bir gökyüzü gösterisine davetli olabilirsiniz.

Iki yıl önce –ay küçük yarım ay biçiminde olacağından– özellikle de 13 Ağustos 2007’nin sabah erken saatlerinde gök taşlarının rahatlıkla görülebileceğini okumuştum. Gökyüzü çok karanlık olacaktı ve gök taşları siyah fonda görülebilecekti. Gece iki buçukta uyandım ve şezlongta arkama yaslanıp gökyüzünü izleyerek birkaç saat geçirdim. Gözlerim

karanlığa alıştıkça, orada burada ışık alevlerinin ayırına varmaya başladım. Kimisi kısa ve kesik kesik kıvılcımlar biçimindeyken kimisi uzun ve büyük çaplı ışıklardı. O soldaki bir gök taşı mıydı? Peki ya şu sağdaki tepedeki? Heyecanım arttıkça saymaya başladım. Kısa sürede 24 tane saydım. Kimi kişiler daha şanslı oluyor ve yüzlercesini görebiliyorlar; ancak ben de kendi sonucumdan sevinç duymuştum.”Perseid” Gök Taşı Yağmuru, yıl boyu gerçekleşen çok

sayıda gök taşı yağmurundan yalnızca biri aslında... Bilim adamlarına göre, dünyada her gece gök taşı oluyor. Sayı belirgin bir biçimde artınca buna gök taşı yağmuru deniyor. “Perseid” Gök Taşı Yağmuru en gözde olanlardan biri; çünkü yazın sıcak gecelerinde gerçekleşiyor ve birçok kişi tatildayken gökyüzünü izlemeye zaman buluyor. Çoğu gök taşı o denli küçük ki onların

Büyük uzay kayaları bile yeryüzüne ulaşmadan atmosfere çarpıp küçük parçalara ayrılıyor

ayırına bile varmıyoruz. Toz zerrelere gibi görünebilirler; ancak saniyede 70 kilometreye değin inanılmaz bir hızla ilerleyebiliyorlar. Çoğu, dünya yüzeyinin 100-200 kilometre üzerindeyken yanıp parçalara ayrılıyor. Büyük uzay kayaları bile henüz yeryüzüne ulaşmadan atmosfere çarpıp küçük parçalar biçimini alıyor. Dünya’ya ulaşanlar ise “Meteorite” (yere düşen gök taşı) olarak biliniyor.

Uzmanlar, çoğu çok küçük olmak üzere her yıl yaklaşık 500 gök taşının yeryüzüne ulaştığını tahmin ediyorlar. Bilinen en büyük gök taşı olan, güneybatı Afrika’daki 54 bin kilogramlık Hoba Gök Taşı’nın Dünya’ya 80 bin yıldan uzun bir süre önce geldiği düşünülüyor.

Çağlar boyu, kimi kanıtlanan kimiye kanıtlanamayan birçok gök taşı öyküsü ortaya çıkmıştır. Çoğu kimse,

1954 yılında Ann Hodges’in evine düşen 4 kilogramlık göktaşı

dinozorların soyunun tükenmesini bir gök taşı çarpışmasına bağlıyor. Büyük toz bulutlarına neden olan çarpışmanın güneşi kapattığına, bitki ve hayvanlar arasındaki dengeyi bozduğuna inanılıyor. Ann Hodges 1954 yılında oturma odasının çatısından giren 4 kilogramlık bir gök taşı nedeniyle yaralanmış. Gök taşı, Alabama Doğa Tarihi Müzesi’nde sergileniyor. Haziran 2009’da, 14 yaşındaki alman Gerrit Blanke, bezelye büyüklüğünde bir gök taşının sol elini yaraladığını iddia etmiş. Ancak uzmanlar onun bu öyküsüne inanmamış. Kişilerin gök taşlarını izlerken ciddi biçimde yaralanmalarıyla sonuçlanan, kayıtlara geçen hiçbir olay bulunmuyor.

Gök taşı yağmurunu en iyi biçimde izlemenin yolu kentten uzaklaşarak gökyüzünün iyice karanlık ve çevrenin açık olduğu bir yere gitmek... Hava karardığında gök taşları izlenebilir olsa da, en büyük gösteri gece yarısı ve sabaha karşı gerçekleşir. Ciddi gözlemciler ufukta uzun süreli gök taşları görmeyi umarak akşam erken saatlerde gökyüzünü izlemeye başlarlar. Bu güzel ışık görüntülerine sıklıkla

rastlanmadığından, biri için bile tüm gece gökyüzünü izlemeye değer.

Uzunca bir süre olacağından, rahat bir sandalyede oturmak ya da yere uzanmak en iyisi... Ağustos ayında gök taşlarını görebilmek için, kuzeydoğu yönünde “Perseid” Takımıyıldızına doğru bakmalısınız. Dışarıda birkaç saat geçirmeyi planlıyorsanız, yanınıza böcek kovucu, içecek, bir hırka ya da battaniye alabilirsiniz. Dürbün ve teleskop işe yarasa da, görüş alanınızı daraltır. Gözlerinize güvenip gökyüzünün olabildiğince büyük bölümünü görüş alanınıza almak daha iyi olacaktır. Yakınlarda bir gözlemevi varsa, böyle zamanlarda herkese açık geceler düzenlenebileceğini unutmayın.

Bugün eski çağlara oranla dünyamız ve güneş sistemimizle ilgili çok daha fazla bilgi sahibi olsak da, o zamanlar kişilerin “kayan yıldızları” doğaüstü güçler, melekler, kızgın tanrılar ve gezgin ruhlarla nasıl bağdaştırdıklarını imgelemek güç değil. “Yıldızların Dansı”, “Altın Yağmuru” ya da “Ateş Yağmuru” gibi renkli adlar doğaüstü durumları tanımlamada kullanılmış. Batıl inançlar üretilmeye devam edilmiş, kişiler kayan yıldız görünce dilek tutmaya başlamışlar. Şimdi gök taşının oluşum nedenleri belli, ancak siz yine de eğlence olsun diye dilek tutmak isteyebilirsiniz. Eğer öyleyse, 12 Ağustos gecesi uyanık olun ve “Perseid”leri zirveye ulaşıırken izleyin!•

SUDOKU
Nüket Alicikoğlu

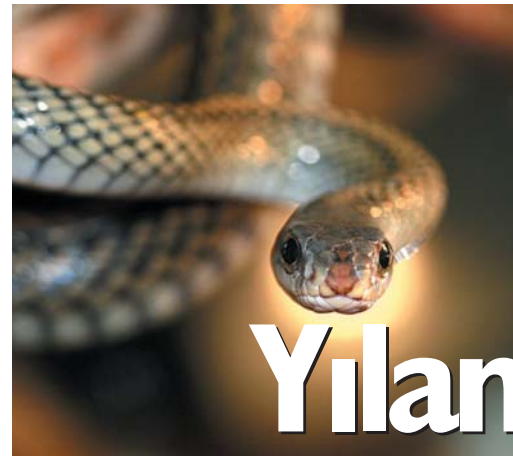
		1	6	8				
	2					7	8	
	3				4			1
		4	5		6			9
7								2
5			1		9	3		
4			9				1	
	6	3					9	
				6	8	5		

Sudokuyu Yapamayanlar İçin

	1				9			
2		3				8		
			4				7	
		4		1				2
	5		9		6		3	
3				7		5		
	7				5			
		9				6		1
			8				2	

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

Yanıtlar 151. sayfamızdadır.

**HAYVANLARIN
DÜNYASI**
Erdoğan Sakman

Yılan süt emer mi?

Isınmak zorunda olan yılanlar samanlar üzerine yatarak, **geviş getiren sığırların (özellikle ineklerin) karınlarının altına girerek** kısa sürede ısınabileceklerini bilirler.

Sığırların otlatıldıkları meralarda içecekleri su da bulunur. Bu su kaynakları ya dereler ya da geniş havuzlar yapan gözelerdir. Bu gibi suların varlığı sayesinde çevrede birçok hayvan yaşar. Özellikle kurbağalar ve yetişen bol tohumlu bitkilere yaşamları bağımlı sıçan ve fareler başta gelirler.

Fare ve sıçanların varlığı ve su bulunması özellikle su yılanlarının yöreye yerleşip üremeleri için iyi bir başlangıçtır. Kurbağaların varlığının sonucu, “İribaşlar” denilen

yavrularıdır. Su yılanları bunları baş av sayarlar. İribaşların su içinde çok hareketli olmaları su yılanlarını oldukça yorar ve çevrenin soğuk sularında avlanırken vücut ısıları da düşer.

Bir süre avlandıktan sonra ya güneşlenmek amacıyla dışarı çıkıp kıvrılarak yatarlar ya da ve özellikle bulutlu havalarda ısınacak başka yerler ararlar. Bu gibi yerler, ya kuru otlar ya da samanlıklar ve ahırlardır. Taze hayvan gübresinin çıkardığı gazlar tüm ahırı adeta kalorifer varmış gibi ısıtır. **A h ı r l a r ı n b u l u n m a d ı ğ ı** yerlerde “Tokat”

adı verilen, kalın dal saplarıyla çevrilip yükseltilmiş yerlerde de ısınmak olanaklıdır.

Isınmak zorunda olan yılanlar (ısınmazlarsa hızlı hareket edemezler

ve kolay avlanırlar) bu gibi yerlere gelir ve samanlar üzerine yatarak, geviş getiren sığırların (özellikle ineklerin) karınlarının altına girerek kısa sürede ısınabileceklerini bilirler. İnekleri seçmelerinin nedeni, sütleri sağılırken ya da alınırken insan eli ya da buzağı, danaların ağızlarının değmelerine alışkın olduklarından yılanın sürtünmesine pek aldırış etmemeleridir.

Fakat ineğin tehlikeli olacak biçimde yan değiştirmelerinden kendini koruyamayan bu üşümüş yılanların en doğal tepkileri ineği ısırarak olur. Yılan için ısırılmaya en uygun yer, karşısındaki canlının en yumuşak bölümü ya da memeleridir. Yılan memeyi ısırınca inek acı acı homurdanır. Bu sesi bakıcılar iyi tanır ve hemen koşup geldiklerinde yılanı sanki süt emiyormuşçasına memelerden birini ağzına almış bulurlar.

Şans oyunlarına meraklı arkadaşına sordu:

“Her hafta loto, toto oynuyorsun... Diyelim 500 milyar lira kazandın, ne yaparsın?” Yanıt anında geldi: “Paranın yarısını hemen patrona verir, işten atılma korkusu olmadan yaşamımın sonuna değin gül gibi yaşarım...”

Bu manzarayı görenler geriye doğru düşünüp yılanın davranışının nedenini bulmaya çalışmadan, çevrelerine yılanın inekten süt emdiğini gözleriyle gördüklerini yayarlar. Yılan değil inekten hiçbir hayvandan süt emecek yapıda değildir. Yılanın davranışını doğru açıklayabilmenin temeli, doğayı yakından inceleyip iyi tanımadır.

Bir grup eski arkadaş, yarım yüzyıl önce mezun oldukları okullarının mezunlar lokalinde toplanmış, sohbet ediyordu.

Birden, masalardan biri üstünde duran bir cep telefonu çaldı. Topluluktan biri kalktı, telefonu açtı. Ötekiler, şu konuşmaya tanık oldular: “Alo, merhaba.”

“Merhaba canım, kulüptesin değil mi?” “Evet.”

“Çok iyi! Ben de bir kürkçü mağazasındayım. Burada çok güzel bir kürk beğendim. Fiyatı yalnızca 5000 dolar. Satın alabilir miyim, canım?”

Adam, duraksamadan yanıt verdi: “5000 dolarlık bir kürk mü beğendin, karıcığım? Bana sormana ne gerek var, elbette satın alabilirsin.”

Ve karşından gelen sevgi sözcüklerine aynen karşılık verdi:

“Hoşçakal canım... Ben de seni çok seviyorum.”

Konuşma bittikten sonra adam, elindeki cep telefonunu havaya kaldırarak arkadaşlarına sordu:

“Bu telefon hanginize aitti?”

**ÇOCUK BÜYÜKLER,
BÜYÜK ÇOCUKLAR İÇİN**
Ali Murat Erkorkmaz

İnsanlar düşünürken

İnsan düşünen hayvandır derler. Derler, derler de acaba bu ne derece doğru bir yaklaşımdır? Hayvanlar hiç mi düşünemezler? İnsan ne zaman düşünür, ne zaman içgüdüleriyle hareket eder?

İlk çağlara gidelim. Bgo, 28 kişilik bir homo-sapien, yani insan topluluğunun reisidir. Ayağa dikilip de homo-erectus olamamış maymunlara taş çıkartırcasına gururlu bir yürüyüşle kabilesini birlik ve beraberlik içerisinde müreffeh

yarınlara götürmeye çalışmaktadır. Yapacak çok işi vardır. Öyle ya,

dinozorlar nereden gelebilirler, nasıl avlanılacak, yemekte kim kimin yanında oturacak, diğer kabile

bireylerine derdini nasıl anlatacak, bunların hepsi sorun. Henüz konuşma keşfedilemediğinden konuya uygun sesler çıkartarak iletişim kurmak gerekmektedir. Ee, hal böyle olunca da işler bayağı zorlaşıyor sayılır.

Diyelim ki Bgo arkadaşlarına “Ben biraz yalnız kalıp tekerleği icat etmek istiyorum” diyecek. Yandı

garibim. Gel de garip sesler çıkartarak anlat tekerlek nedir diye. ünyasında

Henüz konuşma keşfedilemediğinden konuya uygun sesler çıkartarak iletişim sağlanmaktadır.

D çiçek böcekten başka fazla bir şey yok. Üstün zekalı bir kabile arkadaşı olan Mnog çok ileri görüşlüdür. O kendi aleminde yaşamak zorundadır çünkü kimse onun ne demek istediğini bir türlü anlayamaz.

Gelin Bgo ile Mnog arasında geçen şu küçük diyaloga kulak verelim:

Bgo: Grrr. Gnamana grogg mongroogg. (Tercümesi: Haydi yürü karşı mağaraya dev sinek avlamaya gidelim)

Mnog: Olmaz, gelemem. MP3 çalıcısını ne zaman icat edeceklerinin hayali kuruyorum.

Bgo: Groggo mrog ggnomma gramma kroggo mroogg. (Tercümesi: Yaaa..)

Mnog: Düşünsene bir zaman gelecek bütün mağaralara ADSL bağlanacak.

Bgo : Gnomg. (Tercümesi: Dev sinekler bugün var, yarın yok. Kes zırılamayı da gidip toparlayalım şunları.)

Mnog: 3G bile olabilecek. Hatta 3H, ve 3I bile olabilecek, yeter ki boru hattı projesini bitirip mağaraları ısıtabilelim.

Bgo: Gnommog gror nmog nmog. Honk. (Ulen kaç yaşına geldin hala konuşmayı kıvıramadın, söylediklerinden hiç birşey

anlayamadım. Ben gidip dev sinek avlayacağım. Geldin geldin, gelmedin aç kaldın. Yengelere anlatırsın.

Mnog: Karnın mı ağrıyor, niye garip sesler çıkartıyorsun?

İşte siz de duydunuz konuşulanları. Bgo'nun düşünecek fazlaca birşeyi yok. Öğrenmesi gereken bilgi miktarı "ancaklık" durumunda. Oysa Mnog bu fasikülü tamamlamış. İlgi duysun duymasın, düşünmesi ve yapması gereken çok fazla "şey" var.

Artık hepimiz birer Mnog durumundayız. Cern'de ne deney yapılıyor bilmek zorundayız. Afganistan'da bugün kaç kişi öbür Dünya'ya yollandı, Irak petrolleri nereden

dağılacak, hepsi bilinmek zorunda. Öyle ya, madem entellektüel bir varlığımız, bu yüklere katlanmak zorundayız.

Biz orta okulda tarih dersinde Kıbrıs çıkartmalarını okumamıştık. Kıbrıs'ın yerini bile zor gösterirdik. Aya da henüz gidilmemişti, o parlak ve romantik bir ışıktı. Biyoloji dersinde Genom denilen bir bölüme rastlamamıştık. İnsanları leylekler getirmezdi belki ama fazla detay da verilemezdi. DNA belki de bir boya markasıydı. Kısacası bütün bu bilgiler ve daha br milyon metreküp bilgi

henüz oluşmamıştı. Bu nedenle bilinmese de "olurcalar"dandı. **A**ma gelin görün ki zaman denilen şeytan ölçüsünün durdurulamaz grafiği artık yatay bir seyir izlemiyor, değme asansörlere taş çıkartırcasına dikildi gidiyor. Eskiden her yüzyılda bir yarım litre bilgi ürerken şimdi her dakika bir trilyon ton yeni bilgi birikiyor ve bütün bu bilgiler çocuklarımızın önüne ders olarak konuluyor.

Bir çeşit Bilgi Caddesi olan Internet her gün yeni bulvarlar açarak, gitgide hızlanan bir trafiğe yataklık etmekte. Eskiden ağızdan kulağa aktarılan bilgi, yazılı basını da bir tarafa atıp görsel ve işitsel medyadan üzerimize saldırarak kişisel alanlarımızı kuşatmakta. Televizyon, bilgişler, cep telefonu, saat kamerası, apandisit kablosu, ciğer sote falan derken neredeyse alyuvarlarımıza yerleşmekte.

Cep telefonları artık konuşmak için değil, görsel, işitsel, titreksel ne varsa her türlü teknolojiyle bize hücum etmek için varlar. Reklamlardan ikazlara, sohbetlerden satışlara her abukluk artık bu küçük oyuncığın içinde.

- Hortumbank'ın ödemesi 27 gün sonra. Lütfen aksatmayın yoksa gelr evinizi başınıza yıkarız.

- Kullanmak zorunda değilsiniz

ama gemi sintinesi parlatma yağlarında %2 indirim var. Hemen şimdi derhal koşun ve alın.

- Tatile gitmek için hiç doğru zaman değil ama Derhalgez Tatil Şirketi size Irak'ta heyecanlı günler vadediyor. Tankınız yarım saat sonra kalkıyor, biz sizin bankanızla anlaşarak biletleri aldık bile. Öle güle ödeyin.

- Kredi kartlarında görülmedik indirim. Siz de şimdi çalıntı bir kredi kartı sahibi olabilirsiniz. Derhal

Bir çeşit "bilgi caddesi" olan Internet gitgide hızlanan bir trafiğe yataklık etmekte.

www.korsanamcabanadaçalıntılmalver.çal sitesine girip hayatınızı kaydırın.

Böyle mesajlar almayan var mı aranızda? Büyük abiler ve ablalar sizin yerinize düşünebildikleri için size de onların dediklerini yapmak kalıyor, hepsi bu. İnanın bir çok insan bayılıyor buna.

"Yaşasın, benim ismime soygun yapmışlar" diye sevinen nice insan var çevremizde. Yeter ki insanlardan "düşünmek" gibi ağır bir iş istenmesin.

Zaten devletler de düşünen vatandaşlarını pek sevmezler. Bu tür davranışlar tarih boyunca suç sayılmıştır. Bütün Dünya tarih boyunca bunu yaşamıştır ve şu anda da Bütün Dünya aynı şeyi yaşamaktadır. Ergenekon Mergenekon deyip durdururlar düşünenlerin suç işlemesini Alimallah.

Alçaktan geçerek, başını eğerek, ortalarda dolaşmayarak görevlerini yerine getiren ezberci ve devlete saygılı vatandaşlar her ülkenin yöneticilerinin baş tacıdır. Öyle ya, herkes düşünürse kaos çıkmaz mı? Piramit hiyerarşisi ne güne duruyor?

paçayı?

Yanıt basit. Acil durumlar dışında o kadar çok düşünmeliyiz ki bir çok karar verme mekanizmamızın altyapısı, düşünmekten çok reflekse bağlı hareket edebilsin. Bu reflekslerin gelişmesi de tamamen düşünme egzersizlerinden geçer çünkü refleksler “Hızlı Düşünme” jokerlerdir.

Düşünmek ne kadar gereklidir? Düşünmemek için bahaneler ne kadar geçerlidir? akip kale önünde ayağına gelen topu kalecin solundan mı sağından mı gönderse yoksa bir arkadaşına pas mı verse düşüncesi br oyuncunun sonu olabilir. Burada düşünmek yerini reflekslere bırakmak zorundadır.

Ezberci ve devlete saygılı vatandaşlar her ülkenin yöneticilerinin baş tacıdır.

Araba kullanma becerisi gelişmiş insanlar bir tehlike anında “Acaba şimdi frene mi bassam gaza mı?” diye düşünmezler. Öyle ya, önlerindeki aracı sollarken karşılarına çıkan kamyonun kurtulabilmeleri için ya fren yapıp durmaya çalışacaklar, ya da hızlarını arttırarak önlerindeki arabayı bir an evvel sollayacaklardır. Tek tek araç hızları, mesafeleri, tehlikeleri, en iyi

Merdiven inerken vücut fonksiyonlarını bilinçli bir şekilde kontrol etmeye çalışan kişi sonunda kendini merdivenin dibinde yerde yatarken bulur. Sağ bacağı ön ve aşağıya atarken gövde ağırlığını sol bacağının üstüne vermeliyim diye düşünen bir akıl, pattadanak tepetaklak geliverir.

Yarışmalarda hızlı yanıt verebilmek de düşünme eylemin terse yatıran bir işlemdir. Pekala her şey iyi hoş da bu tür durumlarda düşünmek yanlışsa nasıl kurtaracağız

çözümleri düşünmeye kalksalar kısa yoldan tahtalı köyü boylayabilirler. Oysa refleksleri bütün bu işlemleri çattadanak yapabilir ve saniyenin küsuratı kadar bir zaman içinde uygulama başlar. Kararlarındaki isabet tamamen düşünme-refleks egzersizlerini ne kadar fazla yaptıklarına bağlıdır.

Yeni çağ insanları düşünmek yerine kendileri için düşünecek alet edevatla donanıp muhterem beyinciklerini kullanmayı unutmaktalar. Doğal olarak elektrik kesilince veya pilleri bitince kar ortasında oturan kiraz tanesi edasıyla aval aval bakarlar.

Pusu kuran kurtlar işbirliği yaparken bunu reflekslerini kullanarak değil düşünme, özene bezene yaparlar. Bir belgeselde izlemiştim, tek hücreli terlikşiler yine kendleri gibi tek hücreli olan bir amibi ortalarına alıp yiyip bitiriyorlardı. Mikroskop altındaki görüntülerden aldığım izlenim, yaptıkları her hareketin bilinçli olduğuydu. O tek hücreleri içinde nasıl bir düşünme aygıtı vardı ki birbirlerini yemek yerine üçü bir olup başka bir kulübe üye bir yaratığa pusı kuruyorlar, üç taraftan çevirip olmayan ağızlarıyla yiyip bitiriyorlardı. Aynı insanlar gibi..

Düşünmek ciddi bir iştir. Konu hakkında ne kadar bilginiz varsa o kadar düşünebilirsiniz. Turizmle

uğraşan bir insana tatil yörreleri hakkında bir soru sorarsanız o konuda sizden daha fazla düşünebildiğini görürsünüz. Tabii sonuçta ona göre daha verimli olur. Oysa bugün bilgi o kadar yoğun ve değişken ki, düşünebilmek çok ciddi bir zaman işi. Neyi nasıl toparlayacağınız ve değerlendireceğiniz insan ölçülerinin dışına taşmıştır.

Artık bu işler için beyinleriniz değil makineler devreye giriyor. Hangi tatil planı daha makul, kararı siz değil bilgileriniz veriyor. Bunun için gereken bilgileri de toparlayan o. Alışveriş merkezlerinde kullandığınız her kart, sizin için veri tabanına bir bilgi kaydediyor. Ne yiyip ne içtiğiniz, harcama limitleriniz, zevkleriniz, hobileriniz, hangi toplum katmanına aitsiniz hepsi teker teker kategorize ediliyor. Yani kısacası, uluorta fişleniyorsunuz. Üstelik bu bilgiler de haraç mezar satılıyor. Siz yeşil bir gömlek alınca ertesi gün size o gömleğe uyumlu bir pantolon

satmaya çalışıyorlar. Paranız bitince kredi vermeye, krediyi öyemeyince mahkemeye vermeye kalkıyorlar. Ama bütün bunları siz düşünmeden yapıyorlar. Üstelik başka kimse de düşünmüyor. Sadece aptal bir yazılım herkesin hakkında bilgi toplayıp değerlendirmeler yapıyor, o kadar.

Yavaş yavaş düşünmeye teneğimizi kaybediyoruz. Makineler bizler için düşündüklerini iddia ededursunlar, biz Homosapienler, milyonlarca yılda geliştirdiğimiz iletişim yöntemimiz olan karşılıklı konuşmayı yüzlerini bile görmediğimiz kişilerle “chat”leşmeye, mektuplarımızı “e-mail”lemeye terkettilik bile. İnsan insanla değil, insan makineyle ilişkisine kitlendik.

Yakında makineler insanları gibi düşünebilecek mi? Bana kalsa evet, düşünecekler ve kararları onlar verecekler. Biz de kafataslarımız içindeki süngerlere bakıp bakıp “Gnom gırrrr mgrogg mgorrogog” falan diyeceğiz.

OLAY: Bir piliç yolda karşıdan karşıya geçiyordu.

SORU: Piliç niçin karşıdan karşıya geçiyordu?

YANITLAR:

Rene Descartes:

Yolun öbür tarafına geçmek için.

Eflatun:

İyiliği için. Gerçek, öteki taraftadır.

Aristoteles:

Karşıdan karşıya geçmek pilicin doğasıdır.

Karl Marx:

Tarihsel olarak kaçınılmazdır.

Hipokrates:

Pankreasının aşırı salgısı yüzünden.

Sigmund Freud:

Pilicin karşıdan karşıya geçmesiyle ilgilenmeniz, sizde güçlü ve latant bir cinsel güvensizlik duygusunu ele vermektedir.

Buda:

Bu soruyu sormak, sizin kendi piliç doğanızı inkar etmektir.

Galilei:

Oysa piliç karşıdan karşıya geçiyor.

Charles de Gaulle:

Piliç belki yolun karşısına geçti, ama otoyolun karşısına henüz geçmedi.

Einstein:

Pilicin yolun karşısına geçmesi ya da yolun pilicin ayakları altında yer değiştirmesi, tümüyle sizin gösterdiğiniz referansa bağlıdır. •

Padişah III.Selim “George Washington isimli bir hükümdar tanımıyorum” dedi ve...

ABD’nin Osmanlı’ya önerdiği
“ilk ve tek” Türkçe Antlaşmayı
imzalamadı.

Atlantik’in “karşı sahili”nde yeni kurulan Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ülkeleriyle aynı güç düzeyinde olmasa da, 1783 yılında denizlerde tek başına bayrak

dalgalandırmaya başlamıştı. Boston limanına bağlı

Bu yeni bayrağı taşıyan ilk gemi, 25 Temmuz 1785 tarihinde, Atlantik’te Cadiz açıklarında Osmanlı gemileri tarafından ele geçirildi.

Bu gemi, kaptan Isaac Stevens’in yönetimindeki ve Boston limanına bağlı Maria adlı bir gemiydi. Bu olaydan kısa bir süre sonra, Kaptan O’Brian yönetimindeki ve Philadelphia limanına bağlı Dolphin adlı gemi de, aynı biçimde Osmanlı gemileri tarafından ele geçirildi.

1793 yılının Ekim ve Kasım aylarında 11 ABD gemisi daha Osmanlıların eline geçince, 27 Mart 1793 tarihinde Amerikan Kongresi’nde bu konuda bir görüşme yapıldı. Görüşmeler sonunda Osmanlı denizcilerine karşı konulmasına ve bunu başarabilmek için de, en az

Yaptığı anlaşmayla ABD’yi vergiye bağlayan Padişah III. Selim

22 maddelik Türkçe antlaşmayı imzalayan ABD Başkanı George Washington

Osmanlı gemilerinin olduğu denli güçlü ve donanımlı savaş gemileri yapılmasına karar verildi.

Bu kararıyla Kongre, Osmanlı gemilerinin tehdidi karşısında ABD donanmasının temellerini atıyor ve bu konuda kullanması amacıyla Başkan George Washinton'a 700.000 altın harcama yetkisi veriyordu.

ABD, denizlerdeki Osmanlı tehdidine karşı bu önlemlerle yetinmedi, Osmanlı devletiyle bir antlaşma yapmayı da kabul etti. Bu antlaşmaya göre ABD, Cezayir'de bir cezaevinde tutulan tutsakların serbest bırakılmaları için Osmanlılara 2.270.000 Meksika doları ödemek zorunda kaldı. Ayrıca Atlantik'te ve Akdeniz'de ABD sancağı taşıyan

hiçbir gemiye dokunulmaması koşulu karşılığında ise 642.000 altın ve yılda 12.000 Osmanlı altını ödemek koşulunu kabul etti. Böylece ABD yıllık vergiye bağlanmış oluyordu.

Dili Türkçe olan ve 22 maddeden oluşan George Washington imzalı bu antlaşma Padişah III. Selim tarafından, "Ben bu isimde bir hükümdar tanımıyorum" gerekçesiyle muhatap alınmamış, bu nedenle antlaşmayı "karşı taraf" adına Cezayir Beylerbeyi Dayı Hasan Paşa imzalamıştır.

Osmanlılar 1793 Yılı'nda 11 ABD gemisini ele geçirmişlerdi

ABD'nin iki yüzyılı aşkın tarihinde yabancı bir dille imzaladığı tek anlaşma olma taşıyan bu antlaşma, ABD'nin yabancı bir devlete vergi ödemeyi kabul ettiğini kanıtlayan tek Amerikan belgesi olması açısından da büyük bir değer taşımaktadır. •

Yazan: BARIŞ TARKAN

Gitsek de, Tozsak da Orada Bir Köy Var Uzakta, Belçika da...

Belçika'nın Liege il sınırları içinde bir köy var! Ahmet Kutsi Tecer'in ünlü dizelerindeki gibi, "Orda bir köy var, uzakta / O köy bizim köyümüzdür / Gezmesek de, tozmasak da / O köy bizim köyümüzdür" demek geliyor içimizden ama... Olmuyor. Çünkü bu köy, gitsek de, tozsak da, bizim köyümüz değil.

Bu köyün adı, Faymonville... Özelliği ise, Türkler'le hiçbir ilişkisi olmamasına karşın, burada yaşayanların, çevredeki öteki köy ve kasaba halkı tarafından, "Türk" olarak anılması...

İşin daha da ilginç yanı, köy halkı da "Türk" olarak söz ediyor kendinden...

Tarihsel bilgiler, bu konudaki iki rivayeti, belge olarak gösteriyor.

İlki, 16'ncı ve 17'nci yüzyılda Avrupa'daki Osmanlı fetihlerinden zarar görenler için yapılan yardımlara, Faymonville köylülerinin katılmamasına tepki olarak, Türk adıyla anılmaya başladılar.

İkinci rivayete göre köy halkı, Osmanlılar'a karşı yapılacak bir Haçlı Seferi'ne katılmayı reddedince kendilerine Türk adı takıldı.

Köyün Türk özelliği her yıl şubat ayında düzenlenen karnavalda yaşatılıyor. Köy halkı karnavalda Türk kostümleri giyerek, ellerinde Türk bayraklarıyla resmi geçit yapıyorlar.

Faymonville belediye binasının girişinde bulunan taş oymada, Türk bayrağı yer alıyor. Köyün “RFC Turkania Faymonville” adında bir de futbol kulübü var. Belçika’da yaşayan “gerçek” Türkler, bu karnavalı şöyle anlatıyorlar:

“Her yıl karnavallarda Türk ve Osmanlı kıyafetleri giyilerek, Türk bayrağı sallanıyor. Bu görüntüleri kaçırmak istemediğimizden, bu yıl biz de bu karnavala katıldık.

“Soğuk ve karlı bir kış gününe rastlamıştı karnaval; fakat öylesine güzel ve eğlenceliydi ki, katılanların hiçbiri ne soğuğu ne de karı duymadı. Sabah saatlerinde Mol, Genk ve Beringen’den katılan yaklaşık 70 kişiyle yola çıktık. Hem otobüste bizi köyün tarihi hakkında bilgilendiren hocamız sayesinde hem de karnavalın nasıl olacağını heyecanı içinde yolun nasıl geçtiğini anlamadan, öğleye doğru Faymonville’e vardık.

“Gittiğimizde henüz karnaval başlamamıştı. Bizden başka, Türk

Faymonville belediye binasının girişinde bulunan taş oymada, Türk bayrağı yer alıyor.

Dernekleri Birliği’ne bağlı yeni derneğimiz ‘Turkish Lady’ yaklaşık 100 kişiyle Brüksel’den bu güzel gün için gelmişti. Sabırsızlıkla beklenen ve saat 14:00 civarında başlayan karnavalda, son derece renkli sahneler vardı.

“Öncelikle ellerinde Türk bayraklarıyla at üstünde ilerleyen kişiler karnavalın gerçekleştiği meydana çıktılar, daha sonra kalabalık bir orkestra çeşitli müzikler çalarak ilerlemeye başladı.

“Bunların yanısıra rahip giysili gençler, kırmızı siyah İspanyol kıyafetleri içinde fırfırlı etekleriyle dans eden kızlar, üzerinde kocaman bir yunus maketi bulunan

arabalarıyla, sanki Tahiti Adası’ndan gelmişçesine rengarenk giysileriyle dans edip oynayanlar, sarı, mavi, pembe, yeşil tonlarında giysilerle, yüzleri yine bu renklerle boyanmış melekler, boyalı yüzleriyle marşlar çalan orkestra, kömürcü giysileri, içinde ellerinde siyah boyalarla karnavala gelenlerin yüzlerini boyamaya çalışan gençler, konfetiler atan küçük çocuklar, arabaların üzerinden kalabalığa şeker atanlar ve de tüm bu karnaval için gelen kalabalığın coşkusu görülmeye değerdi.

“Katılımcıların en çok memnun eden görüntü ise kuşkusuz, karnavalcılar tarafından taşınan Türk bayrağı idi. Bizler de ellerimizdeki bayraklarımızla bu

coşkuya katıldık, hatta karnavala gelen Faymonville halkına ve Türkler’e, yanımızda götürdüğümüz 200 adet küçük boyda Türk bayraklarını dağıttık. Onlar da Türk

bayraklarını büyük bir keyifle taşıyarak, karnavalın coşkusuna coşku kattılar. Bol bol resim çekerek bu güzel görüntüleri ölümsüzleştirdik.

“Akşama doğru saat 16:00 civarında sona eren karnavalın ardından, güzel ve renkli bir gün geçirmenin vermiş olduğu mutlulukla otobüsümüze binip yola koyulduk. Bunu kaçıranlar üzülmesin diyemeyeceğiz; ama bir sonraki yıl

yapılacak kutlamaları kaçırmamalarını ve özellikle de yabancı bir ülkenin topraklarında

Türk bayrağının sürekli dalgalandığı böyle güzel ve coşkulu kutlamaların yapıldığı günü görmelerini içtenlikle öneririz.”

Sonra da “Bizden söylemesi” diyorlar ve... Gelecek yıl şubatta, olabildiğince çok sayıda Türklerle kutlamak istiyorlar, Türk köyündeki Türk gününü...•

Onlar da Türk bayraklarını büyük bir keyifle taşıyarak, karnavalın coşkusuna coşku kattılar.

Mutlu olduğumuzda yüzümüzde bir kelebeektir gülümseme, korktuğumuzda yüreğimizde, heyecanlandığımızda karnımızda uçuşan bir kelebek... Üzüldüğümüzde gözyaşlarımıza, sevindiğimizde dudağımızın kenarında oluşun ince çizgilere konar sanki kelebekler... Yardım ettiğimizde elimizden uçup gider, gereksinimi olanın elinden tutarak kanat çırpışlarıyla onun yüreğini serinletir sanki... Belki de bu yüzden sevmeyen yoktur kelebekleri... Kanat çırpışları, çiçekten çiçeğe uçuşları, rengarenk desenleriyle kelebekler yaşama sevgi, güzellik, umut katarlar sanki...

GEZDİKÇE GÖRDÜKÇE
İzlen Şen

Doğanın Özgürleştiği Yer Kelebekler Vadisi

Fethiye, Ölüdeniz yakınlarındaki Kelebekler Vadisi'ne giden teknede rüzgar ve denizden sıçrayan tuzlu su damlaları tenimi okşarken kelebekleri düşünüyorum. Koyun kenarındaki kayalığı döner dönmez, vadi aynı fotoğraflarda gördüğüm haliyle çıkıyor karşıma... Dimdik kayaların arasına uzanmış yemyeşil vadinin denizle birleştiği yerdeki kıyıya yanaşıyor tekne...

Vadinin denize açılan yüzünde, parlak beyaz kireçtaşı çakıllar ve kumlardan oluşun 250 metre uzunluğundaki kıyıda iskele olmadığı için kıyıya iyice yanaşan tekneden denize bırakıyorum kendimi... Bu sırada gökyüzünde pembe dev bir gölgelik gibi uçan bir paraşüt de kıyıya inmek üzere üzerimden geçiyor. Vadiye Babadağ üzerinden kendilerini boşluğa bıraktıkları paraşütlerle gelenler de var.

Tekneden iner inmez

bacaklarımdaki deniz suyunun serinliğiyle vadinin derinliklerine doğru yürümeye başlıyorum. 1995 yılında 1'inci derecede doğal SİT alanı olan 130 dönümlük arazide yapılaşmaya izin verilmediği için bölgede bulunan az sayıdaki yapıdan biri olan "Butterfly Valley" (Kelebekler Vadisi) adlı kamping-restoranın yanından geçip "Şelale" yazılı tabelayı izleyerek yürüyorum. Sarı bir kelebeğin peşinde ilerlediğim patikada "Taş Ev" yazılı beyaz bir evin yanından geçiyorum.

Kelebekler Okulu Projesi çerçevesinde çeşitli sanatsal aktivite, atölyeler, kişisel gelişim eğitimlerini ve film gösterimlerinin yapıldığı, ev yapımı limonata ve keklerin hazırlandığı bir ev olan Taş Ev şu anda sessizlik içinde...

Bu iki yapı dışında vadide, kıyı bölümünde konaklama için kullanılan üzeri sazdan örtülerle kapatılmış tahta

odalar ve çadırlar dışında pek bir yapı yok gibi. Patikayı kesen çitlerin arasındaki tahta bir kapıdan geçtikten sonra, Babadağ eteklerindeki Devrent Boğazı'ndan doğan Sarp Deresi'nin izinde ilerlerken, vadiyi çevreleyen kaya duvarların 400 metreye varan yüksekliği daha da duyumsanır duruma geliyor.

1500 metre uzunluğundaki kanyonun arka ucundaki şelalelere giden yolda önüne zakkum ağaçları çıkıyor, adaçayı, kekik kokularıyla sarılmış ağaçların arasından, örümceklerin, çekirgelerin, kaplumbağaların arasından yürüyorum. Burada kelebekler de, insanlar da, doğa da daha özgür sanki... Ağaçların dalları birbirine sarılmış, çekirgeler, örümcekler daldan dala atlıyor, zakkumlar su içmek için dereye eğilmiş gibi... Çiçek çocuklarının vadisi olduğunu kanıtlarcasına tahta tabelalar üzerine çiçek resimli rengarenk notlar

yazılmış yol boyunca... “Dünyayı seviyoruz”, “Çöp atmayınız”, “Bitkilere ve hayvanlara zarar vermeyiniz”, “Sessiz olun, taş düşebilir, kelebekler ölebilir”.

Vadide ilerledikçe yolda yürümek de zorlaşıyor, patika önce inişli, çıkışlı sonra kayalık bir hal alıyor, zakkumların boyu 7-8 metreyi buluyor. Şelaleye yaklaştıkça çevredeki keçilerin sesleri daha yakından duyuluyor, örümcek ağları daha da yoğunlaşıyor kayalıklarda... Şelaleye gelince biraz serinliyorum, biraz daha cesaret ve enerjiniz varsa kaya duvarlardan tırmanıp tepedeki Faralya Köyü'ne de çıkabilirsiniz. Eski taş yapıları, Likyalılar ve Bizanslılar'dan kalma lahitleri ve kale kalıntılarıyla güzel bir köy olan Faralya'dan (yeni adıyla Uzunyurt) farklı bir vadi manzarası görmek olanaklı. Tarihi İ.Ö. 4'üncü yüzyıla dayanan “Perdikia” adlı Likya

yerleşiminin kalıntılarına ev sahipliği yapan bu köyde vadiyle ilgili birçok şey anlatılsa da anlatılan öykülerin en ilginç Despina'nın öyküsü...

Bir zamanlar vadideki taş evde yaşayan Despina'nın yük dolu çuvalları kayaların üzerindeki köye nasıl çıkardığı hâlâ anlatılıyor. Kumsaldaki kayanın üzerine oturup gözlerinden yaşlar süzülerek, denize açılıp bir daha dönmeyen denizci sevgilisini bekleyen ve birgün ortadan kaybolan Despina'ya ne olduğu bilinmiyor.

Despina'nın vadisi, arabalardan, otoyollardan, apartmanlardan, lüks ve gürültülü yaşamdan uzakta, 100'den fazla doğal bitki türü ve 80 farklı çeşit kelebeğiyle huzur veriyor ziyaretçilerine... Parlak siyah üzerine beyaz çizgileriyle birer kaplanı andıran kaplan kelebekleri (Euplagia quadripunctaria) yaz aylarında şelalenin çevresindeki kayaların kovuklarında yüzlerce üyelik geniş bir koloni halinde yaşayarak, gündüz uyuyup gece görünüyolar onları görmek isteyenlere...

Araştırmacı-fotografçı Rifat Kılar 70'li yıllarda “Güdüürümsü” denilen bu vadiye Kelebekler Vadisi adını verirken bir gün buraya dünyanın

birçok farklı ülkesinden gezginlerin, sanatçıların ve doğaseverlerin geleceğini düşünmüş müydü bilmiyorum. Buraya gelenlerin ülkeleri, dinleri, dilleri farklı olsa da, ortak noktaları lüks bir tatil biçimi beklemeden huzur, sessizlik ve doğayla yaşam arayışı içinde olmaları... Burada kanyondaki yürüyüşlere ek olarak kıyıda güneşlenerek, yüzerek, kitap okuyarak zaman geçirebilir, “138

Adım” yazılı tabelayı izleyerek Dalış Okulu ve taze deniz ürünlerinin satıldığı Balıkçı Barınağı'na gidebilirsiniz. Burada konaklamaya karar verirseniz, gece aktivitelerinden de yararlanabilir, vadi kumsalının sol yamacındaki terasta yer alan Rock Bar'ın kayalara oyulmuş dar merdivenlerinden çıkarak dalgaların sesine karışan müzik parçalarını dinleyebilirsiniz.

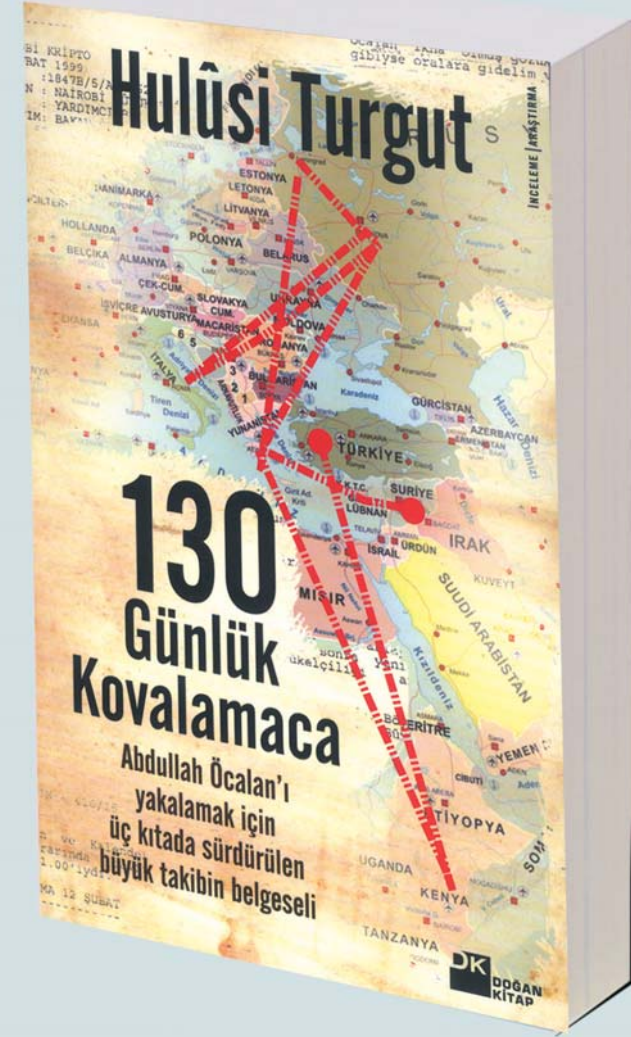
Kelebekler Vadisi'nden ayrılırken kıyıda gecenin n asıl oldu ğ unu düşünüyorum, gecenin karanlığı daha da karanlık olmalı burada... Hiç ışığın olmadığı kıyıda uzandığımda karanlıkta ateşböcekleri gibi görünmeli yıldızlar, elimi uzatıp tutacakmışım gibi yakın olmalı, ay ışığı denizin yüzeyinde kelebekler gibi uçuşurken sessizlikte dalgaların sesini dinlemeli... Rüzgarla birlikte yıllar önce dinlediğim bir müzikal şarkısını mırıldanmalıyım içimden:

“Ya mavisinde bir çiçeğin,
ya pembesinde,
Bazen de bir söğüt dalının
serin gölgesinde,
Yaşa dostum gönlünce,

ömrünün keyfini sür,
İnsanlar değilse de,
kelebekler özgürdür.
Ya sabahında baharın,
ya gecesinde,
Bazen de bir çiğ damlasının,
yalın gerçeğinde,
Yaşa dostum dünyayı,
ömrünün keyfini sür,
İnsanlar değilse de,
kelebekler özgürdür
Ya düşlerinde bir çocuğun,
ya sevgisinde,
Bazen de yaşlı bir ozanın,
iki dizesinde,
Ara dostum dünyayı,
ömrünün keyfini sür,
İnsanlar değilse de,
kelebekler özgürdür.”
izlensen@butundunya.com.tr

Bir kadın seansta eşinin ruhunu çağırdı:
“Eyyy ruh, geldinse masaya üç kez vur.”
Masaya üç kez vurulduğunu duyan kadın, eşinin ruhunun geldiğini anladı ve ona sordu:
“Ey ruh, bizden bir dileğin var mı?” dedi.
Ruh dileğini söylemekte gecikmedi:
“Varsa bir puro verin.”
Medyum ve adamın eşi ruha bir puro verdiler.
Ruh, puroyu alır almaz bir anda çekip gitti.
“Ayy...” dedi kadın heyecanla “Ona ‘Cennette misin?’ diye sormadım, hemen gidiverdi.”
Bu yakınmayı duyan medyum kafasını kaldırdı ve “Hanımefendi, merak etmeyiniz” dedi. “Eşiniz puronun yanında ateş istemediğine göre, pek cennette değil galiba!..”

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

İNSANLAR YAŞADIKÇA
Mehmet Ünver

Frances Farmer'ın hüzünlü yaşamı

Tek istediği sade ve huzurlu bir yaşamdı;
ama bunu ona çok gördüler.

Bugün onu çok az kişi anımsar. Oysa ünlü yönetmen Otto Preminger onun için, “Çalıştığım en yetenekli oyuncuydu” demiş, saygın sinemacılar Greta Gabro ile eşdeğer tutmuşlardır. Frances Farmer, 1914 yılında Amerika’nın Seattle kentinde orta direk bir ailenin kızı olarak dünyaya geldi. Seattle o zamanlar dış mahallelerinden itibaren başlayan yemyeşil çam ormanları, yokuşlarında ulaşım sağlayan tramvayları, okyanus kıyısındaki şirin rıhtımlarıyla sakin bir hayat yaşamak isteyen biri için son derece ideal bir yerdi.

İşte Frances Farmer’ın kötü kaderi, bu kentte yaşadığı güzel çocukluk yıllarının ardından genç kızlığa adım attığı günlerde bir güzellik yarışmasına katılmasıyla başladı. Jürinin karşısına çıkan öteki adayların tersine fiziksel güzelliğinin yanısıra parlak bir zekâ ve üst düzey bir entelektüalite taşıyordu. Herkesin favorisiydi ve

yarışmanın birincisi seçildi. Sinemanın gelişmekte olduğu yıllardı. Hollywood yeni yüzler ve yetenekler arıyordu. Bir anda karşılına çıkan bu pırıl pırıl genç kıızı kendi şirketlerinde sözleşmeye bağlayarak ondan yeni bir yıldız yaratmak yapımcıların ve stüdyo sahiplerinin hedefi oluverdi.

Henüz onsekiz yaşına basmamış, profesyonel yaşama ilişkin deneyimi olmayan bu genç kıızı bir stüdyoya bağlamak hiç de zor olmadı. Çünkü kurt yapımcılar, tüm yaşamı boyunca bir film yıldızı olmayı düşlediği halde bu isteğine kavuşamamış olan anne Bayan Farmer’ın ne kadar hırslı olduğunu hemen keşfetmişlerdi. Frances yaşı küçük olduğu için bir film sözleşmesine imza atamazdı. Oysa vesayeti altında bulunduğu annesi Bayan Farmer pekala onun yerine atabilirdi. Öyle de oldu. Bayan Farmer sanki bu filmleri kendisi

çevirecekmiş gibi önüne dayanan çok sayıda sözleşmeyi kızının yerine güle oynaya imzaladı. Böylelikle de dünyadaki kötülüklerden habersiz olan kızının ölüm fermanını imzalamış oldu.

1936 yılında çevirdiği ilk filmi “Too Many Parents” sinema-severlerin büyük ilgisiyle karşılaştı ve çok iyi bir gişe başarısı yaptı. Seattle’ın şirin bir mahallesinde doğup büyüyen Frances artık bir Hollywood yıldızıydı. Seyirci onu Greta Garbo ile kıyaslamaya başlamıştı. Bir anda kazandığı bu ünün ardından kendisini bağlayan sözleşmeler gereği kimilerini hiç de sevmediği ve

oynamak istemediği melodram tarzı filmlerde yıllarca oynamak zorunda kaldı. Yapımcıları çok memnun eden gişe başarılarına ulaşan bu filmlerin onun yeteneğinden çok fiziksel güzelliğini ön plana çıkarmak için yapıldığını görüyor ve buna isyan ediyordu.

Ayrica ünü her geçen gün artmasına karşın Frances, Hollywood’un şaşalı dünyasını hiç sevememişti. O bir taşra kızıydı. 1920’li yılların şirin Seattle kentinde yaşadığı huzurlu ve gözlerden uzak yaşamını özliyordu.

Hollywood’un göz alıcı, ama aynı zamanda insan kıyım makinesine dönüşmüş ikiyezli yaşantısı ona göre değildi. Güzelim kentinde bıraktığı arkadaşlarını ve evini özliyordu. Oysa zamanında annesi tarafından imzalanmış bir yığın sözleşme onu sınırsız bağladığı için bu acımasız kentte kalmak ve bağlı olduğu stüdyonun ticari filmlerinde oynamak zorundaydı. Kırılgan ve sinirli yapısı istemediği halde çevirmekle yükümlü olduğu bu filmler karşısında zorlanıyordu. O kaliteli yapımlarda oynamak, beyazperdede yeteneğini ve zekâsını ön plana çıkartmak istiyordu. Öte yanda sinema çevrelerinin hiç de dostça olmayan davranışları ve aslında iyi bir sinema kariyeri yapmayı isterken kabullenemediği kötü yapımlarda

oynamaya zorlanması giderek onu yıpratmaya başlamıştı. Tüm cesaretini toplayıp bu filmlerde oynamayı reddettiğinde yapımcıların ciddi baskı ve tehditleriyle karşılaştı. Henüz reşit değilken annesinin onun adına imzaladığı sözleşmeler nedeniyle hapse bile girebilirdi. Artık gerçeği her geçen gün daha iyi anlamaya başlamıştı.

Obu dünyanın insanı değildi. Bir an önce ya kaçıp gitmeli ya da bu sözleşmelerden kurtulup daha doğru düzgün bir sinema kariyeri yapmalıydı. Ne yazık ki, kendisini altın yumurtlayan tavuk olarak gören Hollywood yapımcılarının çıkarları uğruna hiç tereddüt etmeden bir insanı acımasızca nasıl harcayabileceklerini henüz bilmiyordu.

Frances sinema kariyeri ve özlediği sakin yaşam arasında sıkışıp kalmıştı. Hollywood’un bol ışıltılı ve

ikiyüzlü dünyasında tek dostu bile yoktu. Kendisini anlatılamayacak denli yalnız duyumsuyordu.

Sonuç olarak giderek alkolün ve kimi ilaçların tutsağı olmaya başladı. Bu alışkanlıkları sonucu daha sinirli ve saldırgan bir kişi olmuştu. Durumu filmlerinden büyük paralar bekleyen yapımcıları huzursuz ediyordu. Onu birkaç kez uyardılar; ama onları dinlemedi bile... Hayli içkili olduğu bir gece karıştığı bir kavga sonucu tutuklandı. Polis memurlarına karşı koymuştu. Mahkeme zorunlu olarak psikiyatrik tedavi görmesi gerektiğine karar verdi. Daha önceleri böyle bir sorun yaşamamıştı. Hassas ruhunun içine girdiği sahte dünyayla çatışması sonucu bu duruma düştüğünün ayırdındaydı. Eğer eski yaşamına dönerse hiçbir şeyi kalmayacağını düşünüyordu. Bu nedenle doktorlarıyla işbirliği yapmadı. Onlar da Frances’e manik depresif teşhisi koyarak uzun süre kalacağı başka bir tedavi merkezine sevk ettiler.

O günden sonra Frances kendini psikiyatrik tedavi olduğu söylenen, bol miktarda şiddeti ve sayıca abartılmış elektroşoku içeren bir grup karanlık uygulamanın tuzağında buldu. Bu sözüm ona tedaviler her geçen gün yeteneğini ve kişiliğini ruhundan sıyrıp atıyordu. Onu hâlâ iyi bir gişe hasılatı olarak gören

sinema yapımcıları bu çaresiz ve korumasız durumundan yararlanmak için hiç zaman kaybetmediler. Zamanında imzalandığı halde çevirmeye yanaşmadığı film sözleşmelerini bahane ederek mahkemeye başvurdular. Akıl hastanesinden almayı planladıkları raporla artık bir yetişkin olduğu halde velayetini bir kez daha annesine verdirmeyi düşünüyorlardı.

Böylece onu yeni projelerde istedikleri gibi kullanacak ve aynı zamanda kendilerine karşı koymuş olan bu yalnız kızdan intikamlarını alacaklardı. İlk olarak Frances'in hastanede gözlem altında

kalma süresinin uzatılmasını sağladılar. Doktorlar onu kobay gibi kullanarak çok sayıda insülin şokuna tabi tuttular. O zeki ve yetenekli kız onca şokun beyinde yarattığı tahribatın ardından artık kolay kolay konsantre olamıyor, sık, sık hafıza kaybı yaşıyordu. Bir seferinde ziyaretine gelen yakın dostu John'a, "Burada her geçen gün sahip olduğum iki şeyi, inancımı ve yaratıcılığımı sistematik bir biçimde yok ediyorlar" demişti.

Sonunda John'un yardımıyla akıl hastanesinden kaçtı. Sığındığı annesine tek isteğinin ikiyüzlü ve acımasız Hollywood'dan uzak, sade bir yaşam sürmek olduğunu söyledi. Oysa Bayan Farmer kendi gençlik düşü olan sinemayı ve ünü elinin tersiyle iten kızına karşı yapımcıların zalim velayet planına katılmıştı bile...

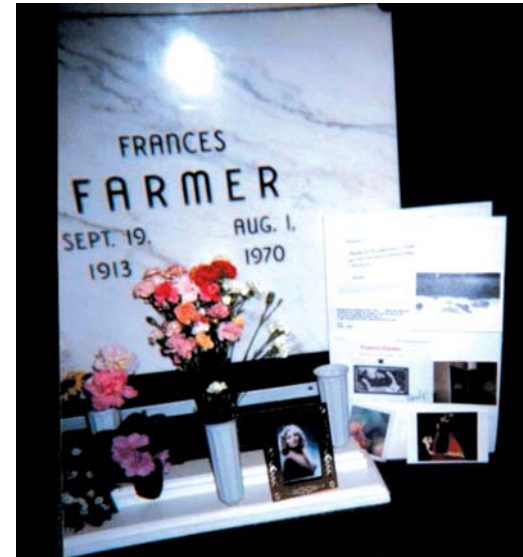
Öz kızını ihbar ederek onun tekrar akıl hastanesine yatırılmasını sağladı. Hastanede Frances'e "Tedavi" adı altında yapılanlar sözcüğün tam anlamıyla vahşetti. Saatlerce çırılçıplak bedenine sıkılan buz gibi basınçlı suya maruz bırakılmak da tedavisine eklenmişti. Kimi görgü tanıkları günde altı ya da sekiz saat süreyle bu soğuk su terapisine dayanmak zorunda kaldığını anlatmışlardır. Günler sonra tam

taburcu edildi. Bir Hollywood yıldızını tedavi etmiş olmakla böbürlenlen doktoru, meslektaşlarına ve medyaya, Frances'e uyguladığı tedavinin "Anti sosyal bir kişiliğin nasıl düzeltileceği konusunda önemli bir gösterge olduğunu" anons etti.

Frances eve döndükten sonra sürekli olarak tekrar akıl hastanesine kapatılmak, bir hücreye hapsedilmek korkuları yaşamaya başladı. Başta annesi olmak üzere kimseye güveni kalmamıştı. Herkesin kendisini kandırdığını, sürekli olarak başına çoraplar öreceklərini düşünüyor, uzaklara kaçma planları yapıyordu. Birkaç kez denediyse de polis tarafından eyalet sınırında yakalandı. Bunun sonucu olarak annesiyle görüşen doktorları tedavisinin devam etmesine karar verdiler ve Mayıs 1945'te tekrar akıl hastanesine yatırıldı. Bu kez durumu "Dante'nin Cehennemine" inmekten farksızdı. Aklını tümüyle yitirmiş insanların yanısıra kimi suçlularla da aynı koşullarda tıkiş tikiş yaşamak zorunda kaldı. Yiyecekleri önlerine atan hastabakıcılardan ve öteki hastalardan kapabilmek için kavga etti, tacize uğradı. Yine çok sayıda elektroşoka maruz kaldı. Deneme amacıyla kendisine kimi ilaçlar verildi. Son doktoru Amerika'nın önde gelen cerrahlarından biri olan

ve transorbital lobotomy adıyla bilinen cerrahi müdahaleyi geliştiren Dr. Walter Freeman'di. Bir ünlüyü tedavi ederek geliştirdiği yöntemi ispatlama hevesinde olan doktor, tümüyle izole edilmiş ve kendisinden başka hiçbir yetkilinin bulunmadığı bir odada Frances'le uzunca bir süre yalnız kaldı. Ona detayları hiçbir zaman tam olarak bilinmeyen bir operasyon yaptı. Bunun sonucunda Frances bir daha asla eski Frances olamadı. Sonraları kimi hastane görevlileri Dr. Freeman'in ona lobotomy uygulamış olabileceğini iddia ettiler. Sonuç ne olursa olsun Frances artık yaşayan bir ölü gibiydi. Bu olaydan sonra taburcu edildi.

Frances'in bu perişan durumu onu büyük tantanalar ve reklam kampanyalarıyla Hollywood'a döndürmeyi planlayan yapımcıları

şok etmişti. Pırıl, pırıl bir oyuncu olarak sinemaya başlayan ve ilk yıllarında büyük övgüler kazanan bu hassas kız, parçalanmış ruhu, saldırıya uğramış, taciz edilmiş bedeniyle bir köşeye atıldı. Oysa bir zamanlar Greta Garbo ile kıyaslanacak derecede gelecek vaat eden bir yıldızdı.

Sıkılmış bir limon gibi bir köşeye atılveren şanssız kadın çekildiği inzivada uzun bir süre darmaduman edilmiş iç dünyasını onarmak ve dibine itildiği sefaletten kurtulmak için savaşıyordu.

Yıllar sonra onu anımsayan ve bu biçimde yaşamasına dayanamayan bir yönetmen, Frances için televizyonlardan da yayınlanan bir jübile gecesi organize etti.

Gecede Hollywood'un onu unutmaması ve tutsak olduğu

sefaletten kurtarılması için kendisine filmlerde rol verilmesi çağrısı yapıldı.

O jübile gecesinin ardından kimi yapımcılar ona birkaç filmde üçüncü, dördüncü derecede roller verdiler. Ama artık hiçbir şey eskisi gibi olamıyordu. Akıl hastanelerinde yaşadıkları sonucu pırıl pırıl zekâsı sönüp gitmiş, yeteneği yok olmuştu. Bu nedenle Hollywood tarafından çok çabuk unutuldu.

Frances yaşamının geri kalan bölümünün Indiana'da bir TV kanalında program sunuculuğu yaparak geçirdi. 1970 yılında gırtlak kanserinden yaşamını yitirdiğinde tüm yaşamı boyunca olduğu gibi yapayalnızdı ve tek dostu John yanında yoktu.

Hep sade ve huzurlu bir yaşam arzulamış, ama kimileri bunu ona çok görmüştü.

yazar.unver@gmail.com

Radyoculuk Tarihimizin İlkleri...

•İlk naklen maç nakli 1933 yılında yapıldı. Yer İstanbul, eski topçu kışlasından bozma Taksim Stadyumu. Maçı anlatan spiker: Sait Çelebi. •İlk kadın spikerimiz Emel Gazimihal, 1938'de Ankara Radyosu'nda çalışmaya başlamış. •İlk yurt dışı radyo yayını 1938'de Ankara'dan yapıldı. •İzmir Radyosu ise 1949'da belediye tarafından kuruldu, 1953'te devlet radyosu kimliğini kazandı. •İlk portatif radyolar 1950'lerin başında görüldü. •İlk reklamların okunmasına 1951'de başlandı. •İlk il radyoları 1961'de Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Antalya, Gaziantep, Kars ve Van'da kuruldu. Bu radyolar, kültür ağırlıklıydılar ve ancak il çevresine yayın yapabiliyorlardı. •

**YAZARAK
SÖYLEYEREK**
Sadi Bülbul

İçimi acıtan şey

Gönülüm, tıpkı bir şırıngayla yapılan aşı gibi, bilgilerin yeni kuşaklara aktarılmasını istiyor.

içimi acıtan çok şey var. Birbirinin ne söylediğini anlamamak bunlardan birisi... Aynı düşünce, duygu, sevinç, keder, fıkra, anekdot, güzel söz, kavram ve hatta tek sözcüğü herkesin başka başka –ve bazen de tam tersiyle– anlaması içimi daraltıyor. Çünkü anlaşmazlıklar, buradan doğuyor. Önyargılar, kırgınlıklar, kompleksler ve daha pek çok neden de buna eklenince birbirimizi anlamamız güçleşiyor ve kimi zaman da olanaksız duruma geliyor.

Neyse... Benim sözünü edeceğim asıl içimi acıtan şey bu

değil. İnsanın bilgisini, görgüsünü, hassasiyetlerini ve deneyimlerini başkalarına geçirememesine içerliyorum asıl... Buna, çocukluğumdan buyana hep üzüldüm. Haydi o zamanlar çocuktum, gençtim, orta yaşlıydım. Peki bu ileri yaşımda niye hâlâ üzüliyorum?

Bir anne, bir baba bilgi ve deneyimini nasıl oluyor da çocuğuna anlatamıyor, ona aşılayamıyor? O korumasız çocukcağızın o basit bilgileri öğrenmesi ve deneyimleri edinmesi için, kendisinin de bir anne, baba olmasını –ve kimi zaman daha

sonrasını– beklemesi, ne kadar acı... O geçen yıllara yazık değil mi?

Siz doğuyor, büyüyor, öğreniyor ve yaşama veda ediyorsunuz. Çocuğunuz da öyle... Onun çocuğu da öyle yapıyor. Bir dede oğluna, oğul toruna kendi birikimini geçiremeden yaşama veda ediyor. Bu yüzden yaşanan kavgalar, mutsuzluklar bir yana bireysel ilerleme karınca hızıyla oluyor.

Bu kopukluktan zarar gören yalnızca bireyler de değil... Bunun bir de insanlık boyutu var. Bugün insanlığın ve uygarlığın aldığı mesafeyle övünüyoruz; ancak bu, hep sıfırdan başlayan insanların zaman kaybıyla alınmış bir mesafedir.

Eğer kuşaklar, kendinden sonra gelenlere kendi birikimlerini birebir aktarabilmiş olsalardı belki bugün insanlık, olanın iki katı bir uygarlık düzeyinde olurdu. Neyse ki, yazı geliştirilmiş ve insanlar bilgilerini bu araçla –bu aracı yoluyla– birbirine aktarabiliyorlar.

Ama herkes bilgilerini, deneyimlerini oğluna, kızına ve sonuçta insanlık da bir sonraki kuşak insanlarına dolaysız aktarabilselerdi, bu ne muhteşem bir şey olurdu? Gönlüm, tıpkı bir şırıngayla yapılan aşı gibi, bilgilerin yeni kuşaklara aktarılmasını istiyor. Bunun olanaklı olmadığını biliyorum; ancak

İnsanlar aynı şeyleri "aynı şey" olarak algılamıyor

eseflenmekten de vazgeçemiyorum.

Bu da yetmiş yormuş gibi –ve nedense– aksilik,

ana karında başlıyor. Halkın deyişiyle “Bir alimden bir zalim” doğuyor. Doğan zalime ise laf anlatmak hiç olanaklı olmuyor. Yazımın başında insanların aynı şeyleri “aynı şey” olarak anlamadıklarından yakınmıştım. Bu “anlamama” ile, bunu onlara anlatamama arasında yakın, gizli bir ilgi olduğunu da düşünmüyör değilim. Sorumlusu kim olursa olsun ama sonuçta...

Bilgilerin aktarılamaması, bu kopukluk benim içimi yakıyor, canımı acıtıyor; ancak yapılacak bir şeyin olmadığını da biliyorum. Ne diyeyim? Belki de, bunda da bir hayır vardır. Ortada, irili ufaklı milyonlarca bilgi küpünün dolaştığı, öteki türlü bir dünya belki de hiç çekilmez olurdu. Kim bilir?..

GÖZLE GÖNÜL ARASI
Dr. Mehmet Uhri

Yarım Kalan Bulmaca

Hanımefendinin ilerlemiş yaşının yanısıra hastalığının da son aşamasına gelinmişti. Destek tedavisi dışında tıbben yapacak fazla bir şey kalmamıştı.

Durumunun ayırdındaydı. Kabullenmiş görünüyordu. O sabah hasta yatağında doğrulup gece iyi uyuyamadığından, sıkıntılı düşler gördüğünden yakınıp ilaçlarının değiştirilmesini istedi. Hemşirenin başucuna bıraktığı ilaçları o sabah içmemişti. İlaçlarına baktığını görünce başını öne eğdi sonra eliyle ilaçlarını işaret etti ve “İlaç dediğin içinde ne olduğunu bilmediğin, yuttuğunda iyileşme umudunu da beraberinde aldığına inandığın bir şey olmalı” dedi.

“O kadar basit değil, ama bir açıdan haklısınız.” “İşte, benim bu ilaçlardan umudum kalmadı. Onları içmeme karşın kendimi daha iyi duyumsamıyorum. Her geçen gün bir önceki günü aratıyor. O yüzden ilaçlarımı değiştirmenizi, yeni ilaçlarla birlikte umutlarımın tazelenmesini istiyorum. Bana yardımcı olacaksınız değil mi?”

Bu sözleri söylerken bile hastalığın izi yüzünde görülüyordu. Gözleri ferini yitirmiş, rengi solmuştu. İleri derecede zayıflamıştı. Tedavisini gözden geçirip ilaçlarını değiştireceğini yeni ilaçların daha iyi geleceğini söyleyip odadan çıkarken cebinden çıkardığı kağıdı uzattı. “Bu çile daha ne kadar sürer bilmiyorum; ama sona yaklaştığımı duyumsuyorum. Günü geldiğinde beni son yolculuğumda yalnız bırakmak

istemeyecek birini arayıp haber vermenizi istiyorum. Ama sizden rica ediyorum şimdi değil, günü geldiğinde” dedi.

Kağıtta bir ad ve telefon numarası yazıyordu. Birkaç gün sonra hastamızın durumu ağırlaşmış yoğun bakıma alınınca verdiği numarayı arayıp haber verdim. Kısa süre sonra hallerinden hayli varlıklı oldukları anlaşılan orta yaşlı kadın ve eşi hastaneye gelip hastamızı görmek istediler. Yoğun bakım koşullarında kısa ziyaret izni alan kadın hastamızın yanına ilişti. Tuttuğu elini öpüp yanağına dokundururken sessizce ağlamaya başladı. Bir süre öylece kaldı. Hastamız zorlukla gözlerini açıp gelen kadını karşısında görünce yüzü aydınlandı. “Daha zamanı gelmedi, kuzucuk. Erken haber vermişler sana, evine git dinlen, yorulma buralarda” dedi. Öteki yanıt vermedi. Yanaklarından gözyaşı süzülüyor ve gülümsüyordu.

Hastamız tekrar uykuyu daldı. Ziyareti sonlandırıp dışarı çıktık. Eşiyle birlikte odama davet ettim. Bir süre sonra sakinleşip bugüne değin neden haber vermediğimi sordular. Durumu açıkladım. Kadın eşine sarılarak “Yine beni korumuş, üzülmemi sıkılmamı istememiş” diye tekrar ağlamaya başladı. Akriba olduklarını düşünüp yakınlık derecesini sorunca hastamızın gelen kadını doğumundan itibaren büyütüp yetiştiren bakıcısı olduğunu öğrendim. Doğduğu gün yatılı bakıcı olarak işe

alınmış üniversite eğitimi için yurt dışına gidene değin hiç ayrılmamışlardı.

“Beni o büyüttü. Hem annem oldu hem babam... Varlıklı, ama sorunlu çok çalışan bir anne babanın elinde büyüdüm. Onlar hep meşguldü, aradığım zaman onlara ulaşma olanağı genellikle olmazdı. Onların zamanı uygun olduğu zamansa ben genellikle uyumuş olurdum. İşte bu ortamda onların uzaklığını hiç duymasattırmadı bana. Ben onun kuzusuydum. Kimi kimsesi var mıydı hiç bilmezdim. O hep yanımdaydı.”

Bir tek bana görünür o kocaman sessiz evin içini sevgiyle doldururdu

“Sonra ne oldu? Aramadınız mı?”

“Nasıl desem? Üniversiteden sonra işe başladım, evlendim. Çok şey değişti yaşamımda. Onun eksikliğini çocuğum olduğunda anladım. Çalışma yaşamıma ara verip onun beni sevip bana baktığı gibi çocuğumu büyötmeye özen gösterdim. Bir ara ulaşmayı denedim; ama bulamadım. Ayrılırken arkama bakmamamı her zaman yakınındaymışım gibi yaşamamı öğütlemiş “Beni aramaya kalkma, günü gelince ben seni ararım” demişti.

Bu sözlerden sonra gözyaşlarını tutamadı. Eşi teselli etmek için sarılınca omuzlarını silkip doğruldu. “Evimizdeki cam eşyalardan biri gibiydi o... Baktığında görünmeyen,

ama her zaman işlevi olan bir cam eşyaydı sanki... Annem ve babamın yanında görünmez olurdu. Bir tek bana görünür o kocaman ve sessiz evin içini sevgiyle doldururdu. İnsanları sevmeyi ben ondan öğrendim

Şimdi orada öylece yalnız yatıyor. İyi görünmüyor. Yapabilecek bir şey yok mu?”

“Durumu hayli ciddi. Tıbben elimizden geleni yaptık. Ancak hastalık iç organlarına yayılmış durumda. Yanında olup elini tutmanız ona bu zor döneminde iyi gelecektir sanırım.”

O gece ve ilerleyen günlerde kadın hep hastanemizdeydi. Eşi de boş durmamış başka hastanelerden getirdiği hekimlerin görüşlerine başvurulmuştu. Hastamızın bilinci ara sıra bulanıklaşıyor ağırları yüzünden uyutmak zorunda kalıyorduk. Kadın ise gün boyu yanında oturup ona kitap okuyordu. Hastamızın onu duymuyor olabileceğini söyleyince kitap okumayı sürdürmek istediğini bunun kendine iyi geldiği yanıtını verdi. Ertesi gün hastamız bir ara gözlerini açıp sevgili kuzusunu yanında görünce yüzü yine aydınlandı. Bana dönüp “Bu kez gördüğüm düş çok güzeldi. Güzel sesler, anlamlı sözlerden oluşan bir denizde yüzyordum. Ilık bir rüzgar esiyordu. Verdiğiniz ilaçlar daha iyi geldi sanki, doktor bey” dedi. Sonra kuzusuna dönüp sevgi dolu gözlerle baktı. “Ben iyi olduğum kadar iyiyim, git dinlen, yorulma buralarda... Çocuğunu yalnız bırakma” dedi. Elime

uzanmaya çalıştı. Yatağında doğrulmak istedi. “Size sözünü ettiğim o sıkıntılı düşlerimde hastane koridorlarını aşip uçuyor, kalabalıkların arasına karışıyorum. Sonra o kala-balıklarda hapsolmuş duyumsuyordum kendimi... Kalabalıklar beni boğuyor gibiydi. Uyandığımda ise yine o lanet hastalığımla birlikte kendim oluyorum.

Karabasan işte, nereye kaçsan olmuyor. “Gençken kendime güvenirdim. Çabalayarak bir şeyleri değiştirebileceğime inanırdım. İnsana kendini anımsattığı için hastalıkları severdim. Sonuçta iyileşip yine o kalabalıklara dönecektim nasıl olsa...” “Şimdi durum çok farklı sanırım.” “Hastalık böylesine amansız olunca kendinden kaçamıyorsun. O seni seven kalabalıkların gücü de seni tutmaya yetmiyor. Bir yandan zaman akıp gidiyor. Karabasandan beter.”

Kuzusuyla yine göz göze geldiler. Kadın sarılıp hastamızın saçlarını okşadı. Yaşlı kadın “Bulmaca oyunumuzu unutmadin değil mi? Oyunu artık sen sürdüreceksin. Biliyorsun insanların buna gereksinimi var” dedi.

Birkaç gün sonra organ yetmezlikleri ile hastamızın durumu ağırlaştı. Hastane çalışanlarına teşekkür için yayımlanan gazete ilanı dışında geride bir şey bırakmadan aramızdan ayrıldı. Kadın ve eşi hastaneden ayrılırken teşekkür için odama uğradıklarında “Merakımı mazur görün ama şu bulmaca oyunu nedir?” diye sordum. Kadın çantasından çıkardığı bir

bölümü çözümlü bırakılmış gazetelerin bulmaca eklerini gösterdi.

Genç kızlığımızda birlikte gezer, kafelere oturur ve bunun gibi yarısı çözülmüş bulmacaları masalara bırakırdık

“İkimizin sessizce oynadığı bir oyundu bu...Gelenler masalarında yarısı çözülmüş bulmaca bulur ve genellikle tamamlamaya çalışırdı.”

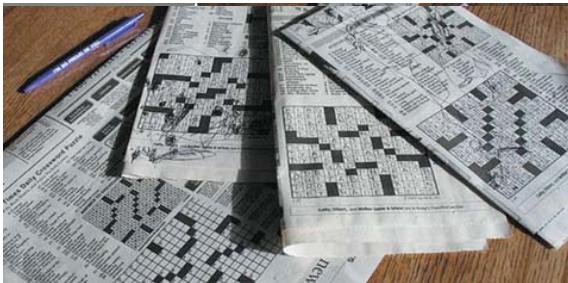
“Niçin yapardınız bunu?”

“İnsanların çözememekten korktukları için bulmacaya hiç başlamadıklarını, yarım bırakılmış bulmacaların ise ilk sahibine ait olduğu düşünülüp korkusuzca çözülebileceğini, o sayede insanların kendine güven duyabileceklerini öğretmişti bana.

‘İnsanları ayakta tutan güven duygusudur. Bu kalabalıklar insanı güvensiz yapıyor. Onlara yardımcı olmalıyız’ derdi.”

Tekrar teşekkür etti. Çantasından çıkardığı yarısı çözülmüş bir bulmacayı masama bırakıp “Oyunu öğrendiniz. Bunları ne yapacağınıza kendiniz karar verin” dedi.

Kocasının koluna girip ağır adımlarla odadan çıkıp gittiler.●

Brezilya’da yalnızca futbolcuların değil, hemen herkesin birer takma adı var. Ancak işin can sıkıcı tarafı, hiç kimse kendisinin nasıl çağrılacağı konusunda önceden onay veremiyor.

Bu arada Brezilyalıların dayanmadığı bir başka konu da; herşeyin sonuna “inhos” ya da “inhas” takısını eklemek... Örneğin bir şeyler içebilirsiniz, “cafezinho”da... Bir yabancıya İngilizce “bir dakika beklemesini” söylerken, “moment” yerine “momentinho” diyebilirsiniz rahatlıkla... Ya da arkadaşınızla köşedeki pub’ta buluşmayı önerirken,

“pertinho”ya gelmesini söyleyebilirsiniz!

Brezilya kültüründe adları kısaltmak ya da kişilere takma ad vermek çok yaygın bir uygulama. Dünyanın değişik ülkelerinde eğitim gören ve Portekizce konuşan öğrencilerin, neden sözcüklerin ardına “inhos” takısını eklediğini sorgulayan toplumbilimciler, bu geleneğin kökenini bulmaya çalışıyorlar.

Öteki futbol takımlarının aksine, Brezilyalı futbolcular ilk adlarıyla, çoğunlukla da takma adlarıyla çağırılıyorlar. Örneğin, Ricardo Izecson dos Santos “Kaka”, Marcos

Evangelista de Moraes “Cafu”, Frederico Chaves Guedes “Fred”, Nelson Jesus da Silva “Dida” gibi...

Brezilya futbol tarihine baktığımızda, en ünlü sporcuların soyadını fanatik taraftarlar bile zorlukla anımsar. Pele’nin gerçek adı, Edson Arantes do Nascimento, Dunga’nın, Carlos Caetano Bledorn Verri, Zico’nun, Artur Antunes Coimbra.

Farklı spor dallarında da takma ad kullanmak çok yaygın Brezilya’da... Ünlü tenisçi Gustavo Kúrtén “Guga”, 1980’lerin ünlü boksörü Adilson Rodrigues “Maguila”, Brezilya ulusal voleybol takımının 1,90 metre boyundaki koçu; Bernardo Rocha de Rezende “Bernardinho” takma adıyla biliniyorlardı.

Sokaktaki sade vatandaşın ünlü sporculara, pop şarkıcılarından bürokratlara, aktörlerden cumhurbaşkanlarına değin, hemen herkesin bir takma adı var.

Bunlar arasında takma adını, resmen kimlik kayıtlarına geçirtenler de görülüyor. Örneğin, Brezilya Cumhurbaşkanı Luiz Inacio Lula da Silva’nın, doğduğunda adı Luiz Inacioda Silva’ydı. Sendikacı olarak çalıştığı yıllarda kendisine verilen “Lula” takma adını, kimlik kayıtlarına geçirtmişti!

1964 yılında askeri darbeyle

Brezilya Cumhurbaşkanı Luiz Inacio Lula da Silva’nın, doğduğunda adı Luiz Inacioda Silva’ydi.

devrilen eski Cumhurbaşkanı Joao Goulart, tüm ülkede “Jango” takma adıyla tanınıyordu.

1980’lerdeki askeri diktatörlükten sonra, Brezilya’nın ilk Cumhurbaşkanı olan Jose Sarney’in ise tümüyle farklı bir adı vardı. Jose Ribamar de Araujo, çocukluğunda Jose do Sarney “Sarney’in oğlu Jose” diye çağırılıyordu. Bir süre sonra babasının ilk adı, bu Kuzey Brezilyalı politikacı ailenin soyadı oldu, Sarney’ler..

Eski Cumhurbaşkanı Fernando Henrique Cardoso, yurt dışında “Cardoso” olarak biliniyor, Brezilya’da ise yalnızca “FHC” diye çağırılıyordu. Yine 1956-1961 yıllarında Cumhurbaşkanı olan Juscelino Kubitschek, tüm ülkede

Pele’nin gerçek adı, Edson Arantes do Nascimento’dur.

aynı biçimde “JK” kısaltmasıyla anılıyordu.

Kişilerin ilk ad ya da takma adla çağrılmalarının kökeni, kölelik çağına dayanıyor. Yabancılarla ilişkisi olan Brezilyalıların en çok şaşırdıkları, kadın ve erkeklerin bayan, bay ve benzeri sıfatlarla anılıp, çağrılmaları...

Öne sürülen bir teoriye göre, kişilerin ilk adlarının kullanılması, 1888 yılına değin süren kölelik çağında başlamıştı.

Brezilya’da yaşayan İngiliz gazeteci-yazar ve futbol uzmanı Alex Bellos, bu alışkanlığın kölelik döneminin kalıntısı olduğuna inanıyor. O çağlarda köleler, özgür

insanlardan ayırt edilebilmeleri için takma adları ya da ilk adlarıyla çağırılıyorlardı.

Kimi uzmanlar, zorla Hristiyanlaştırılan Yahudi ve kuzeybatı Afrikalı Müslümanlar’a takma ad verildiği yorumunu, Brezilya tarihi üzerinde yaptıkları yoğun araştırmalara dayandırıyorlar.

16’ncı yüzyılda Portekiz’den Brezilya’ya göç edenler, kendi dinlerinden Hristiyanlığa dönmüş kimseler olarak tanınmak istemiyorlardı. Onlara Hristiyan soyadları verildiği için, bu nedenle kendilerini ilk adlarla tanıtmaya başlamışlardı.

Alman kültür düşünürleri Theodor Adorno ve Max Horkheimer’in, ünlü “Aydınlanma Diyalektiği” kitaplarına göre, ilk ad kullanma tercihi, yeni dünya döneminin tipik bir olgusuydu.

Her iki düşünür Amerika’daki sürgün yıllarında, eski çağlara ait bu alışkanlığın yeni Amerikan toplumunda, bireyler arasındaki uzaklığı gidermek amacıyla, “Bob” ya da “Harry” gibi kalıplara dönüştüğünün ayırdına vardılar.

Geleneksel uygulama olsun ya da olmasın, spor topluluklarında ilk ad kullanma, yakın dostlukların kurulmasına katkıda bulunuyor. “Deutsche Welle”den Soraia Vilela’ya göre, uzun adların kısaltılmasının nasıl yararlı olduğu, özellikle Brezilya örneğinde açıkça görülüyor. •

Gönderen: YILMAZ K. KAZANCI

Atlas Okyanusunda Bir Türk Ülkesi

Atlas Okyanusu'nda "Türk" adı taşıyan bir ülkenin var olduğunu biliyor muydunuz? Karayipler yakınlarında yer alan ve adı "Turks ve Caicos Adaları" olan bu ülke, İngiltere'nin sömürgesi konumunda... 38 adadan oluşan ülkenin başkenti ise, Grand Turk (Büyük Türk)'tür. Tüm hükümet binaları ve bakanlıklar, Grand Turk adındaki bu adada bulunuyor. Adaların toplam yüzölçümü 430 kilometrekare, nüfusu ise 25 binin üzerinde...

Kuzey Atlas Okyanusu'ndaki bu tropikal adalar, Bahama'nın güneydoğusunda yer alıyor, aynı zamanda Amerika ve Küba'ya da yakın konumda bulunuyorlar. Adaya Türk adının verilmesinin nedeni ise, pek de inandırıcı olmayan bir gerekçeyle açıklanmaya çalışılıyor.

İddiaya göre adada bulunan bir kaktüs bitkisi, Osmanlı döneminde

kullanılan fese benzediği için buraya Türk Adaları adı verilmiş! Bu iddianın sahibi, bölgeyi sömürge olarak ellerinde tutmaya devam eden İngilizler!.. Oysa adaların Türk adıyla anılması, fesin Türkler tarafından kullanılmaya başlanmasından yüzlerce yıl öncesine dayanıyor.

Kuzey Atlas Okyanusu'ndaki bu tropikal adalar, Bahama'nın güneydoğusunda yer alıyor, aynı zamanda Amerika ve Küba'ya da yakın konumda bulunuyorlar.

38 adadan oluşan
ülkenin başkenti ise,
Grand Turk. Adaların
toplam
yüzölçümü 430
kilometrekare,
nüfusu ise 25 binin
üzerinde...

İddiaya göre adada bulunan bir kaktüs bitkisi, Osmanlı döneminde kullanılan fese benzediği için buraya Türk Adaları adı verilmiş! Bu iddianın sahibi, bölgeyi sömürge olarak ellerinde tutmaya devam eden İngilizler!.. Oysa adaların Türk adıyla anılması, fesin Türkler tarafından kullanılmaya başlanmasından yüzlerce yıl öncesine dayanıyor.

1869 yılına gelindiğinde, "Turks ve Caicos Adaları"nın "Ay-Yıldızlı" bayrağını değiştirmeyi başarmıştı İngilizler!

Türk Adaları adı 1688’de ilk kez Coronelli adında ünlü bir İtalyan haritacının çizdiği Fransızca haritada yer alıyor. Ülkenin şu andaki resmi adının yer aldığı ilk tarihi belge Fransızca ve “Türk” sözcüğü burada aynen geçiyor.

Coronelli’nin söz konusu haritasında, adaların adı “Ide Caiquos, Caiquos and I. Turche” biçiminde yazılı. Üstelik Türkler de, ancak 1800’lü yıllarda fesle tanışıyor ve fes giymeye başlıyor.

16-18’inci yüzyıllarda İspanyol, Fransız ve İngilizler arasında el değiştiren adaların adı, 16’ncı yüzyılda İspanyollar’ın elindeyken bile yine “Türk Adaları”ydı. Bu adın fesle uzaktan yakından hiçbir ilgisi yok.

Adanın adını değiştirmek isteyen İngilizler, ada halkını yüzyıllardır kullandıkları bu addan vazgeçirmeyi

başaramamışlardı. İngilizler bunun üzerine, adayla Türkler arasındaki bağı, “fes benzerliği” masalını uydurarak kesmek istemişlerdi. 1869 yılına gelindiğinde, “Turks ve Caicos Adaları”nın “Ay-Yıldızlı” bayrağını değiştirmeyi başarmıştı İngilizler!

Başkent Grand Turk (Büyük Türk) adasının adı nereden geliyor ve adaya adını veren bu büyük Türk kimdi?.. 15-17’nci yüzyıllarda Osmanlı denizcilerinin, Akdeniz ve Atlantik’e yelken açıp bu sulara korsanlık yaptıkları biliniyor. Ayrıca, Piri Reis’in haritasında bu adaların bulunduğu yerde kayık resimleri yer alıyor. “Caicos” (Kaykos) sözcüğü de “Kayık” anlamına gelmektedir. Bu adaların Kristof Kolomb’tan 25 yıl önce Türkler tarafından keşfedilerek ele geçirildiği –adaya Türk denizcilerinin gelmesinden sonra– Batılılar tarafından “Büyük Türk, ‘Grand Senior’, Muhteşem

Süleyman” adlarıyla anılan Kanuni Sultan Süleyman’dan esin alınarak, başkente “Grand Turk” adının verildiği sanılıyor. Bu bilgileri doğrulayan Küba’nın eski

Ankara Büyükelçisi

E. G. Abascal şu açıklamayı yapıyor:

“‘Caicos’ sözcüğü,

Türkçe’deki kayıktan geliyor. Adanın adı

Türkler’in burada bulunduğunu

gösteriyor. Küba’nın en ünlü bölgesinin

adı ‘Matatorcos’,

yani Türkler’in öldüğü yer! Bunun bir felaket sonucu olduğuna ilişkin bilgiler var. İspanyol gemisi San Agustin 28 Şubat 1596’da Havana’ya geldiğinde, mürettebatın 45’i Müslüman, kimilerinin adları, Ramazan, Recep, Yusuf, Ali, Hüseyin’di. Batı Anadolu ve Karadeniz’den gelmişlerdi. 1640 yılında Küba’nın güneyinde bir İngiliz ticari gemisi, Türk korsanları tarafından ele geçirilmişti.”

Küba büyükelçisinin verdiği önemli bir bilgi de, İttihat ve Terakki döneminde Enver Paşa’nın Küba’ya özel bir görevli göndererek, bu konu hakkında araştırmalar yaptırmasıydı. Büyükelçi, “Bu görevlinin Küba’da

tarihi araştırmalar yaptığını ve bir rapor hazırladığını biliyoruz” diyor.

Diğer taraftan posta hizmetlerinde “Turks ve Caicos Adaları”nın adı sık sık yanlış yazıldığı için, adaya gönderilen mektupların bir bölümü önce Türkiye’ye geliyor. Türk posta idaresi de

mektupları tekrar adaya gönderiyor. Geçtiğimiz yıllarda kimi Avrupa ülkelerinin, Türkiye sanarak bu adalara da vize uygulaması başlatması, yetkililerin yaptıkları resmi yazışmalarla durdurulmuş. Bu arada ada vatandaşları dünyanın neresine giderlerse gitsinler, önce Türkiye’den gelmediklerini anlatmak zorunda kalıyorlarmış!•

“Kendini tanımak”, kişinin o ana dek yaptıklarını gözden geçirmek için arkasına baktığı an değil, o andan sonra yapacaklarına başlayabilmek için adımını atacağı andır.•

Sydney Harris

Derleyen:
ENGİN SOYLU

Büyükler Öyle de demişler Böyle de demişler

Sular yükselince, balıklar karıncaları yer. Sular çekilince de karıncalar balıkları yer. Kimse bugünkü üstünlüğüne ve gücüne güvenmemelidir. Çünkü kimin kimi yiyeceğine, suyun akışı karar verir! Evet, bir Afrika atasözü böyle diyor.

Bizim atasözlerimizden biri de şöyle der:
binince bey oldum sanır, şalgam aşı girince yağ oldum sanır.

Kimi görgüsüz ve eğitimsiz kimselerin bir rastlantı sonucu, hiç de layık olmadıkları önemli bir göreve geldiklerinde sergiledikleri tavırları eleştiren bu söz gibi, atalarımızın yüzlerce yıllık deneyimlerinden süzülüp gelen, binlerce atasözümüz var.

Yalnız bunlar arasında, anlam olarak birbirini destekleyenler olduğu denli, birbirleriyle ters düşebilecek anlamlar içeren atasözlerimiz de bulunuyor.

Şakacı bir dostun değerlendirmesine göre, “Kimi konularda atalarımız arasında amma da derin

fikir ayrılıkları varmış, meğer” dedirtecek denli bu “Birbirleriyle ters düşen” atasözlerimizden birkaçını aşağıda sizle paylaşıyoruz:

- Damlaya damlaya göl olur.
Taşıma suyla değirmen dönmez.
- İyi insan lafının üstüne gelir.
İti an, çomağı hazırla.
- Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
Nerde çokluk, orda bozukluk.
- Fazla mal göz çıkarmaz.
Azı karar, çoğu zarar.
- Söz gümüşse, sükut altındır.
Sükut ikrardan gelir.
- Harama uçkur çözülmez.
Güzele bakmak sevaptır.
- İki gönül bir olunca, samanlık seyrân olur.
İki çıplak bir hamama yakışır.
- Bülbülün çektiği dili belâsı.
Bilmemek değil, sormamak ayıp.
- Eşeğe altın semer de vursan, eşek yine eşektir.
Ye kürküm ye.
- Eğri otur, doğru söyle.
Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.

- Düşenin dostu olmaz.
Dost kara günde belli olur.
- Erken kalkan yol alır.
Acele işe şeytan karışır.
- Birlikten kuvvet doğar.
Körler sağır, birbirini ağırlar.
- Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.
Lafla peynir gemisi yürümez.
- İyilik yap, denize at.
Merhametten maraz doğar.
- Yüzü güzel olanın, huyu da güzel olur.
Yüzü güzel olanı değil, huyu güzel olanı sev.
- Akıl akıldan üstündür.
Aklın yolu birdir.
- El elden üstündür.
Alet işler el övünür.
- Acı patlıcanı kırağı çalmaz.
Yaşın yanında kuru da yanar.
- Zorla güzellik olmaz.
Zora dağlar dayanmaz.
- Öfke baldan tatlıdır.
Öfke ile kalkan zararlar oturur.
- İnsan kıymetini insan bilir.
İnsanoğlu çiğ süt emmiş.
- Anasına bak kızını al, kenarına bak bezini al.
Beş parmağın beşi birbirine benzemez.
- Eski dost düşman olmaz.
Güvenme dostuna, saman doldurur postuna.
- Haram el uzatılmaz.
Üzümlünü ye, bağını sorma.
Günün “anlam ve önemini” vurgulayan Afrika atasözü ile noktalayalım:
Kimi kimi yiyeceğine, suyun akışı karar verir!..•

Ekonomi dersinde öğretmen, tüm sınıfa sordu:
“Ülkede işsizliği önlemekten sorumlu olsaydınız, nasıl bir yöntem uygulardınız?”
Öğrencilerden biri, düşünmeden görüşünü açıkladı:
“Ülkedeki tüm kadınları bir adaya, tüm erkekleri ise başka bir adaya yerleştirdim” dedi.
Öğretmen, bu ilginç uygulamanın ülkedeki işsizliğe nasıl bir çare olacağını sordu.
Öğrenci bu soruya da duraksamadan yanıt verdi:
“Her iki adada kimse boş durmayacak, kimi küçük, kimi büyük boyda da olsa, sabahtan akşama dek herkes kayık yapmaya başlayacaktır.”•

Sacha Guitry’e “Dünyada en güzel şey nedir?” diye sordular.
Guitry, bu soruyu “Sevmek” diye yanıtladı.
“Peki ondan sonra?..”
“Sevmek” dedi Guitry.
“Neden sevmek, sevmekten daha güzel?” diye sordular.
Guitry, “İnsan” dedi. “Sevdiğinden daha çok sevdiğinden emindir de ondan.”•

Yazan: BARIŞ TARKAN

Kızılderili Kültürü

Bize bir çok söz verdiler,
anımsayamadığımız
kadar çok;
bir tekinin
dışında hiçbirini
tutmadılar.
Topraklarımızı
alacaklarını
söylediler ve
aldılar.

Bir Kızılderili kitabesi:
Yalan, tohumdur, bire
kırk verir. Verdiği kırkın
her biri bir tohumdur ki,
o da bire kırk verir. Bilgi de
tohumdur, bire yüz verir. Verdiği
yüzün her biri bir tohumdur ki, sana
bilgelik, torunlarına da esin verir.
Zekâ sudur, tohumları yeşertir. Yalanı
da bilgiyi de... Yetenek topraktır, ne
ekersen onu biçersin. Ekmezsen
üzerinde ayırık otları biter. Emek
güneştir, tohuma da, suya da, toprağa
da yaşam verir. Kader çadırındaki
kilim gibidir, ipliğini Ulu Manitu
verir, sen dokursun. Deseni sendendir,
renkleri Tanrı'dan... Şans doğal
gübredir, ne zaman nereye düşeceği
belli olmaz. Kilimine düşerse kirletir,

desenini değiştirir. Oysa toprağına
düşerse besler.

Bu kitabe okuyana ilham, yazana
derman, dağıtana şans getirir.

Kendilerine özgü kültürleri olan
Kızılderililer'in kimi atasözleri de
şöyle:

Yaşarken, ölüm korkusunun
kalbine girmesine asla izin verme.

Başkalarının görüşlerine saygı
göster ki, onların da sana saygı
göstermesini isteyebilesin. Yaşamı
sev, eksiksiz yaşa, yaşamındaki tüm
şeyler güzel olsun. Uzun yaşamak
için gerekeni yap ve başkalarına da
aynı amaç için yardımcı ol.

Büyük ayrılış günü geldiğinde,
soylu bir ölüm şarkısı hazırla.

Bir dostla karşılaştığında ya da uzaktan gördüğünde, hatta yalnız bir yerde bir yabancı önüne çıktığında, bir söz söyle ya da mutlaka selam ver.

Tüm insanlara saygı duy; ama asla yaltaklanma.

Sabah güneş doğduğunda, ı ışık için, yaşamın ve sağlığın için şükret.

Bulduğun besinler ve yaşam sevincin için şükret.

Şükredecek bir neden bulamıyorsan, içindeki kusuru ara.

Ölüm zamanı geldiğinde, kalbin ölüm korkusuyla dolmasın; böyle olanlar zamanları geldiğinde birazcık daha yaşamak için ağlayıp dua ettiler ve bu yüzden farklı bir yaşamı yaşadılar.

Kendi ölüm şarkını söyle ve bir kahramanın eve dönüşü gibi öl.

Dünyaya bağlan ve orada saygıyla yaşa.

Seni izleyenlere daima saygılı davran.

Emeğini en iyi amaca yönelt.

Son balık öldüğünde, son nehir kurduğunda, son ağaç kesildiğinde, beyaz adam paranın yiyip karnını doyurabileceği bir madde olmadığını anlayacak.

Gereken her yerde yardımcı ve şefkatli ol.

Düşüncelerine ve bedenine iyi bak.

Yaptıklarının tümünden sorumlu ol.

Arkamda yürüme, ben öncün

olmayabilirim. Önümde yürüme, takipçin olmayabilirim. Yanımda yürü, böylece ikimiz eşit oluruz.

Ölümler güç ve bilgilerini beraberinde götürmez, yaşayanlara ekler.

Düşmanımı cesur ve güçlü yap! Eğer onu yenersem utanç duymayayım.

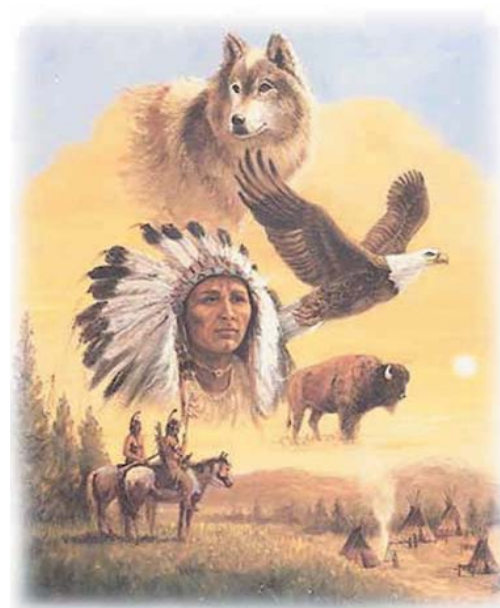
Şeytan hakkında konuşmayın. Gençlerin kalbinde merak uyandırır.

Bir kez “Al şunu” demek, iki kez “Ben vereceğim” demek-ten iyidir.

Su gibi olmalıyız. Herşeyden aşağıda, ama kayadan bile güçlü.

Bir başkasının kabahati hakkında konuşmadan önce, daima kendi makoseninin içine bak.

Kehanet, olası bir olayı kesin bir bakış ile görmekten başka bir şey değildir. Hava ya bulutlu olacaktır, ya da güneş açacaktır.

Komşun hakkında hüküm vermeden önce, iki ay onun makosenleriyle yürü.

Doğum yapan herşey dişidir. Kadınların ezelden beri bildiği dünyanın dengelerini erkekler de anlamaya başladıkları zaman, dünya daha iyi bir dünya olmak üzere değişmeye başlamış olacaktır.

Günümüzde insanlar bilgiyi arar oldu, hikmeti değil. Oysa bilgi mazidir, hikmet ise gelecek.

Aşkı tanıdığında, Yaratıcı’yı da tanırsın.

Yaratıcı’nın kelimeleri meşe yaprağı gibi sararıp düşmez, çam yaprağı gibi ilelebet yeşil kalır.

Sioux Kabilesi’nden Mahpiu Luta (Kırmızı Bulut) 400 yıl önce dünyanın öbür ucundan gelen “soluk benizliler” için “Bize birçok söz

verdiler, anımsayamadığım kadar çok; bir tekinin dışında hiçbirini tutmadılar. Topraklarımızı alacaklarını söylediler ve aldılar” diyor.

Kuzey Amerika’ya ilk erişen insanlar, yeni bir kıtaya ayak bastıklarını tahmin bile etmemişlerdi.

Atalarının binlerce yıldır yaptığı gibi, Sibiry kuyılarında av peşinde koşup durmuşlardı. İlk yerleşimciler Seminoller, Çerokiler ve Mişuki kabileleri ile karşılaştılar. İspanyol kaşifler ise, Kaliforniya’da Soson, Payitu, Kahula, Mevuk ve diğer kimi kabileleri buldular karşılarında...

19’uncu yüzyılda, Avrupalılar batıya doğru göç ederken, Kızılderililer’i yaşadıkları kendi topraklarından sürmüşlerdi. Bu dönem batıda Apaçi, Siyu, Komançi ve öteki kabilelerle yapılan soykırım savaşları sürecidir.

Bu savaşlardan geriye kalan çok az sayıda yerli ise, Kızılderililer için ayrılmış ve “rezervasyon” olarak bilinen küçük bir alanda yaşamaya mecbur tutulmuşlardı. Bugün ABD’de hükümet tarafından tanınan 554 Kızılderili kabilesi var. 1626 yılında Hollandalılar’ın satın aldığı New York’ta ise 85 binden fazla Kızılderili yaşıyor.

Amerika’da 300’den fazla Kızılderili yerleşim bölgesi bulunuyor.•

Yazan: ÇAĞDAŞ KORKUT

Adem Oğlu ve Ufuk Turu

Zirvelerde uluslararası toplantılar yapılıp, dünya krizle boğuşup yoksullaşırken, uyuşturucu ve silah ticaretinden kazanılan para her geçen gün artıyor...

Ademoğlu, durumuna bakmayıp “içmeye ayrılan bulamazken, ihtiyaç molasına tahtirevanla gider” gibi, çoğu Afrika’da, yaklaşık 1 milyar aç insanı doyurmak için her yıl en az 30 milyar dolar gerekirken, silahlanma yarışında 1,339 trilyon dolar harcanıyor, 194 milyon kişi ise, marihuana, esrar, kokain veya eroinle “ölebilmek” uğruna, uyuşturucu sektörüne milyarlarca dolar ödüyor.

Bu arada “kara mizah” gibi gelişmeler de, “gelişmiş” ülkelerde görülüyor:

Sigaraya karşı katı yasaklar getiren Hollanda, lokallerde, kafelerde marihuana içenlere özgürlük tanıyor. “Coffee shop” diye anılan ünlü kafelere gidenler, içine

tütün karıştırmamak koşuluyla, marihuana içmeye devam edebilecekler.

“Tuzu kuru” kimi ülkelerde bu özgürlükler yaşanırken, bir lokma için çırpınan milyonlarca insanın durumuna gelince:

Pakistan ve Tayland’da tarla ve silolar yağmaya karşı askerler tarafından koruma altına alınırken, Mısır ve

Haiti gibi ülkelerde yapılan zamlar halkın ayaklanmasına yol açıyor.

BM Gıda ve Tarım Kurumu (FAO)’nun Başkanı Jacques Diouf, dünya genelinde kargaşaya neden olan pahalılığın, üretimde artış beklenmesine karşın devam edeceğini, yüksek gıda fiyatlarının

günde 1 dolardan az gelirle geçinmeye çalışan milyonlarca kişiyi tehdit ettiğini belirtiyor.

Gelişmekte olan ülkelerde ekmek, piring, süt, yağ gibi temel gıda maddelerinin fiyatları

hızla yükseliyor. Buğday ve piring fiyatları bir önceki yıla göre yüzde 100, mısır ise yüzde 200 oranında artıyor, tahıl fiyatlarının özellikle kalabalık nüfusa sahip Çin ve Hindistan’dan gelen talepte artış olması nedeniyle yükseldiği öne sürülüyor.

FAO, gelişmekte olan ülkelerde yerel gıda üretimini artırmak için çiftçilerin gübre, tohum ve hayvan yemini daha kolay elde etmesi gerektiğini vurgularken, akaryakıt giderlerinin yükselmesinin de yol açtığı pahalılık sonucu, bu ülkelerde halkın gelirinin yüzde 60 ila 80’ini gıdaya harcamak zorunda kaldığına dikkat çekiyor.

BM genel sekreteri, Afrika’da “yeşil devrimi” teşvik amacıyla, Afrika Birliği ve diğer taraflarla çalışmalarını sürdürdüğünü vurguluyor.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-moon, dünya liderleri tarafından 2000 yılında

kabul edilen “Bin Yıl Kalkınma Hedefleri”nin ilkinin, açlık çeken insan sayısını 2015 yılına kadar yarı yarıya azaltmak olduğuna dikkat çekerek, “Bu kendi başına zorlu bir görev. Ayrıca yalnızca diğer ülkelerin gerisine düşmüş Afrika ile de sınırlı

değil. Dahası, müthiş bir sorunlar yumağı ile karşı karşıya kalmak üzereyiz” uyarısında bulunuyor.

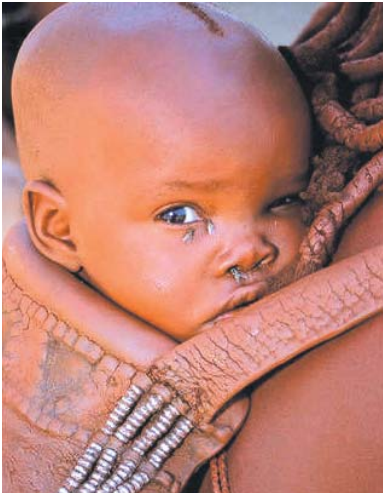
Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı’nın (WFP) gözlemlerine göre, daha önceleri farklı ve besin değeri yüksek gıdaları alabilen aileler, artık tek bir tahıl ürününe yöneliyor ve günde üç yerine iki, hatta tek öğün yemek yiyor.

WFP bu yıl dünya genelinde 73 milyon insanı –ki buna Darfur’da her gün yiyecek sağladığı 3 milyon kişi de

dahil– doyurmayı planlıyor. Ancak WFP’nin bunu yapabilmesi için yalnızca gıda fiyatlarındaki artışı karşılayabilmek amacıyla, ek 500 milyon ABD Doları’na gereksinimi var.

Kuraklık ve su baskınlarına karşı savunma sistemleri oluşturulmasını isteyen BM genel sekreteri, açlığa kalıcı bir çözüm bulacak bilim ve teknolojileri ortaya koyarak, Afrika’da “yeşil devrimi” teşvik amacıyla, Afrika Birliği ve diğer taraflarla çalışmalarını sürdürdüğünü vurguluyor.

Kırk kadar devlet adamı ve 192 ülkenin gıda ve tarım uzmanlarının katıldığı Roma Zirvesi'nden ise olumlu bir sonuç çıkmadığını vurgulayan Papa 16. Benedikt'in yayın organı "L'Osservatore Romano" gazetesi, "Yalnızca laf salatası yapıldı. Herkes kendi çıkarını ortaya koydu. Cesaret tutsaklığı ve egoizme yenildi, olan yine aç insanlara oldu" diyor. Zirvede hedefin, çoğu Afrika'da yaklaşık 1 milyar aç insanı doyurmak olduğunu belirten gazeteci Reha Erus, toplantıyla ilgili Roma notlarını şöyle özetliyor: "Evet, zirve fiyasko ile sonuçlandı. Acil gıda yardımı isteyen

yoksul ülkeler için parmak kıpırdatılmadı. FAO Başkanı Jacques Diouf her yıl açlıkla savaşım için en az 30 milyar dolar gerektiğini söyledi.

"Zirve'den sadece 7 milyar dolar yardım sözü çıktı.

FAO Başkanı Jacques Diouf her yıl açlıkla savaşım için en az 30 milyar dolar gerektiğini söyledi.

"İtalya Dışişleri Bakanı Franco Frattini, bir 'Gıda Bankası' kurulmasını önerdi. Yanıt veren bile olmadı.

"Dünyayı açlıktan kurtarmak için kürsüye çıkan VIP devlet adamları konuşmalarından hemen sonra, Roma'nın ünlü İtalyan restoranlarında kendilerine ziyafet çekip, 'Tatlı Hayat' döneminin

ünlü Sokağı 'Via Veneto'nun cafelerinde kahve içip, yanında konyak yudumladılar.

"Eşleri de yine ünlü marka butiklerinin bulunduğu lüks sokaklarda, binlerce euro harcayarak gardroplarını yenilediler."

"Tok ne anlar açın halinden?" örneği, zirvelerde, uluslararası toplantılarda bunlar yaşanırken, Birleşmiş Milletler'in uyuşturucu ve suçla savaşımından sorumlu birimi, 2006 yılında dünyada 15 ile 64 yaş arasında 166 milyon insanın, -dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 4'ü- marihuana ya da esrar kullandığını açıklıyordu.

2008 Yılı Dünya Uyuşturucu Raporu'nda ayrıca 2006 yılında, kokain kullanımlarının sayısının 16, heroin

kullanımlarının sayısının ise 12 milyon olduğu kaydediliyordu.

Kolombiya ve Afganistan'da, militanların ellerinde bulunan bölgelerde uyuşturucu üretiminde artış olduğu bildiriliyordu.

Uyuşturucu üretiminde yüzde 100'e yaklaşan bu artış raporu yanında, Avrupa Futbol

Şampiyonası'nın başlayacağı günlerde, spor dünyası bir başka uyuşturucu haberiyle sarsılıyordu:

Romanya milli takımının ve İngiliz Chelsea kulübünün golcü futbolcusu Adrian Mutu'ya, 2004 yılında yapılan kan testinde kokain kullandığı belirlendiği için, FIFA tarafından 18,6 milyon dolar para cezası verilmişti.

Mutu'yu 2003'te Parma'dan 25,3 milyon dolara transfer eden Chelsea kulübü ise, bu gelişme üzerine futbolcudan 16 milyon dolar tazminat istiyordu.

"Açlık, pahalılık, uyuşturucu" derken, silahlanma yarışıyla ilgili bir rapor gündeme "bomba" gibi düştü:

Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü'nün Stockholm'de yaptığı açıklamaya göre, dünyada askeri harcamalar, son 10 yılda yüzde 45 artmış, 2007 yılında 1,339 trilyon dolara yükselmişti. Silahlanmaya, kişi başına yılda 202 dolar harcanıyordu.

1998 ila 2007 yıllarında, askeri harcamalar en fazla Doğu Avrupa'da

Uyuşturucu ticaretinden kazanılan kara para milyarlarca doları buluyor...

artmış, bu ülkelerin harcamaları yüzde 162 artış kaydetmişti.

Dünyadaki harcamaların yüzde 45'ini ABD'nin 547 milyar dolarla tek başına yaptığı bildirilen rapora göre, geçen yıl İngiltere 59,7 milyar dolarla ikinci, Çin 58,3 milyar dolarla üçüncü, Fransa 53,6 milyarla dördüncü, Japonya 43,6 milyar dolarla beşinci sırada geliyor, bunları Almanya 36,9, Rusya 35,4, Suudi Arabistan 33,8, İtalya 33,1, Hindistan 24,2 milyar dolarla izliyordu.

"Silahlanma yarışı" ile ilgili rapora tüy diken "son dakika" haberi ise Amerika'dan geldi. Yüksek Mahkeme, Washington'da silah taşımayı yasaklayan yasayı, 4'e karşı 5 oy'la, anayasal haklara aykırı bulmuştu. Özellikle başkent halkına tanınan silah taşıma özgürlüğünün ne anlama geldiğini, geleneksel düğün kutlamalarımızla, futbol maçlarından sonra oluşan konvoylarımızla ilgili haberlerden dolayı iyi biliriz.

Bu "Amerikanvari" özgürlüğü ulusumuza kazandıranların ruhu şâd olsun!..•

Yazan: SEMRA ATAY

Aral Denizi Faciası

Bir zamanların zengin
balıkçılık endüstrisi
merkezi günümüzde gemi
mezarlığına dönüştü...

Karakalpakistan, Özbekistan'a bağlı ve bu ülkenin batı kesiminde yer alan özerk bir cumhuriyet. Başkenti Nukus. Yüzölçümü 165.000 km2. Nüfusu yaklaşık 1 milyon 200 bin. Bu nüfusun 400 bini Karakalpak, 400 bini Özbek ve 300 bini Kazak.

Ülkenin kuzeyinde bulunan Muynak kentinin nüfusu ise, bugün birkaç bin kişiye inmiş durumda. Nedeni 1980'li yıllardan buyana Aral

Denizi'ndeki çekilme. Küresel ısınmanın ve sulama projelerinin yol açtığı bu felaketin sonucu, uydudan alınan fotoğraflarda net biçimde görülüyor.

Bir zamanlar çok hareketli bir balıkçılık merkezi olan Muynak, kilometrelerce çekilen Aral Denizi'nden günümüze kalan "kurak kıyıları" ile, geçmişin düşünüyü yaşıyor günümüzde...

Geçmişte bölgenin en önemli ekonomik kaynağı olan endüstriyel balıkçılık ve konserveçiliğinin merkezi Muynak kentinde, bugün balık restoranlarından geriye yalnızca tabela ve reklam panoları kalmış durumda...

Bölgede tek tür tarımcılığın ağırlık merkezi olan pamuk üretimi, ırmak ve nehirlerin denize ulaşmasını engelliyor. Bu durum ve buharlaşma, Aral Denizi faciasının daha da hızlanmasına yol açıyor.

Aşırı çevre kirlenmesi nedeniyle, mevcut akarsularda tuzlanma ve zehirlenme oranları da büyük ölçülere ulaşıyor.

İnsanların doğaya verdiği zarar sonucu oluşan olumsuz çevre koşulları, dönüp dolaşıp insanları, Muynak gibi kentleri ve tüm yaşamı vuruyor. Muynak günümüzde, Sovyetler döneminin gurur kaynağı olan balıkçılık filolarından geriye kalan paslı gemilerin mezarlığına dönüşmüş durumda...

Kurumuş deniz yatağında esen güçlü rüzgarların yol açtığı kirli tozkoparan fırtınaları, yörede yaşamını sürdürmeye çalışan insanların, kronik ve şiddetli hastalıklara yakalanmalarına neden oluyor. Denetlenemeyen iklim değişiklikleri yüzünden, yazlar daha sıcak, kışlar daha soğuk geçiyor.

Aral Denizi bir zamanlar dünyanın en büyük tuzlu suları arasında dördüncü sırada yer alıyordu. Sovyetler Birliği'nin sulama projelerinin etkisiyle, 1960'lı yıllardan buyana sürekli olarak çekiliyor ve giderek küçülüyor.

2004 yılında yüzölçümü yüzde

25 küçülen Aral Denizi'nin tuz oranı, yaklaşık 5 misli arttı. Bunun sonucunda çevrenin doğal bitki örtüsü ve canlı hayvan türü yok oldu.

2007 yılında ise yüzölçümü ilk boyutlarının yüzde 10'una düştü ve Aral Denizi üç ayrı göle dönüştü. Bu göllerden ikisinin sularının aşırı tuzlu olması, balık türlerinin yaşamasına olanak bırakmıyor.

Bir zamanların zengin balıkçılık endüstrisi merkezi ve balıkçı kentlerine ilişkin "eski" kıyıların, günümüzde gemi mezarlığına dönüşmesi sonucu yaşanan bu çöküş, işsizliğe ve ekonomik darboğaza yol açıyor.

Aral'ın yok oluşu, bu sonucu çok daha önceden bekleyen Sovyetler için sürpriz değildi. Daha 1964 yılında Aleksandr Asarin, Hidro Proje Enstitüsü'nde bu kötü kaderi dile getiriyor ve şunları söylüyordu:

"Bakanlar ve Politbüro Konseyi tarafından onaylanan beş yıllık planın bir parçası olarak, belki de Aral Denizi'nin kaderini belirleyecek bu projeye, alt kademede hiç kimse karşı çıkamaz."

İnsanların doğaya verdiği zarar sonucu oluşan olumsuz çevre koşulları, dönüp dolaşıp insanları, Muynak gibi kentleri ve tüm yaşamı vuruyor. Muynak günümüzde, Sovyetler döneminin gurur kaynağı olan balıkçılık filolarından geriye kalan paslı gemilerin mezarlığına dönüşmüş durumda...

UNUTAMADIĞIM ANIM
Canan Erk

Yalnızlık

Bir zamanlar uzak bir Afrika kentindeydim ve çevremdeki insanlara karşın çok yalnızdım. **İnsanlar beni tatlı bir sabırla anlamaya çalışıyor, bulabildikleri en basit tümcelerle yanıtlıyorlardı. Duygularım, özlemlerim, düşlerim, öfkelerim, yargıları, gözlemlerim aktarılamadan kafamda birikiyorlardı.**

Konuşmak ne güzeldir. Bir tümce söylersiniz, kafanızın içindeki dolaşmış yumak çözölmeye başlar. Söyledikçe herşey netleşir, düşüncelerinizi aktarabilmek size coşku verir. Sonra dinlersiniz. Karşınızdakinin başının içinde dönen dişlilerin çıkardığı sesi duyarsınız kimi zaman... Onu anladığınızda gözlerinde beliren ışığı görürsünüz.

Bir zamanlar uzak bir Afrika kentindeydim ve çevremdeki insanlara karşın çok yalnızdım. Çünkü onların dilini bilmiyordum.

Kreşteki oğlumun tümceleriyle başladım konuşmaya... Artık bir yetişkin değil, bir çocuktum. İnsanlar beni tatlı bir sabırla anlamaya çalışıyor, bulabildikleri en basit tümcelerle yanıtlıyorlardı.

Duygularım, özlemlerim, düşlerim, öfkelerim, yargıları, gözlemlerim aktarılamadan kafamda birikiyorlardı. Ne denli yalnızdım. Birileri olmalıydı, birilerini bulmalıydım!

Beni her gördüğünde “Kayzeri, Kayzeri...” diye gözleri dolan Ermeni pastacı, yıllar önceki sisli çocukluğundan yalnızca “Otur burada!”yı bulup çıkarabilmişti. Rodos’tan göçmüş Yahudi dostlar ise hınzır sözler anımsıyorlardı.

Günler geçtikçe alışveriş yapmaya, otobüsle oraya buraya gitmeye, aynı tümceyi kullanarak eşimi iş yerinden aramaya başladım. Değişen bir şey yoktu aslında... Keyifli sohbetlerin bir ucunda oturuyor, kendi yalnızlığımla yetiniyordum.

Günlük gazetelerin limana giren ve ayrılan gemilerin listesini yayımladıklarını keşfettiğimde çok sevindim. O sıralarda Süveyş Kanalı kapalıydı ve gemiler Ümit Burnu’nu dolaşıyorlardı.

Bu gemilerin arasında Türk gemileri de olmalıydı. Sabırla, aylarca taradım listeleri bir tanıdık ada rastlarım diye... Sonradan çoğunun limana girmeden açıktan ikmal yaptıklarını ve yollarına devam ettiklerini öğrendim.

İşte tam da bu sırada bir gemici haberi ulaştı evimize... Hastalanmış, mide kanaması geçirdiği için helikopterle gemisinden kentteki hastahaneye taşınmış, tedavi edilmiş, o da benim gibi dil bilmiyormuş, araştırmış bizi bulmuş.

Bir arife günü telaşına kapıldım sevinçle... “Perdeleri de yıkamalı mıydım acaba?”, “Ülserliler ne yerdi?”, “Yoğurt, evet yoğurt mayalamak”.

Oğlum şaşkın gözlerle anlamaya çalışıyordu heyecanımı, ucuymordum evin bir ucundan bir öbürüne...

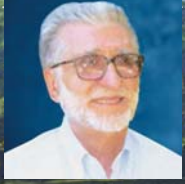
Onu gördüğümde başı öne eğikti, durmuş, ellerini kapının iki yanına dayamış, birinin burnuyla ötekinin topuğunu iterek ayakkabılarını çıkarıyordu. Gözyaşları gözlerime doğru yalmayak ilerledi. Bu hareketi kim bilir kaç kez izlemiştim. Sonra

başını kaldırdı. İnce solgun bir yüzü, alınının yukarılarından başlayıp dümdüz aşağıya uzanan bir burnu vardı. Küçük birbirine yakın gözleri yorgundu. “Merhaba yenge” dedi.

Merhaba yenge... Sıcak tozlu yaz rüzgarı, bir döndü kapının önünde, sonra uzaklarda ne varsa içeri taşıdı. Aşınmış, yuvarlanmış tepeler, hışırdayan kavak yaprakları, bakanlık dolmuşlarının kibar, yaşlı şoförleri, babamın gülen gözleri, Samanpazar’ındaki ufak tefek postacı, annemin terliğinin sesi, kardeşimin yaz boyu kurumayan güzelim saçlarındaki deniz kokusu, ıslak kış akşamlarının serçeleri...

Sarıldık Beykoz’lu balıkçı Adem’le birbirimize, ağladık. Saatler boyu konuştuk, hemen hiçbir şey yemedi, perdelerle bakmadı bile... Oğlumu dizlerine oturttu, hastalığını, ailesini, geçmişini anlattı. Sakin bir adamdı, acele etmeden konuşuyordu, sabır ve anlayışla dinliyordu.

Gariptir, bir kısacık gün beni tedavi etti. Sonraları yalnızlık çekmedim, o güzel güney kentinde mutlu oldum. Adem benim en iyi tanıdığım şeylerin simgesiydi. Bana “Yenge” demiş, ayakkabılarını kapıda çıkartmış, bana memleketimi getirmişti. Kaybettiğimi sandığım herkes ve herşey orada duruyor, benim dönmemi bekliyordu. •

EBEL'İN DUASI
İlyas Halil

SIHIRLI BAHÇEDEN BİR ANI

1947 yıl değildi. Gemi azıya almış küheylan, eyerinde oturmuş. Ardım toz, önüm duman... Lise öğrencisi idim yolu garip... Çocukluğumu eski urba dolabına asıp komşu kızı kokan bir mevsime koşuyordum. Nedenini bilmeden...

Okulda, Ahmet Haşim, Nâzım Hikmet, “Düşünmeyi seviyorsan Eflatun’u bil” diyordu. Annem “Şiir seveceksen kendini öğren” demişti.

O te yandan Mr. Maynard bize verdiği ekonomi dersini benim yaşıta, çıplak nazenin yapmış. Kafamda uryan bir gelin idi iktisat... Bana el ediyor, “Gel” diyordu. Boş vaktimde kitaplıklarda Adam Smith ve Karl Marx’ın kim olduklarını arıyordum. O yıl okula iki şaşı gözle bakıyordum.

O yaz başı, bahçemize sihir eken kadın sevinçliydi. Yıllar sonra 177 Sokak’ta doğduğu evin ikinci katına taşınmıştı. Baba evinde mutluluğa her gün yeni bir tanım buluyordu.

Çocukluğunu geçirdiği çiçekler, böcekler bahçesi penceresinin altındaydı. Tagore’un, Halil Cibran’ın şiirleri tekrar mırıldanacaktı.

Bahçeye nane kokusu ekecek, yeşil baş verince, pazartesi mutlu...

P enceresinden içeri maydanöz yapraklı yeşil güneş girince, çarşamba güzel... Yeşil portakal soymuş gibi gün ışığı ellerinde koku olunca, cuma sevinç dolu... Olacaktı.

Akşam güneşi sebil çeşme... Sesini dinler gibi, yüreği hüüzün dolunca gün batımında hüüzün...

İki ekmek diliminin arasına toprak kokusunu katık yapmak, toprak kokusunu ısırınca “Çok şükür, doydum” demek... Bu minval üzerine aylar, yıllar saçlarının ağaracağını umut etmek... “Güzel” diyecekti.

Çok geçmeden fırtına bulutları evin damında belirdi. Kızıl kiremitli evin ak güvercinleri uçtu gitti. Kara kargalardan kara sesler duydu.

D oktor Atası’nın haberi kötü idi. O an doğuya bakan pencereler karardı. Zift koyu... Zift yapışık... Zindan kara oldu. Güneş eve dokunmadan batıya gidiyordu. Sihirli bahçecinin göğüs kanseri geri gelmişti. Günleri sayılacak kadar azalmış. Yakında İstanbul’a tedaviye gidecekti.

İstanbul’a tedaviye gitmeden önce

beni yatak odasına çağırdı.

“Gel otur oğul” dedi. “İki güne kadar İstanbul’a gidiyorum. Ne zaman döneceğimi bilmiyorum. Dönemezsem beni hoş gör. Sana bir hayli iş bırakacağım. Külfetli olacak. Ne yaparsın yaşam bu... Kestirmesi yok. Ola ki uzun bir süre seni yalnız bırakacağım, gitmeden yapılacak bazı şeyleri bilmeni istiyorum. Küçüklerin okumasına, okullarına göz kulak olacaksın. Yük ağır olacak. Haberin olsun.

"B iliyorsun, 17 yıldan beri en yakın arkadaşım sendin. Uzun kış, çocuktun, geceleri sana öykü anlatınca yalnızlığım azalıyordu. Sana üzülmeyi öğrettim. Gözlerinde yaş belirince sevinmiştim. ‘Oğul büyüyor’ diyordum. ‘Öğüdümü hoş gör. Bu gerçeği günlük yaşamından öğrenmeni isterdim. Olmadı. Seni uyarmadan ayrılmak istemedim.

“Mandalina sevdiğini biliyorum. Mandalina prasa veya patates koksaydı, ne yapacaktın?”

“Şaşırdım” dedim. Neyin ne olduğunu, kimin kim olduğunu bilmez, aradığımı bulamazdım.”

“Evet” dedi. “Ölçülerini sağlam tutmalısın. İnsanları hataları ile ölçme. Kurdukları düş, yaşamak istedikleri rüyaları ile sev. Çocuktum, bahçemizin insan gibi nefes alan, sevinen bir yaratık olduğunu gördüm. Bir çocuk gibi renkli kokulu rüyası vardı. Rüyasına bahar ile

başlar, her ağaca yeni bir renk, her yaprağa yeni bir koku bulurdu. Yaz gelince ağacın renklerini değiştirir, kokuları yenilerdi. ‘Güz’ deyince yeniden renk bulurdu ağaçlarına...”

K omşumuz Muallime (öğretmen) Roza’ya bahçecinin neden değiştiğini sordu. Yaşlı kadın güldü: “Gerçeği öğrenmek istiyorsan” dedi. “Kendine arkadaş olacak çiçek bul. Çiçeği sev, çok sev. Sevgi sorar, sormaya zorlar seni... İçimizden akan

hayat suyunun nasıl aktığını öğrenirsin.” “İnsanlar rüyalarını çiçek kokusundan, renginden yaparlar. Hatırlarım beş yaşındaydın.

parmaklarının arasında bana bir menekşe vermiştin. ‘Bu benim arkadaşım’ demiştin.

Kurduğun ilk düştü menekşe, ilk rüya...

O günden buyana her kurduğun düşte menekşenin kokusunu, rengini gördüm. Kişinin içinde yaşattığı düşün güzelliği, sevdiği şeylerin kokusundan, renginden belli olur. O günden buyana her menekşe gördüğümde kuracağın rüyaları düşündüm.

O ğul rüyasız insandan uzak dur. “Sev ki, merak edesin. Merak et ki, bilesin. Bilince renkler, kokular çoğalır. Rüyalar gerçek olur.”

O günden sonra sihir yapan bahçecimizi görmedim. İstanbul’dan geri dönmedi. •

YAKINDAN TANIDIKÇA
Yücel Aksoy

Tango müziğinde
devrim yapan
sanatçı

Astor Piazzola

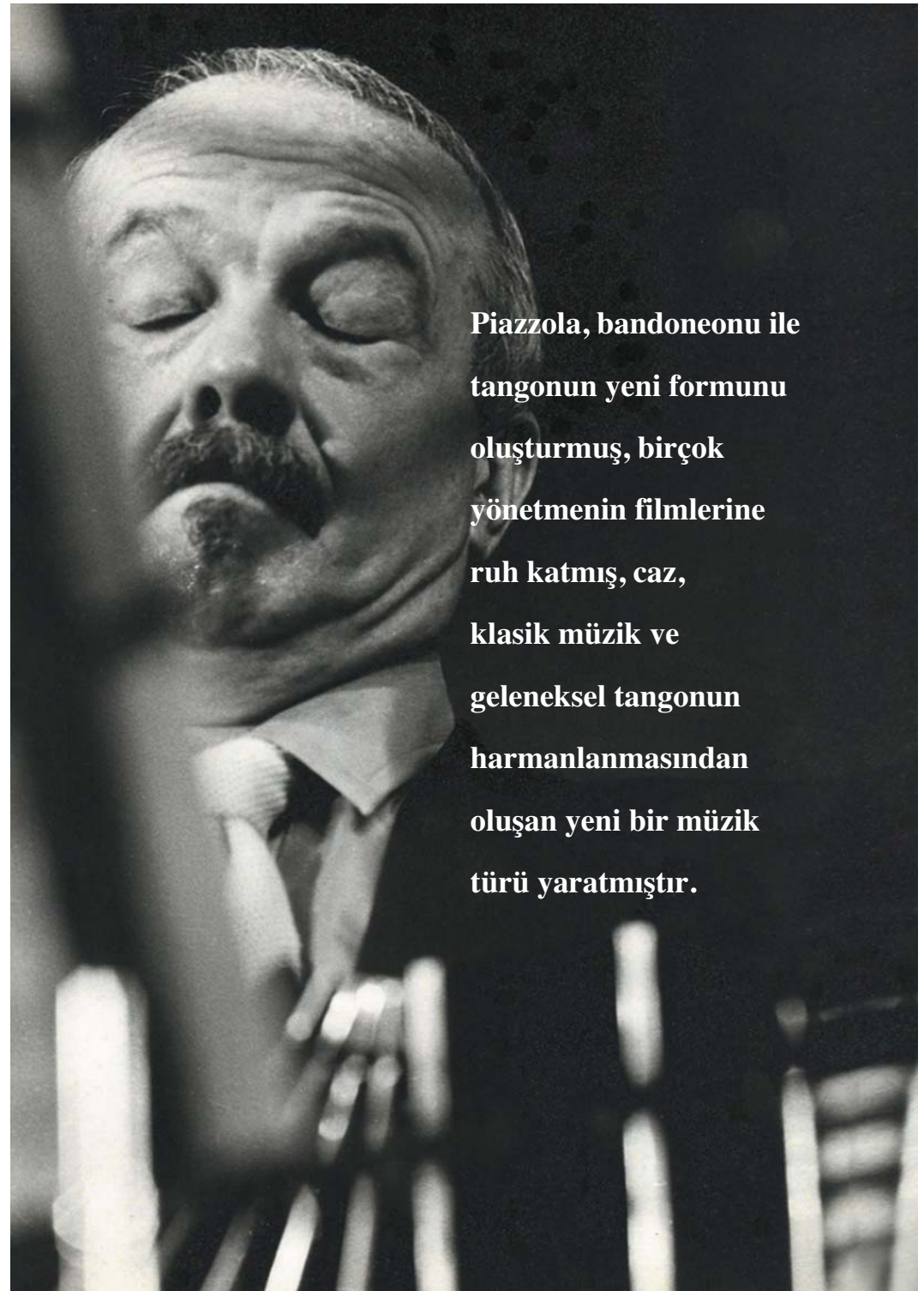
Piazzola, 11 Mart 1921'de Arjantin'in başkenti Buenos Aires'ten 400 kilometre uzakta, Atlantik kıyısında bir sayfiye yeri olan Mar del Plata'da doğdu. Yoksul bir İtalyan göçmeni olan ailesi 1924 yılında New York'a gelip yerleştiler. Babası müzisyendi ve o dönemin efsanevi adı şarkıcı ve besteci Carlos Gardel'in orkestrasında çalışıyordu. Evlerinin bulunduğu semt, küçük Astor'un yetişmesi yönünden çok kötüydü. Mahalle arkadaşlarından Rocky Marciano sonradan dünya ağır sıklet boks şampiyonu olacak; ama öteki arkadaşlarının bir bölümü New York'taki Sing Sing, bir bölümü de Kaliforniya'daki Alcatraz Hapisanesi'nde zorunlu olarak yaşamlarını sürdüreceklerdi. Ama Astor'u müzik kurtardı diyebiliriz. Dokuzuncu doğum günü

armağanı olarak babası ona pırıl pırıl bir bandoneon almıştı. Bandoneon, akordeona benzer bir çalgıdır. Almanya asıllı bu müzik aleti daha sonra tango ile bütünleşmiş ve Arjantin orkestralarının vazgeçemeyeceği bir enstrüman olmuştur. Bandoneonu tangonun ruhu olarak tanımlayan Piazzola, akordeonla tango çalmayı, dondurmayı hardalla yemeye benzetir.

Astor bir taraftan bandoneon çalma derslerine devam ederken diğer taraftan da

Piazzola, bandoneonu ile tangonun yeni formunu oluşturmuş, birçok yönetmenin filmlerine ruh katmış, caz, klasik müzik ve geleneksel tangonun harmanlanmasından oluşan yeni bir müzik türü yaratmıştır.

sağlam
b i r
m ü z i k
k ü l t ü r ü
e d i n e -

bilmek için piyanist Bella Wilda'dan teorik müzik dersleri alıyordu. Nitekim Astor yaşamı boyunca bir Bach ve Rachmaninov fanatigi oldu.

Bandoneon derslerine başlayalı henüz bir yıl olmuştu ki, tango şarkılarının unutulmaz adı Carlos Gardel iyi bir bandoneoncu arıyordu. Astor'u dinleyip çok beğendi ve hemen orkestrasında görev verdi. 1936 yılında Piazzola'nın ailesi tekrar Mar del Plata'ya döndü. Astor burada da boş durmayıp bir tango orkestrasında çalışmaya başladı. 1938'de Buenos Aires'te şansını denemeye karar verdi. Bir süre ufak tefek işler yakalayan Astor, bir yıl sonra Anibal Troilo orkestrasında iş bulup uzun süre bu orkestra ile çalıştı. Başarı merdivenlerini hızla tırmanırken bandoneon çalma konusunda da zirveye ulaşmıştı. Tüm başarılarına ve yoğun çalışmalarına karşın teorik müzik eğitimine de bıkmadan usanmadan devam ediyordu; çünkü iyi bir müzisyen olabilmek için çok iyi müzik bilgisine gereksinimi olduğunun bilincindeydi.

Troilo grubundan 1944 yılında ayrılıp şarkıcı Francisco Fiorentino'ya eşlik edecek kendi orkestrasını kurdu.

Bu arada, orkestrası kendi bestelerini de seslendiriyordu.

1949 yılında dans müziğine bir süre ara verdi ve Ravel, Bartok, Stravinsky çalıştı, Amerikan caz müziğini inceledi. 1954 yılında kazandığı bir bursla Paris'e gitti. Burada tanıştığı müzisyenler ve özellikle Nadia Boulanger, ona özellikle tangoyu bırakmayıp tekrar canlandırmasını ve daha değişik bir yorum kazandırmasını önerdi. 1955'te Buenos Aires'e dönen Astor hemen, sekiz kişiden oluşan bir grup kurdu. Bu grup, bir şarkıcıya ya da dansçıya eşlik etme yerine yalnızca müzik yapıyordu. 1958'de grubu dağıtarak New York'a gitti. 1960'da tekrar Buenos Aires'e dönüp beş kişiden oluşan yeni bir grup kurdu.

1973'de bir kalp krizi geçirdi. İyileştikten sonra daha duygusal bir ortamda yaşam sürmeyi düşünerek İtalya'ya geldi. 1976'da Buenos Aires'te büyük bir konser verdi.

Ne yazık ki Astor Piazzola'nın ünü her gün artarken sağlığı ise gün be gün düşüş gösteriyordu. 1988'de bypass ameliyatı oldu; ama çabuk toparlandı ve 1989'da büyük bir turneye çıktı. 1990'da tekrar bir kalp krizi geçirdi. Bu kriz onun çalışma ve beste yapma yaşamının sonu oldu. Yaklaşık iki yıl sonra 4 Temmuz 1992'de, ardında birbirinden güzel besteler ve saygın bir ad bırakarak çok sevdiği Buenos Aires'te yaşama veda etti. •

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

YAZAN: SEMRA ATAY

"ÜÇÜNCÜ TÜRLE İLİŞKİ" ÖYKÜLERİ

Geçtiğimiz aylarda İngiltere, Florida ve Rusya'dan sonra, Kumburgaz ve Kemer'de uçan daire/UFO görüldüğü haberleri ve amatör fotoğrafçıların çektiği kimi görüntüler, 62 yıl önce ABD'nin New Mexico eyaletinde yaşanan "Roswell UFO olayı"nı bir kez daha gündeme getiriyor, tartışmaları yeniden alevlendiriyordu. Roswell kasabasında geçen bu olayla ilgili kayıtlara göre, ABD'nin Idaho Eyaleti'nde kurtarma pilotluğu yapan Kenneth Arnold, 24 Haziran 1947 Salı günü, kayıp bir uçağı Washington'daki Cascade Dağları üzerinde aramaya çıkmıştı.

Pilot bu uçuş sırasında, tahminen saatte 120.000 mil hızla giden ve 4 m.boyunda, disk şeklinde 9 uçan daire gördüğünü iddia ediyordu.

Bundan iki hafta sonra, 8 Temmuz 1947 Salı günü, Roswell kasabası yakınlarında, "fincan tabağı" biçiminde bir cismin ele geçirildiği duyuluyordu. Verilen bilgiye göre Roswell kasabasındaki bir çiftlikte ustabaşı olarak çalışan W.W.

Brazel, "ışıldayan, garip bir takım parçalar" bulmuştu toprak üzerinde... Brazel bulduklarını şerife götürmüştü, o da bunları yakındaki hava üssünün yetkililerine teslim etmişti. Üssün yetkilileri de "uçan bir disk" kalıntıları bulun-duğunu açıklamışlardı. Yerel bir gazete bu haberi birinci sayfasında yayımlayınca, kamuoyunda "gizemli uçan daire/ UFO efsanesi" başlamış oluyor, ancak bu iddiasını hemen geri alan hava kuvvetleri, bunun bir "araştırma balonu" olduğunu bildiriyordu.

Bu olaydan 50 yıl sonra; 24 Haziran 1997 Salı günü, ABD Hava Kuvvetleri New Mexico eyaletindeki Roswell askeri üssü yakınlarına düşen "yabancı" cisimle ilgili olarak, 231 sayfalık bir raporu kamuoyuna açıklıyordu.

Yıllardır öne sürülen çeşitli komplo teorileri bir yana, Roswell

Amerikalı eski bir askeri yetkili, "Roswell üssü yakınlarına düşen bir UFO olduğunu ve içinde uzaylı cesetleri de bulunduğunu" ölüm döşeginde itiraf etti.

"Uluslararası UFO Müzesi ve Araştırma Merkezi"nde turistleri ağırlamaya devam ediyor.

27 Mayıs 1995 Cuma günü, Londra Müzesi'nde basın

toplantısı yapan İngiliz TV programcısı Ray Santili, elinde 16 mm'lik 14 bobinden oluşan ve ABD ordu istihbarat birimlerine ait olduğunu söylediği filmleri kamuoyuna açıklıyordu.

Filmler "Roswell UFO kazası" sonrasıyla ilgili görüntüleri ve bazı dünya dışı, ya da insan olmayan canlılara yapılan otopsi sahnelerini içeriyordu. Wikipedia'nın verdiği bilgiye göre, film 82 yaşındaki ordu fotoğrafçısı Jack Barnett'ın özel arşivine aitti. Temmuz 1947'deki Roswell UFO kazası sırasında çekilmişti ve Barnett bir kopyasını da kendisine saklamıştı.

İşte bu beklenmedik olay, konunun önemini daha da artırıyordu.

Amerikalı eski bir askeri yetkili, "ABD'nin New Mexico eyale-

Ünlü ufo-lojist Stanly

Friedman: "Bazı UFO'ların zeki sistemlerle kontrol edilen uzay araçları olduğunu gösteren binlerce kanıt var"

tindeki Roswell askeri üssü yakınlarına düşen cismin içinde uzaylı cesetleri de bulunan bir UFO olduğunu ve bunların Amerikan ordusu tarafından gizlendiğini” ölüm döşeğinde itiraf ediyordu.

Kumburgaz ve Kemer'de UFO görüldüğü haberleri heyecan yaratmıştı

O dönemde üssün halkla ilişkiler subayı olan ve 2008 yılında ölen Teğmen Walter Haut, ölümünden sonra açılmak üzere yazdığı mektupta, ABD ordusunun birçok teknolojiyi bu "kazada" ele geçen dünya dışı uzay mekiğinden aldığını da öne sürüyordu.

Diğer taraftan “Uçan dairenin 60 yılı” konusunda, “Wired, FBI, British Defense Ministry, Centre National D’Etudes Spatiales, Project Blue Book Archive” kaynaklarından yararlanan Noyan Ayan’ın, bir web sitesinde yaptığı çeviriye göre, bu konuda yaşanan gelişmeler şöyle özetleniyordu: “Uçan daire” tamlaması, ya da orijinal İngilizce

söylenişle ‘flying saucer’ (uçan tabak) ilk kez bundan tam 60 yıl önce kullanıldı. Vesilesi ise Kenneth Arnold adlı satış elemanı ve pilot olan ABD’li şahsın gördüğünü iddia ettiği dokuz ‘uçan cisim’ idi. Bu tuhaf objeler Washington’daki Rainier Dağı’nın üstünde ‘V’ şeklinde uçuyordu Arnold’ın anlattığına göre. Takvimin 24 Haziran 1947 tarihini gösterdiği gün Arnold şu cümleyi kurdu: ‘Tuhaf cisimler düzensiz şekilde, havada sekerek ve kanatları yukarı aşağı eliptik hareketlerle titreşerek ilerliyordu – tıpkı suyun üzerinde kaydırılan ‘bir fincan tabağı’ gibi’. Dünyaya yayılan bir alt-kültür böylece doğmuş ve isimlendirilmiş oldu.”

Rusya’da bir amatör fotoğrafçı tarafından çekilen görüntüler.

‘Bazı UFO’ların zeki sistemlerle kontrol edilen dünyadışı uzay araçları olduğunu gösteren binlerce kanıt var’ şeklinde konuşan tanınmış ufolojist Stanton Friedman, ortada kozmik bir Watergate skandalı yaşandığını, zira eldeki verilerin kesinliğine karşın ABD devletinden onyıllardır

doğrulayıcı bir açıklama gelmediğini, pek çok ‘gerçek’ verinin örtbas edildiğini, bin yılın en büyük fenomeninin de böylece gündem dışı tutulduğunu savunuyor. ‘Karşıt görüşler beni kaygılandırmıyor’ diyor Friedman, ‘çünkü bilimsel verileri ön planda tutanların uçan dairelerin varlığı konusunda ikna olmaları zor olmuyor’.

2.Dünya Savaşı sırasında müttefik kuvvetlerine bağlı uçakların pilotları sıkça ‘onları takip eden ışık topları’ndan bahsettiler. Resmi kayıtlara da geçen bu gizemli ışık topları ‘foo fighters’ takma adıyla anıldı ve Almanlar’ın gizli silahı olduklarına inanıldı. Savaşın kısa süre sonra hayalet roketler Avrupa’nın her yerinde görülmeye başlandı. 1946’da sadece İsveç’te en az bin ‘hayalet roket’ vakası rapor edilmişti.” “Ancak ‘uçan daire’ler tarihte hiçbir dönemde, bugün olduğu kadar günlük hayatın bir parçası olmuştu. 2002’de yapılan Roper anketine göre her yedi Amerikalı’dan biri ya bir UFO ‘görmüştü’ ya da bir tanışları dünyadışı varlıklara rastlamış ve bunu onlara anlatmıştı. Daha yeni tarihli bir araştırmaya göre ise ABD nüfusunun yarısı, dünyadışı varlıklarla ilk ‘resmi’ karşılaşma için medya tarafından ‘halkın hazırlandığını’ düşünüyor.”

“Her yıl dünyada binlerce kişi UFO

gördüğünü iddia ediyor. Yetkili organlara ya da medyaya bildirilen vakaların hesabını tutmak zor; zira en inançlı ufolojistler bile bu UFO görme vakalarının çoğunda görülen şeyin ya bir uçağın yarattığı hale, ya kar fırtınası ya da orografik bulut olayları olduğunda hemfikir.”

Yazar Jenny Randles, UFO’lar ve paranormal olaylar hakkında bugüne kadar 50’den fazla kitap yazdı. Ancak bugüne kadar dünyadışı varlıkların ziyareti ya da devlet tarafından örtbas edilme olaylarına ilişkin gerçek bir kanıt bulamadı.

Öte yandan ABD Hava Kuvvetleri tarafından yürütülen ‘Mavi Defter Projesi’ (Project Blue Book), 1952 ile 1970 yılları arasında rapor edilmiş 15 bin UFO vakasını içeren 20 yıllık dev bir ‘uçan daire’ araştırması olarak güvenilir kaynaklar arasında yerini aldı.”

“Cennetin Kapısı” tarikatının kurucusu Marshall Herff Applewhite

“1997’de Marshall Herff Applewhite’in liderliğini yaptığı Heaven’s Gate (Cennetin Kapısı)

isimli tarikatın üyeleri topluca intihar etti. Çünkü tam o tarih ve saatte ölürlerse ruhlarının bir uçan daire tarafından götürüleceğine inanmışlardı.”

“Daha uzun ömürlü olan UFO tarikatları arasında Aetherius Society ve International Raelian Movement (Uluslararası Raelyen Hareket) de vardı. Bunlardan ikincisi Rael takma adını kullanan eski motosiklet yarışçısı Fransız Claude Vorilhon tarafından 1974’te kuruldu. Rael’in ‘öğreti’sine göre ‘Eloha adlı bir uzaylı kendisiyle iletişime geçmiş ve ona insan ırkının aslında kendileri tarafından yapılan DNA araştırmalarının sonucunda ortaya çıktığını söylemişti.

Raelyen Hareket tarikatı kurucusu Fransız Claude Vorilhon

Eloha’nın Rael’e anlattıklarına göre ‘İncil ve diğer kutsal kitaplar aslında Tanrı ya da onun peygamberleriyle değil uzaylı canlılarla iletişimi konu ediniyordu’. İsa ve Muhammed peygamberlerle arasında bu anlamda ‘akrabalık

“Uzaylılarla temas” öyküleri büyük ilgi uyandıran çift: Betty ve Barney Hill

ilişkisi’ olduğunu iddia eden Rael, binlerce insanı ikna etmeyi başardı. Tarikat şu sıralar Las Vegas’ta dev bir merkez kurma hazırlıkları yapıyor.”

“Efsanevi yazar Erich von Daniken’in söyledikleri de bir şekilde Rael ile paralellik gösteriyor. Daniken, yüzyıllar önce dünyayı ziyaret eden uzaylı astronotların o zamanki insanlar tarafından ‘tanrı’ yerine konduğunu ve bunlara efsanelerde, yerel sanatlarda ve dini metin ve ritüellerde yer verildiğini savunuyor.”

Uzaylılarca ‘temas edilen’ kişi-lerin anlattıkları, bilimsel UFO araştırmacıları tarafından çoğunlukla göz ardı edildi; ta ki Betty ve Barney Hill çiftinin ortaya çıkıp, 19 Eylül 1962 gecesi otomobilleriyle giderken bir UFO tarafından takip edildiklerini bildirene kadar. Eve döndüklerinde yolculuklarının büyük bölümünü hatırlamadıklarını fark etmişlerdi.

Hipnoz altına alınan çift, kendilerinden geçmiş halde ‘kaçırıldıklarını ve üstlerinde detaylı tıbbi deneyler yapıldığını’ hatırladı ve anlattı. Çiftin hikayesi, John G. Fuller tarafından 1966’da ‘The Interrupted Journey’ (Bölünen Yolculuk) adıyla yayımlandığında tüm dünyada büyük ilgi uyandırdı.”

En eğlenceli komplo teorileri Steven Spielberg’in yazdığı ve yönettiği 1977 tarihli Close

Bay Poldi’nin aklına takılanlar:

- Yüzmek zayıflatıyorsa balinalar neyi yanlış yapıyorlar?
- Mısır yağı mısırdan, ay çiçek yağı ayçiçeğinden elde ediliyorsa; bebek yağı nereden elde edilmektedir?
- Neden insanlar gökyüzünde 400 milyar yıldız var denildiğinde inandıkları halde, yeni boyalı yazan yüzeyi elleriyle yoklarlar?
- Niçin limonlu gazozların içerisinde bir sürü suni tatlandırıcı varken bulaşık deterjanında gerçek limon suyu kullanılmaktadır?
- Evli insanlar gerçekten daha mı uzun yaşamaktadırlar yoksa öyle mi hissetmektedirler?
- Işık 300.000 km/sn hızla yayıldığına göre karanlık hangi hızla çökmektedir?
- Teflon hiçbir şey yapışmadığı halde teflon tavaya nasıl yapışmıştır?
- Niçin fare kokulu kedi maması yok?

Encounters of the Third Kind (Üçüncü Türle Yakın İlişkiler) adlı film, bazı ufolojistler tarafından ‘devlet destekli proje’ olarak yorumlandı. Onlara göre film, ‘dost uzaylıların varlığına kamuoyunu alıştırmayı’ hedefleyen devlet projesinin bir uzantısıydı. Film insanlar üzerinde o kadar etkili oldu ki, İngiliz Lordlar Kamarası bile 1979’da, üç saat süren bir oturumda uzaylılarca kaçırılma olaylarını tartıştı. İngiliz Hükümeti yine de UFO’ların uzaylı olmadığını ve ulusal tehdit oluşturmadığını resmen açıkladı.”•

•Eğer uçağın kara kutusu kaza anında parçalanmıyorsa neden bütün uçak bu kutunun üretildiği maddeden yapılmıyor? •

Koca Ragıp Paşa, sadrazamlığı sırasında yanındaki Rüşvet almadığınıza yemin eder

misiniz?” diye sordu. Hazır bulunanlar, hemen yemin ettiler. Şair Haşmet, bir köşede sessizce oturuyordu. Ragıp Paşa “Haşmet, sen de memuriyette bulundun. Ama yemin edemiyor musun?” diye sordu. Şair Haşmet biraz düşündükten sonra şu yanıtı verdi: “Efendim halk arasında ‘Yalan yere yemin eden çatlar’ diye bir inanış vardır. Şimdi bekliyorum. Buradakilerden hiç kimse çatlamazsa, ben de yemin edeceğim.”•

Anne ve Babalardan **Nine ve Dedelerden**

Gönderi adresi: *Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul* e-posta: *butundunya@butundunya.com.tr*
(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Denizcan Müftüoğlu,
Ankara

Ela Okumuş, Konya

Halil Bayram, Uşak

Onur Sıdar Şenyuva,
Bingöl

Yağmur İdil Altınordu,
Hatay

Zirve Berdibek, Bingöl

Salih Şen, Ankara

Onur Talha Kasım, Samsun

Demirhan Kaya, Ankara

Akif ve Furkan Baylaz, Bingöl

Cemre Diler, Antalya

Elif Kovanlıkaya, Tekirdağ

Ata Gani ve Dora Nur Birben, Rize

Oğulları, Kızları ve Torunlarından **Nineler ve Dedeler**

Nezihe Öztekin, Mersin

Sultan Çoban ve torunu Cafer Çoban, Muğla

Mankafa Poldi

“Geçen hafta demiryollarını
öyle bir dolandırırım ki
sorma!”

“Ne yaptın, Poldi?”

“Dönüş biletim olmasına
karşın trenle dönmedim.”

“Ne güzel değil mi,
Poldi? Bu ışın demetinin
üzerine çıkıp gökyüzüne
tırmanmak isterdim.”

“Ben istemem. Aniden ışığı
keserlerse ne yaparım?”

“Balıkları tuttuğumuz yeri bir
yere kaydetseydik keşke!”

“Ben bunu düşündüm. Sandalın
kenarına bir işaret koydum.”

“Heykel güzel ama, keşke
buraya getirilirken daha özenli
taşındıysa da kolları
kırılmasaydı!”

“Sudokunun Yanıtları”

9	4	1	6	8	7	2	3	5
6	2	5	3	9	1	7	8	4
8	3	7	2	5	4	9	6	1
3	1	4	5	2	6	8	7	9
7	9	6	8	4	3	1	5	2
5	8	2	1	7	9	3	4	6
4	5	8	9	3	2	6	1	7
2	6	3	7	1	5	4	9	8
1	7	9	4	6	8	5	2	3

Sudokuyu yapamayanlar için

5	1	7	3	8	9	2	4	6
2	4	3	1	6	7	8	9	5
9	6	8	4	5	2	1	7	3
7	8	4	5	1	3	9	6	2
1	5	2	9	4	6	7	3	8
3	9	6	2	7	8	5	1	4
4	7	1	6	2	5	3	8	9
8	2	9	7	3	4	6	5	1
6	3	5	8	9	1	4	2	7

Sudokusuz yapamayanlar için

İlk dersimiz Türkçe

- 1-d-Sürekli TV kanalı değiştirme
- 2-b-Yoga felsefesini uygulayan
- 3-a-Bir tür ince meşin
- 4-b-Zekâca geri kimse
- 5-d-Kısa ve ince değnek
- 6-c-Suyu sıkılmış meyve posası
- 7-b-Bir tür balık

Temmuz Ayı Mantık Bulmacası

Firma	Başkan	Merkez	Teklif
Abat	Alper	İstanbul	112,80
Cemre	Cengiz	Ankara	111,80
Doğan	Yılmaz	Konya	102,72
FRC	Fuat	Bursa	109,90
Coşkunlar	Ferit	Eskişehir	101,48

“Bilginizi Denetleyin”

- 1-(c) Faize Ergin
- 2-(d) Feridun Ergin
- 3-(a) Ergograf
- 4-(b) Ergokrasi
- 5-(b) François
- 6-(a) Ludwig Erhard
- 7-(d) Erie
- 8-(c) Kızıl Erik
- 9-(b) Kenan Erim
- 10-(a) Eritropsi
- 11-(b) Erke
- 12-(c) Behiç Erkin
- 13-(b) Ağâh Erozan
- 14-(d) Nurettin Ersin

1	B	E	H	Ç	E	T	A	Y	S	A	N	F	İ	L
2	E	K	O	N	A	S	A	B	A	N	O	Z		
3	H	E	M	O	F	İ	L	İ	A	L	A	Ç	A	M
4	Ç	E	R	F	A	S	O	N	B	A	F	A		
5	E	K	R	A	N	İ	T	K	İ	İ	L			
6	T	R	O	L	B	A	D	İ	O	Y	A			
7	N	S	M	O	Ğ	O	L	İ	S	T	A	N		
8	E	L	P	A	Z	R	A	T	A	L	A	N		
9	C	E	R	E	S	I	M	U	A	F	L	A		
10	A	N	O	R	A	K	İ	K	R	O	Ş	E		
11	T	A	T	A	R	A	F	E	R	İ	N	T	A	
12	İ	O	İ	N	K	A	A	K	İ	S	K			
13	G	A	R	O	U	N	O	Y	A	İ	D	A		
14	İ	R	S	E	B	E	R	N	İ	D	İ	L		
15	L	K	A	M	U	E	K	A	R	T	E	A		
16	D	A	K	İ	K	A	E							
17	K	A	V	A	L	L	İ	M	A					
18	U	L	U	E	F	E	L	E	K					
19	L	A	K	E	A	A	R	A						
20	A	K	R	A	S	İ	N	R						

KARELER VE RAKAMLAR

Cahit Batum

Lütfen dikkat edin: 0-9 arasındaki rakamlar, her soru grubunda değişik biçimlerde simgelenmektedir.

Cahit Batum'dan Kareler ve Rakamlar'ın Temmuz Ayı Çözümü

$$\begin{array}{r}
 312 + 376 = 688 \\
 328 - 214 = 114 \\
 \hline
 640 + 162 = 802
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 813 - 444 = 369 \\
 377 - 155 = 222 \\
 \hline
 436 - 289 = 147
 \end{array}$$

MANTIK BİLMECESİ

Prof. Dr. Yüksel Bozer

Anadolu'nun değişik beş ilinden beş kişi kısa bir süre için Ankara'ya geldi ve beş değişik otelde kaldılar. Aşağıdaki ipuçlarından bu beş kişinin adını, soyadını, nereden geldiğini ve hangi otelde kaldığını bulunuz.

İPUÇLARI:

- 1- Diyarbakır'dan gelen soyadı Gün olmayan Ramazan her zaman kaldığı otele yerleşti.
- 2- Elazığ'dan gelen kişi Büyük Otel'e yerleşmişti.
- 3- Giresun'dan gelmeyen soyadı Gün olan kişi Yıldız adından çok hoşlanıyordu.
- 4- Akgün Bulut, Anadolu Oteli'nde kalmıyordu.
- 5- Giresun'dan gelen kişinin ilk adı Elazığ'dan gelen kişinin ilk adından bir harf fazla olduğu gibi otelinin adı da Elazığlı kişinin kaldığı otelin adından bir harf fazlaydı.
- 6- Erkut Çankırı'dan gelmişti; ancak ilk adı Yusuf değildi.
- 7- Sahra'da konaklayan Arkoç'un ilk adı Sadi değildi.

	Soyadı					İl					Otel				
	Bulut	Küçük	Arkoç	Gün	Erkut	Bolu	Çankırı	Diyarbakır	Elazığ	Giresun	Ankara	Büyük	Sahra	Anadolu	Yıldız
Mustafa															
Yusuf															
Sadi															
Ramazan															
Akgün															
Ankara															
Büyük															
Sahra															
Anadolu															
Yıldız															
Bolu															
Çankırı															
Diyarbakır															
Elazığ															
Giresun															

Adı	Soyadı	Geldiği İl	Kaldığı Otel

yukselbozer@butundunya.com.tr

SATRANÇ Mustafa Yıldız

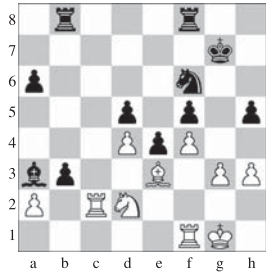
ÜNLÜ SATRANÇ USTALARI (1): PHILIDOR

Françoise Andre Danican Philidor, 7. 11. 1726'da Paris yakınlarında doğdu. Müzisyen ve satranç ustası. Fransız komik operasını bestelemiştir. "Analysis of The Game of Chess" adlı satranç kitabı yazmıştır. "Piyonlar satrancın ruhudur" sözleri onundur. 31. 07. 1795'te ölmüştür.

Brül-Philidor, Londra, 1783

1. e4 e5 2. Fc4 c6 Çağdaş teori, bu hamlenin yapılmasını 2... Af6 3. d3'ten sonra tavsiye eder. 3. Ve2 d6 4. c3 d3!? 4... f5 5. d3 Af6 6. exf5 Fxf5 7. d4 Philidor, uygun piyon yapısı elde ediyor, ona göre bu, temel üstünlüktür. 7... e4 8. Fg5 Beyaz g1'deki atı geliştirmekte zorlanıyor. 8... d5 (D) 9. Fb3 Fd6 10. Ad2 Abd7 11. h3 h6 12. Fe3 Ve7 Siyahın üstünlüğü bariz bir biçimde görülmekte. 13. f4 h5! Şimdi g4 sürülemez; çünkü h4 tehdidi var. 14. c4 a6! 15. cxd5 cxd5 16. Vf2 O-O 17. Ae2 b5 18. O-O Ab6 19. Ag3 g6! 20. Kac1 (Beyaz, 20. Axf5!? gxf5 21. Vg3+ ile oyunu canlandırma fırsatını kaçırıyor. 21... Vg7'e ise 22. Vg5 Vxg5 23. fxg5 Afd7 24. Ff4 çok güzel karşı oyun.) 20... Ac4 21. Axf5 gxf5 22. Vg3+ Vg7 23. Vxg7 Şxg7 24. Fxc4 bxc4 (24... dxc4! ve Ad5'ten sonra oyun birkaç hamlede biterdi.) 25. g3 Kab8 26. b3 Fa3 27. Kc2 cxb3 (D) 28. axb3? (28. Axb3'ten sonra beyazların pozisyonu savunulabilirdi.) 28... Kbc8 29. Kxc8 Kxc8 30. Ka1 Fb4 31. Kxa6 Kc3! 32. Şf2 Kd3 33. Ka2 Fxd2 34. Kxd2 Kxb3 35. Kc2 h4! 36. Kc7+ Şg6 37. gxh4 Ah5 38. Kd7 Axf4 Siyahın stratejisi iki bağlı geçer piyon elde etmek. 39. Fxf4 Kf3+ 40. Şg2 Kxf4 41. Kxd5 Kf3 42. Kd8 Kd3 43. d5 f4 44. d6 Kd2+ 45. Şf1 Şf7 46. h5 e3 47. h6 f3 Beyaz terk etti.

Daha sonra Larsen, Philidor'u zamanının çok önünde olduğundan dolayı "Büyükustaların Piri" olarak tanımlamıştır!

KULÜPLER ŞAMPİYONASINDAN İLGİNÇ KONUMLAR

Zafer Gücin-Halil Şentuğ, Konya, 2009

Siyah taşların birbirleriyle ilişkileri zayıf ve ağır bir saldırı tehdidi altında bulunan şahı yardım etmekten çok uzaktalar. Bir atın gidebileceği en kötü karelerden biri olan g7'deki atın piyondan farkı yok. Beyazın iki ağır taşı ile yapacağı saldırı çok etkili. 43. Vh3 f5 44. Vh8+ Şf7 45. g6+ güzel bir çekme! 45... Şxg6 46. Vh7+ Şf7 47. Fh5+ 1-0

GM Bagaturov-IM Annaberdiev, Konya, 2009

14. Fg4?! Siyahın bulduğu artistik hamle etkili olmuyor. 15. hxg4 Axxg4 16. Ke1 c5 17. Ade2

Bu at savunmada çok işe yarayacak 17... Vh2+ 18. Şf1 Axe3+ 19. fxe3 Ke6 etkisiz bir tehdit. 20. Şf2 Kf6+ 21. Af4 Kxf4+ Saldıran tarafın taşlarını değiştirmemesi gerekirdi. Neredeyse sonuç alacak taş kalmadı. 22. exf4 Fd4+ 23. Vxd4 Çok sert ve şaşırtıcı bir karşılık. (23. Şf3 de yeterli olurdu.) 23... cxd4 24. Kh1 Vxh1 Siyahın saldırısı sona erdi; ama oyun sonu için umut içinde. 25. Kxh1 dxc3 26. Kc1 a5 27. Kxc3 a4 28. Kd3 axb3 29. axb3 Ka2+ 30. Şg1 Ka1+ 31. Şh2 Ka3 32. e5 dxe5 33. c5 Aa8 34. Kd7 Kxb3? (Atı kaybettiren ağır bir hata) 35. Kd8+ Şg7 36. Kxa8 1-0

PROBLEM

Cepijni, 1968

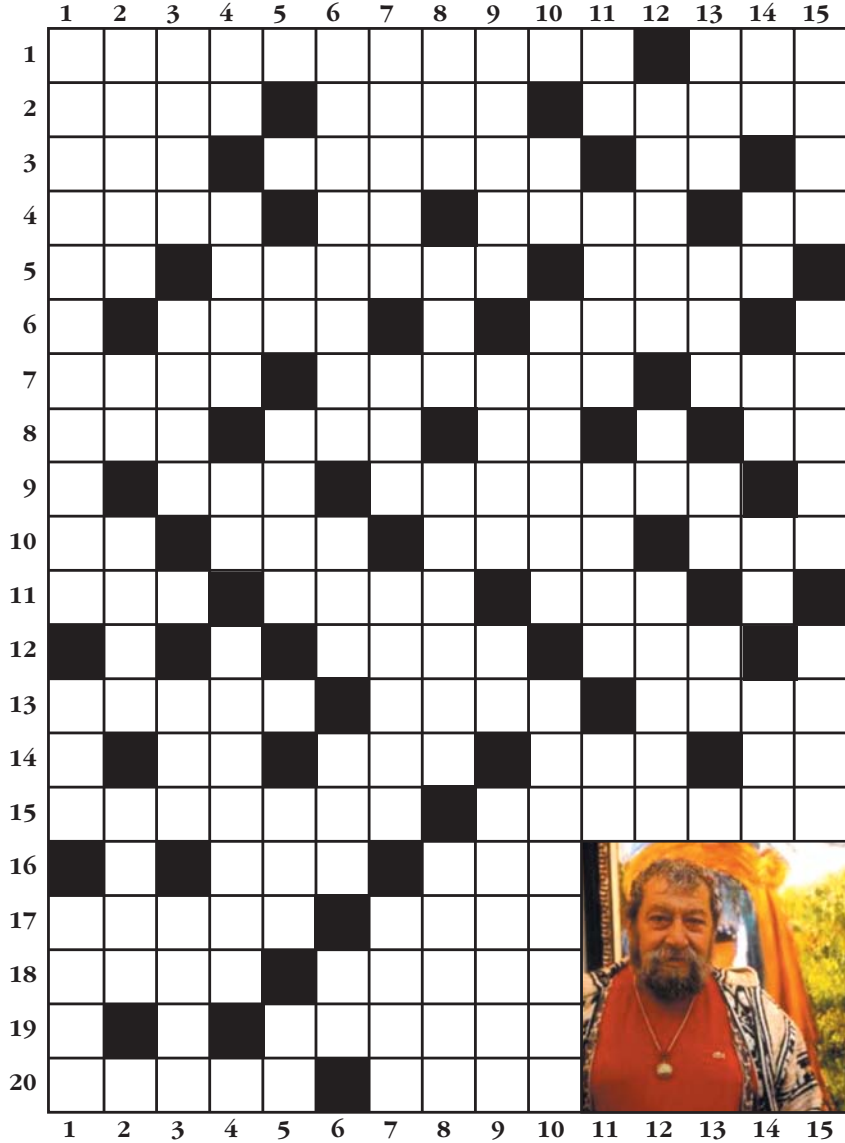
OYUN SONU

Matison, 1929

Çözümler 147'nci sayfamızdadır.

Beyaz Kazanır
mustafayildiz@butundunya.com.tr.

BULMACA

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1) Fotoğrafta görülen şair, gazeteci ve fotoğraf sanatçımız. - Uçurum. 2) Asya ile Avrupa'yı ayıran sıradağlar. - Üzüm veren ağaç. - Bir ilimiz. 3) Baston. - İki ya da daha çok sesin aynı anda kulağa hoş gelecek bir biçimdeki uyumu. - Radonun simgesi. 4) Veri. - Bir nota. - Geri, art. - Boru sesi. 5) Kilolitrenin kısa yazılışı. - Alkol. - Kamu. 6) Gelir. - Bir zaman birimi. 7) Yaprak sigarası. - Benzenden türeyen bir amin. - Küçük su yolu. 8) İtalyan Radyo Televizyon Kuruluşu. - Kars ilindeki ünlü harabeler. - Alfred Hitchcock'un ünlü bir filmi. - Güzel sanat. 9) Çok taneli bir meyve. - Bir şarkıda her kıtadan sonra tekrarlanan ve bestesi değişmeyen parça. 10) Lantanın simgesi. - Cemal Gürsel'in lakabı. - Alan, meydan. - Mikroskop camı. 11) Çamaşırın kırıksıklığını gidermeye yarayan bir gereç. - "Lale" (Türkiye'nin ilk kadın futbol hakemi). - Kaz Dağları'nın mitolojik adı. 12) Ana, baba ve çocuklardan oluşan en küçük toplumsal birim. - Yeniçeri kışlası. 13) Samimi. - Giysilerin dik durmasını sağlayan kola. - Yunan mitolojinde savaş tanrısı. 14) İskambilde bir kağıt. - Tarihsel dokusu nedeniyle koruma altına alınmış bölge. - Sıcak veya soğuk havayı dengeli olarak savuran araç. - Bir nota. 15) "..... Kadısı" (Musahipzade Celal'in bir yapıtı). - Özverili. 16) Yılmaz Güney'in Cannes'te ödül alan filmi. - Gezinti teknesi. 17) İçinde, görüntü ve seslerin kaydedildiği, gerektiğinde yeniden kullanılmasını sağlayan bir manyetik şeridin bulunduğu küçük kutu. - Para ile ilgili olan. 18) Artı uç. - Yağma. 19) Caka. 20) Elekten geçirme. - Şair.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) 1882-1965 arasında yaşamış; tarihçi, edebiyat araştırmacısı ve siyaset adamımız. - Bir peygamber. - Antalya'nın bir ilçesi. 2) Eski dilde ulaştırma. - Ukrayna'nın plaka imi. - "Nurullah" (Eleştirmenimiz).

- Çin'in para birimi. 3) Kağıt kesilerek yapılan eski Türk sanatlarından biri. - Cerahat. - Güneş doğmadan önceki alacakaranlık. - Ondört dizeli bir Batı şiir türü. 4) Lübnan'ın plaka imi. - Hava ile ilgili. - Bir haber ajansımızın simgesi. - Vasilik. 5) Uzaklık işareti. - Her zaman kullanılmayan, çoklukla eğitimsiz kişilerin söylediği sözler. - Otomobillerde direksiyon ile lastikler arasındaki bağlantıyı sağlayan demir çubuk. - Demirin simgesi. 6) Kabarıklık görüntü vermek için farklı malzemelerle yapılan iç giysisi. - Fasıla. - Bir nota. - Titanın simgesi. 7) "..... Hamdi Bey" (İlk müzecimiz). - "Anais" ("Albatrosun Çocukları"nın yazarı, Fransız edebiyatçı). - Çok dikkat ve özenle davranan. - Kadınların deniz giysisi. 8) Toprak Mahsulleri Ofisi'nin kısa adı. - Asya'da bir ırmak. - Soyluluk. - "Suat" (Karaoğlu tipinin yaratıcısı). 9) Yanda olan, yana düşen. - Mürekkep hokkalarına konulan ham ipek. - Yabancı. - Ömer Seyfettin'in bir yapıtı. 10) İridyumun lekesi. - Atlı asker. - 1908-1985 yılları arasında yaşamış, Türk Tarih Kurumu'nun kurucularından ilk tarih profesörümüz. 11) Eski dilde su. - Eski Türkler'de bir hükümdarlık unvanı. - "Şevket" (1913-1988 yılları arasında yaşamış, "Hayat Böyledir" adlı kitabı da bulunan şair ve yazarımız). - İsim. 12) Kendi kendine ve başkalarıyla iletişim ve etkileşim eylemini oyun tarzında ortaya koyma. - Şaşma belirten bir ünlem. - Kastamonu'nun bir ilçesi. 13) Yön, taraf. - Maden Tetkik Arama Enstitüsü'nün kısa adı. - Paramızı simgeleyen harfler. - Utanç duyma. 14) Tarla sınırı. - Bir cetvel türü. - Arjantin'in plaka imi. - Bir zaman birimi. - Tavır, davranış. 15) İstanbul'un bir semti. - Konuk ağırlama. - Atlas Okyanusu'nda bir takımada. •

filizoskay@butundunya.com.tr

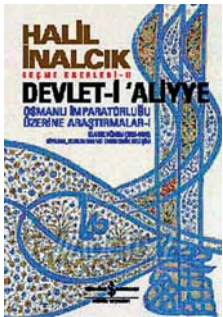

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

Devlet-i Aliyye Çok Gururlu, Çok Kırılğan Kıymetini Bil Herşeyin

**Devlet-i Aliyye
Osmanlı İmparatorluğu Üzerine
Araştırmalar - 1**
Halil İnalcık
Türkiye İş Bankası Yayınları

Osmanlı tarihi konusunda öğretilenlerin öğretmeni Halil İnalcık'ın üç ciltten oluşacak seçmelerin ilk kitabı çıktı. Altmış yılı aşan bir süreden beri yaptığı araştırmaları belli bir bakış ve kronoloji içinde okuyucularına sunmayı planlayan Osmanlı tarihçiliğinin çağımızdaki en büyük adlarından biri olan Halil İnalcık, "Bu üç cildi planlarken Osmanlı

Devleti'nin bir beylikten Orta-Doğu ve Balkanlar'ı hükmü altına alan güçlü ve köklü bir imparatorluk haline geliş ve altı yüzyıl

dayanışı sürecini açıklamayı tasarladık. Bu süreci anlamak için yalnız politik olayları incelemek yeterli değildir. Bugün tarihçiden siyasi olaylar altında toplumsal-ekonomik alt yapı gelişmelerinin incelenmesi istenmektedir.

Alt yapı koşullarına gelince, nüfus hareketleri, göçler, kitlelerin temel ihtiyaçları, tarım ve ticaretin bu ihtiyaçları karşılama şekilleri, şehirleşme ve herşeyden önce sorunları açıklamada tarihi geçmişten geleneksel zihniyet ve kurumlar çerçevesinin tespiti, tarihçiden beklenen tarihsel analizdir. (...) Dünya tarihinin ve Türk tarihinin en büyük sorunlarından biri 14. yüzyılda Batı-Anadolu'da ortaya çıkan bir Türkmen beyliğinin yarım yüzyıl içinde Tuna'dan Fırat'a kadar uzayan bir imparatorluk halinde gelişme sorunudur. Ancak Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu, ilk siyasi çekirdeğin ortaya çıkışı ile Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşu sorusunu birbirinden ayrı iki tarihi süreç olarak ele almak gerekir" diyor.

**Çok Gururlu, Çok Kırılğan
Maria Callas'ın Hayatı**
Alfonso Signorini/*Turkuvaz Kitap*

Dar gelirli, anne ve babanın sürekli çatıştığı bir ailenin hiçbir umut ışığı görülmeyen ikinci plandaki kızının 15 yaşında sahneye çıkışı ve çağının en büyük opera sanatçısı olması... Masalları andıran bir yaşam... Evde sürekli olarak eşini ve çocuklarını gagalayan anne "Yuvayı dişi kuş yapar" sözünü bu kez "Yuvayı dişi kuş bozar"a dönüştürür. Maria Callas'ın yaşamında fırtınalar hiçbir zaman dinmedi. Genç bir kızken elinden tutup şöhrete kavuşmasını sağlayan eşini terk edip güç ve iktidar peşindeki Onassis'e bağlanması, buna karşılık Aristo Onassis'in beklenmedik ihaneti yaşamını alt üst eder. Ölen çocuğunun mezarını her ayın ilk pazartesi günü hiç aksatmadan görmeye giden Callas 53 yaşında kalp krizi sonucu ölünce bu acısı da diner.

Callas, ölüm döşegindeyken şu sözleri söyler:

"Mutlu ölüyorum. Oğlumun ve hayatımın erkeğinin yanına gidiyorum. İyi yürekli Tanrı'nın ebediyen b i r l i k t e yaşamamıza izin v e r e c e ğ i n i umuyorum."

**Kıymetini Bil Herşeyin
Hayata Tutunma ve
Direnişe Dair Notlar / John Berger**
Metis Yayınları

Dünyada ve Türkiye'de derin etkiler yaratan yapıtlara imza atan Berger, dünyadaki gelişmelere kayıtsız kalamıyor. Sırça köşkünde oturup "Bana ne?" demiyor: "Dünya değişti. Haberleşme artık değişik yollardan yapılıyor. Çarpık haber iletme t e k n i k l e r i gelişiyor. Göç, tüm dünyada hayatta kalmanın başlıca çaresi oldu günümüzde... (...)

Günümüzde adalet arzusu büyük bir çeşitlilik gösteriyor. (...) Gezegennemizde aşırı güçlenen ve saldırganlaşan tüketim ideolojisi, bizi bu ıstırapın geçici olduğuna ve kendimizi ondan koruyabileceğimize inandırmaya çalışıyor. (...) Utançtan maksadım kişisel suçluluk değil! Giderek anlıyorum ki, utanç uzun vadede ümit etme yetimizi aşındıran ve ileriye görmemizi engelleyen bir duygu türü... Gözlerimizi ayaklarımızın ucuna dikip sadece bir sonraki küçük adımı düşünüyoruz. İnsanlar her yerde -çok farklı koşullarda- kendilerine 'Neredeyiz?' sorusunu soruyor" diyor. •

**BİR FOTOĞRAF
BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR**
Gönderi: Merve Yazı, Ankara

Bütün Dünya'ya Bugün Abone Olun Derginiz Yarın Kapınıza Gelsin

Abonet ile üyelik çok kolay

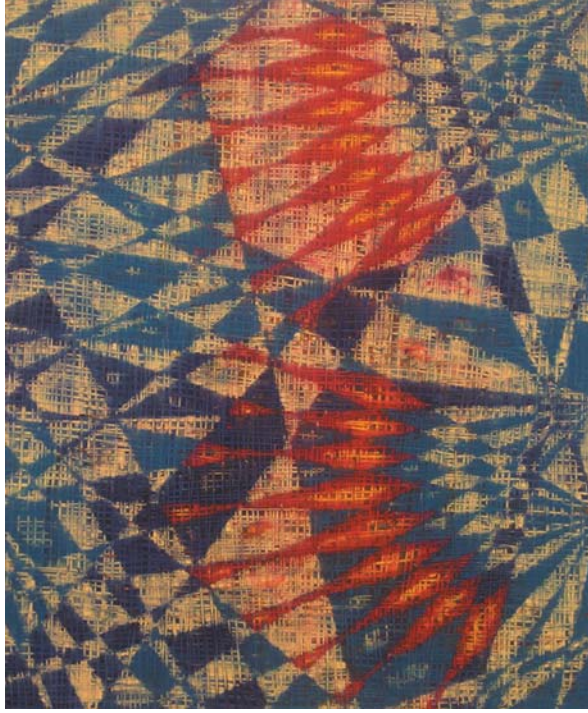
Tıklayın
abonet@abonet.net

veya arayın
0212 314 0888

abonet

www.abonet.net

TÜRK RESSAMLARI: NURİ BATTAL

1962 yılında İstanbul'da doğan Nuri Battal'ın resim sanatına olan ilgisi Kabataş Erkek Lisesi'nde resim öğretmenlerinin desteği ile güçlenmiş, tıp öğrenimini ve genel cerrahi uzmanlığını tamamladığı Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde sürmüştür. 1990 yılında Amerika'da Nevada Üniversitesi Genel Cerrahi Kliniğinde çalışırken "College of Liberal Arts"da resim ve plastik sanatlar dersleri almış, ilk sergilerini ABD'de açmıştır. 1995 yılında Japon Sağlık ve Eğitim Bakanlığı'nın bursunu kazanarak Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi uzmanlığı yapmak üzere Japonya'ya gitmiştir. Kagawa Tıp Üniversitesi Plastik Cerrahi Ana Bilim Dalı'nda bu çalışması yanı sıra "Kagawa Prefecture Cultural Center"de üç yıl boyunca resim ve plastik sanatlar geleneksel el sanatları programına devam etmiş, "Takamatsu City Museum of Art" ve "Kagawa Prefectural Cultural Museum" da karma sergilere katılmıştır.

Nuri Battal şimdi İstanbul'da bir yandan cerrahlık yaparken, bir yandan da atölyesinde resim çalışmalarını sürdürmektedir. Yurt içinde karma sergilere katılan sanatçının eserleri birçok müzayede kataloğunda da yer almıştır.

ISSN 1301-7608

9 771301 760320